

Frazeološki rječnik Raklja

Percan, Romana

Master's thesis / Diplomski rad

2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:088804>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-13**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku

ROMANA PERCAN

FRAZEOLŠKI RJEČNIK RAKLJA

Diplomski rad

Pula, 2017.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Filozofski fakultet
Odsjek za kroatistiku

ROMANA PERCAN

FRAZEOLOŠKI RJEČNIK RAKLJA

Diplomski rad

JMBAG: 0303011137, redovita studentica

Studijski smjer: Hrvatski jezik i književnost

Predmet: Dijalektologija hrvatskoga jezika: Terenska istraživanja

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Kroatistika

Mentorica: izv. prof. dr. sc. Lina Pliško

Pula, rujna 2017.

Sadržaj

1. Uvod.....	2
2. Govor Raklja.....	3
3. Metodologija istraživanja.....	5
4. Rezultati istraživanja	6
4.1. O Rječniku frazema.....	6
4.2. Rječnik.....	8
5. Zaključak.....	103
Literatura.....	105
Summary.....	110

1. Uvod

Frazeologija kao znanost zadire u brojna područja ljudskoga života, a frazeološka nam istraživanja otkrivaju i donose saznanja ne samo o vidljivim i skrivenim obrascima i tvorevinama pripadnika određene kulture, već nam omogućavaju uvid u to kako određeni pripadnici različitih kultura konceptualiziraju spoznajne vrijednosti, modele ponašanja, norme, međuodnose, vjerovanja, životni prostor i okruženje putem vlastitoga jezika u jedan osobiti svijet koji su stvorili prema svojim shvaćanjima, zamislima i ostvarenjima unutar toga jezika.

U posljednje vrijeme dolazi do uspona frazeologije kao jezikoslovne discipline, a zadatak je svake znanstvene discipline da se sustavno izgrađuje u dvama područjima: teorijskom i praktičnom. Upravo se stupanj razvijenosti frazeologije kao discipline najbolje vidi pri izradi stručnih frazeoloških rječnika koji objedinjuju navedena dva segmenta. (B. Kovačević 2008: 463-519) Istraživanje frazeologije općenito te istraživanja dijalektne frazeologije provode se posljednjih dvadesetak godina, a najčešće se obrađuju frazemi nekoga od mjesnih govora ili širega područja. Marija Turk (1998: 263-298) opisala je frazeologiju krčkih govora, a Sanja Bogović (1999: 143-163) frazeologiju ikavsko-ekavskoga govora Drage. Dinko Matković (2004.) sakupio je frazeme i poslovice govora Vrboske na otoku Hvaru, Mihaela Matešić (2006: 37-81) bavila se frazeologijom mjesnoga govora Vrbovskoga, a Marija Malnar (2011: 101-119) istražila je somatske frazeme u govorima Čabra.

Projekt pod nazivom *Istraživanje hrvatske dijalektne frazeologije*¹ donosi zavidan broj znanstvenih frazeoloških radova pa se danas s pravom govori o zagrebačkoj frazeološkoj školi. Izdajamo knjigu M. Menac-Mihalić i Antice Menac *Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u Hrvatskoj s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema* (2005.), zatim knjigu *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima* (J. Maresić i M. Menac-Mihalić, 2008.) te *Frazeologiju splitskoga govora s rječnicima* (M. Menac-Mihalić i A. Menac, 2011.), ali i niz članaka koji se bave dijalektnom frazeologijom naših triju narječja. *Hrvatski frazeološki rječnik* Antice Menac, Željke Fink-Arsovski i Radomira Venturina (2014.) prvi je hrvatski frazeološki jednojezičnik.

U dijalektnoj je frazeološkoj literaturi frazeologija istarskih mjesnih govora slabije zastupljena. Navest ćemo nekoliko podataka: frazeologiju mjesnoga govora Krcula opisale su Marija Barišić i Silvana Vranić (2008: 133-144), a opisujući mjesni govor Kršana, Nada Peršić (2002: 73-84) dijelom je obuhvatila i frazeologiju ovoga mjesnog govora. Elena Grah

---

¹ Voditeljica je projekta prof. dr. sc. Mira Menac-Mihalić.

(2003: 97-109) donosi frazeme u mjesnome govoru sela Krbavčići, a o frazemima u buzetskim govorima pisala je Nataša Vivoda. (2002: 53-58) O frazemima u istarskim govorima zasad nalazimo podatke i u rječnicima mjesnoga govora Medulina (M. Peruško, 2010.), a izdvojit ćemo i rječnik zaseoka Mrkoči kao izuzetno vrijedan prinos hrvatskoj dijalektologiji i frazeologiji jer je autor u rječnik unio i veliki broj frazemskih natuknica. (R. Runko, 2014.).

Frazeme koji se odnose na čovjeka, njegovu vanjštinu, osobine kao što su dob, uzrast, mentalne i karakterne osobine, stanje, kao što su zdravlje i bolest, smrt te odnos prema drugim ljudima u mjesnome govoru Raklja konceptualno su analizirale Lina Pliško i Romana Percan. (2017: 221-246)

2. Govor Raklja

Govor Raklja, mjesta s petstotinjak stanovnika na jugoistočnome dijelu istarskoga poluotoka te teritorijalne i administrativne pripadnosti općini Marčana, prema klasifikaciji čakavskih dijalekata Dalibora Brozovića (1988: 88) i Josipa Lisca (2009: 30-31) pripada jugozapadnome istarskom dijalektu. To je najrasprostranjeniji dijalekt u Istri, u koji ulaze i drugi mjesni govori ove općine. U dijalektološkoj se literaturi ovi govori u posljednje vrijeme intenzivnije istražuju i opisuju te nastaju recentni radovi, prvenstveno Line Pliško koja je opisala sljedeće mjesne govore: Krnice (Pliško 2003: 61-69), Orbanića (Pliško 2006: 83-93), Hreljića kao prilog poznavanju govora općine Marčana (Pliško 2007: 123-135) te Hreljića i romanizme u spavaćoj sobi (Pliško 2016: 27-38). Lina Pliško je u marčanskoj općini istražila i mjesne govore naselja: Peruški (Pliško 2008: 739-751), Loborika (Pliško 2011: 176-187), Kavran (Pliško 2017: 249-265), Šegotići (Pliško i Matanović 2016: 123-134), a s Davidom Mandićem i govor Marčane (2007: 323-338), sve u cilju doprinosa hrvatskoj dijalektologiji spoznajama o skupini marčanskih govora.

I u starijoj se literaturi u raspravama Josipa Ribarića i Mieczysława Maleckog spominju mjesni govori Marčane, Krnice, Filipane, Prodola i Raklja, a istraživanje koje je 1964. proveo Mate Hraste trebalo je pokazati koliko su jugozapadni istarski govori štokavski, a koliko čakavski. Najveći je dio opisa rakljanskoga govora bio vezan uz opise jezičnih značajki Balotina pjesničkoga jezika pa je Iva je Lukežić (1988: 249-270), upravo analizirajući pjesnički opus Mate Balote, indirektno opisala mjesni govor Raklja. Stjepan Vukušić (1985.) pisao je o prozodiji Balotina *Dragog kamena*, a Petar je Šimunović (1988: 271-282) usporedio rezultate svojih terenskih istraživanja rakljanske

čakavštine s Balotinim pjesničkim jezikom. David Mandić (2016: 85-119) priredio je prvo akcentuirano izdanje i lingvističku analizu *Dragoga kamena*.

U govoru Ramlja glavna je značajka vokalizma ikavski refleks jata u korijenskom i nastavačnom morfemu te pojava nekoliko stalnih ekavizama, kao što su *sěno, dělo, pětēh, vėrovati, Němačka*. Vokalski inventar čine glasovi *a, e, i, o* i *u* te slogotvorno *r*. Poluglasovi su se redovito vokalizirali u *a*.

Zanimljivosti su zabilježene u prijelazu *ra > re* (*krěsti, rěsti, srěsti, urěsti, rēbac*), konsonantska skupina */čr/*, adrijatizmi, obezvučenje završnih zvučnih suglasnika, rotacizam, protetsko *j* itd. Vokalizacija slabih jerova prisutna je u maloj skupini uvijek istih riječi: *mălini* ‘mlinovi’, *mălinar, măšu* ‘misu’ (*mьša), *nămon* ‘mnom’ i *kadī* ‘gdje’ (uz inačicu *di*).

U većini jugozapadnoistarskih govora pa tako i u govoru Ramlja, nenaglašeno početno *o* prelazi u *u*: *ubečănje, Usîp, uvî, ubâjti, usûšen, ublôg*.

Ramljanski je naglasni sustav noviji troakcentski bez prednaglasnih i zanaglasnih dužina.

Suglasničku se inventar sastoji od 23 fonema, glasovi *č* i *ć* svedeni su na tzv. “srednje č”. Očuvane su stare konsonantske skupine **čr, *zdj, *zgj, *tj, *dj, *jt, *jd*, fonetska neutralizacija završnoga -m u -n, rotacizam u glagolu moći, prilogu *ontar*, protetsko *j* itd. U ovome se idiomu pojednostavljaju suglasničke skupine na početku riječi (*šenica, dī, čēla*) i u sredini (*jěna, jěno, nīnega, svejěno*).

U gramatičkim je oblicima jednosložnih imenica muškoga roda zastupljena kratka množina (*brătī, sīni, zīdi, pūtī*), a zabilježen je i stariji genitivni, tzv. nulti nastavak (*līt, ūst, rīb, rūk, glāv, mătēr*).

Od zamjenica izdvajamo ramljanski oblik posvojne zamjenice za treće lice ženskoga roda – *njejâ, njejê / njojâ, njojê*. Uz upitnu zamjenicu *čâ*, koja ima kratki silazni naglasak, javlja se i odgovarajuća neodređena zâmjenica s dugim naglaskom *čâ*. Genitiv te zamjenice je *česa* (*nīčesa, svăčesa*).

Zamjenica *koji, koja, koje* ima kontrahirani oblik: *kī, kâ, kô*.

Glagoli *biti* i *htjeti* (*stītī*) imaju samo kratke prezentske oblike, nema aorista i imperfekta, a oblici su glagola *biti* za tvorbu kondicionala: *bīn, bīš, bī, bīmo, bīte, bī*. Infinitiv je neokrnjen. Oblici glagola sa značenjem ‘ići’ tvore se od dviju osnova: *gre(d)-* i *hod-*.

Na sintaktičkoj razini izdvojit ćemo drugačiji položaj klitika u rečenici: *čěmo bēn, je dōšla ūra, če bēn Bôg pomôči, sãn stīla, bīte pōšli*.

Rakljski naglasni sustav nigdje nije detaljno analiziran i opisan, ali prema dosadašnjim već spomenutim istraživanjima rakljski govor u velikoj mjeri čuva staro mjesto naglaska i inventar koji čine dugi silazni akcenat, kratki silazni i akut, bez prednaglasnih i zanaglasnih dužina. Prema Milanu Mogušu (1977: 53) taj se tip naglasnoga sustava naziva noviji tronaglasni sustav, a govor Raklja tip je toga sustava te se kao takav najvećim dijelom i podudara sa sustavima drugih jugozapadnih istarskih govora.

3. Metodologija istraživanja

Cilj je istraživačkoga rada bio sastavljanje rječnika frazema mjesnoga govora Raklja, a **zadatak** je istraživanja obuhvatio sakupljanje frazema rakljanskoga govora terenskim istraživanjem.

Istraživanje i metode istraživanja

Istraživanje frazema u mjesnome govoru Raklja obavljeno je posebno sastavljenim Upitnikom za terensko istraživanje frazema. U sastavljanju Upitnika koristila sam se frazeološkom građom koju sam, kao izvorni govornik, prikupljala višegodišnjim zapisivanjem u svakodnevnom kontaktu sa stanovnicima Raklja. U taj sam početni korpus dodala frazeme koji su zapisani po frazeološkim rječnicima i znanstvenim radovima iz dijalekatske frazeologije te provjeravala jesu li zastupljeni i u govoru Raklja. U ispitivanju su informanti potvrdili ili nisu potvrdili određeni frazem te dodavali niz drugih frazema koji nisu bili obuhvaćeni upitnikom. Na taj sam način dobila korpus frazema koji su dijelom ovoga rječnika.

Terensko je istraživanje trajalo od 2014., kad sam počela bilježiti frazeme koji su bili dijelom mog završnoga rada pa do 2017., kad sam se odlučila proširiti istraživanje za diplomski rad. Dio ovjera, koje su navedene uz svaki frazem, ekscerpiran je iz snimljenoga istraživanja, a budući da sam izvorna govornica rakljanskoga idioma, dio je oprimjerenja autorski.

Prikupljene frazeme u ovome Rječniku zaključno promatram u kontekstu drugih organskih i neorganskih govora, konzultirajući dostupne hrvatske frazeološke dijalekatske, standardnojezične te nekoliko (frazeoloških) rječnika stranih jezika (njemačkoga i talijanskoga).

U istraživanju rakljanske frazeologije sudjelovali su Rakljanci, izvorni govornici, različitih dobnih skupina. To su:

Marija Percan (rođena 1927. – umrla 2017.)

Nada Mirković (rođena 1921.)

Ana Catela (rođena 1925.)

Ivan Percan (rođen 1935.)

Ljuba Catela (rođena 1937.)
Đani Catela (rođen 1937.)
Fumica Catela (rođena 1941.)
Emil Mirković (rođen 1955.)
Josip Percan (rođen 1960.)
Denis Percan (rođen 1963.)
Mauricio Vale (rođen 1963.)
Ivica Percan (rođen 1972.)
Tihomir Percan (rođen 1982.)
Serđo Valić (rođen 1983.)
Nada Percan (rođena 1988.)

4. Rezultati istraživanja

4.1. O rječniku frazema

Istraživanje je pokazalo da mjesni govor Raklja obiluje bogatstvom različitih frazema pa je od prikupljenih sveza riječi uslijedio njihov poredak u rječniku prema utvrđenoj abecednom redu.

Rječnički se članak u rječniku sastoji od nadnatuknice, natuknice, odnosno frazema, definicije frazema i njegove semantičke pretvorbe i značenja te rečeničnih primjera u kojima se frazemi uklapaju u kontekst u samom govornom činu.

Nadnatuknica se određuje prema vrsti riječi i glavna je sastavnica frazema, a u rječniku je otisnuta debelim slovima. Prema morfološkom principu, nadnatuknice se određuju ovim redom:

imenice: *isti kako piplič, pijàn kako prasac, dõjti do beside, drivena Marija*

poimeničene riječi: *nîmati trî čiste, svè čiste, ni za dõbro, ni za zlõ*

pridjevi: *kåko zalivèn, i gõja i bõs, kũhan i pečèn, rèči i bìlih i cînih*

prilozi: *glèdati svè cîno, vřči se dakõrdo, ståti slåbo, bîti nåruku, bîti po ståru*

brojevi: *nî pêt nî šest, õrko stõ, nîšto za svîn desêto, såd su dvå, na přven kõraku*

zamjenice: *držåti do sèbe, bîti vånka sèbe*

glagoli: *za krepåti, za umrîti, govõriti kåko se prîstoji*

Sadrži li frazem imenicu, obrada je pod njezinom natuknicom (primjerice frazem *ulovîti Bõga za brådu* navodi se pod natuknicom *Bõg* u izboru glavne natuknice), a ako ih ima više,

obrada je pod prvom imenicom (*držàti trî kantûna od hîže*, navodi se pod natuknicom *kantûn*).

Ako u frazemu nema imenice, nego on sadrži pridjev ili više njih, obrada slijedi pod pridjevom, odnosno pod prvim pridjevom kao nadnatuknicom, npr. *dôšlo je do gûstega*, izbor nadnatuknice je *gûst*, a u frazemu *cîno na bîlo je cîno*.

Ako se frazem javlja bez imenice i pridjeva, a sadrži glagol ili više njih, obrađen je pod glagolom, odnosno pod prvim od njih, npr.: *govôriti kâko se prîstoji*, nadnatuknica je *govôriti*.

Rječnik donosi glagolske sveze riječi (*dôjti do besîde*), zatim tzv. minimalne frazeme kao što su *spòd glâsa, prîko nôči*, svezu riječi s oznakama rečenice (*čà bi rêči, čà je po srîdi, za kî račûn...*) ili sveze riječi iz različitih područja života čovjeka (*vîše od trêset lît je bârba dèla po Svêti Ivàn na šakamèntu; búkati kâko bāk Borîniča; sikîra je u mēd pàla, dèlati za kòru krûha...*).

Kod poredbenih frazema izbor glavne natuknice slijedi prema pravilu da se bilježi riječ koja dolazi nakon poredbene riječi „kao“, npr. *sûh kâko bakaläj*, nadnatuknica je *bakaläj*; u frazemu *čîsto kâko u crîkvi* nadnatuknica je *crîkva*, a u frazemu *tânak kâko štikadēnte* je *štikadēnte*.

Dio frazema zabilježen je infinitivom navedenih glagola, npr.: *imàti nôs, imàti u mâlen prîstu, čapàti vrâga, bûsati se u prsa, dîgnuti sîdro, dobîti po glâvi, poljûbiti vrâta*.

Frazemi se, osim u prezentu, javljaju i u drugim vremenima:

Prezent: *nîsi čîst, svît se ubràča, vîdi se z reoplâna, pîše na čêlu, vrâg ne dâ mîra*.

Perfekt: *je dôšla zâdnja ura, tovâr se na Ŭčki sledîja*

Futur: *kâko kôli čêš, nêće mu bîti krîv pàrat*

Kondicional: *bi rêka krščân, vrâg bi ga znâ*

Većina je frazema u rječniku monosemična; izrazu jednoga frazema najčešće je pridružen jedan sadržaj, a višečlani frazemi u rječničkoj građi, čija su pojedinačna značenja povezana i podudarna bar u jednom semu, ulaze u red frazemske polisemije. (Turk 1998: 298)

U mjesnome govoru Raklja takvi su sljedeći frazemi:

stàti na žûlj: 1. 'povrijediti koga', 2. 'dirnuti u osjetljivo mjesto'

mlâtiti prâznu slâmu: 1. 'raditi beskoristan posao', 2. 'brbljati koješta' 3. 'beskorisno govoriti'

zabâdati nôs di ne râbi: 1. 'biti znatiželjan', 2. 'miješati se u tuđe poslove'

U rječničkome korpusu određeni je broj frazemskih jedinica kojima značenja višu nisu bliska ili je prvotna povezanost izgubila transparentnost, a oni čine frazemske homonime. Navest ćemo nekoliko primjera:

tûči z glavôn u zîd: 1.'silom htjeti nešto postići', 2. 'ustrajati u svom naumu', 3.'uzaludno se kajati'

ni sîmo ni tâmo: 1.'nikako/loše', 2. 'napola obavljeno' 3. 'neodređeno'

ne vîdi pr̃st spr̃id nõsa: 1. 'gusti mrak, magla', 2. 'biti zaglupljen'

rôža uvẽnjena: 1.'osoba bez životne snage', 2. 'napuštena osoba'

grâna osûšena – 1. 'nesretna osoba', 2. 'bolesna osoba'

Iza nadnatuknice navode se svi frazemi koji imaju zajedničku nadnatuknicu, a svaki se frazem navodi abecednim redom i svaki put pod izdvojenom natuknicom. Natuknice su u rječniku tiskane malim slovima, a sve nadnatuknice, natuknice i oprimjerenja frazema zapisani su na mjesnom govoru Raklja i zabilježeni u novijem troakcenatskom sustavu čiji inventar čine dugi silazni naglasak, kratki silazni i akut, bez prednaglasnih i zanaglasnih dužina.

Frazemi lokalizmi

Rezultati istraživanja pokazali su da rakljanski govor bilježi onimsku građu i određeni je korpus frazema razumljiv samo stanovnicima Raklja. Navedeni se frazemi odnose na stvarne osobe i njihova vlastita imena, nadimke i njihove osobine, zatim na geografske pojmove, tipična zanimanja i slično. Takvi se frazemi nazivaju lokalizmima, a navest ćemo neke od njih: *hod̃iti k̃ako Iṽč za M̃aron, stančuñivati k̃ako k̃uma M̃icka, kušelj̃ati k̃ako Škr̃oko, š̃ut̃ k̃ako P̃azda, kr̃žati p̃oli K̃âte Čabr̃unke, d̃eliti po Sṽeti Iṽan, p̃õjti po ṽõlju u Savič̃entu, Hod̃ani z kr̃atkima nog̃ami, toṽar se na Ŭčki sled̃ija, br̃ek je p̃õša na Lab̃ištinu, b̃ukati k̃ako b̃ak Bor̃iniča*.

4.2. Rječnik

â/bê

ni â, ni bê – neodređeno, ništa ne reći, šutjeti (*Nî rêka nî â, nî bê, s̃âmo je m̃uča*.)

adr̃esa

dõjti na kr̃ivu adr̃esu – krivo optužiti *koga* (*Tô ča si mi rêka, dõšlo je na kr̃ivu adr̃esu, ja ñisan nj̃ima d̃âla ñanke c̃enta*.)

Ag̃ata

Sṽeta Ag̃ata, sñig na vr̃ata – 5. veljače, očekuje se snijeg (*Ṽajk su ñâši star̃iji goṽorili „Sṽeta Ag̃ata, sñig na vr̃ata“*.)

âmen

âmen Bõže – napokon (*Âmen Bõže da je tâko f̃inulo*.)

i âmen – gotovo, svršeno (*To je tâko, i âmen, ne m̃õremo ṽiše ñiř ućiñiti*.)

rêči âmen – završiti razgovor (*Rêči âmen i fîni vëč s ton štôrijon.*)

ândeja

ândeja čuvâr – onaj koji bdije nad čijim životom (*Jâ znân da îman svôga ândela čuvâra.*)

lîp kâko ândeja – jako je lijep *tko* (*To dîte je lîpo kâko mâli ândeja.*)

ârat

îma ârat u svojîñ rukâh – steći zanat, zaposlio se *tko* (*Sâd îma ârat u svojîñ rukâh, je pöčeja dëlati u Ûljaniku.*)

ârija

dîzati preârija - stvarati nered, raznositi (*Cîlu kâmaru je dîgla preârija.*)

dôjti do ârije – dolaziti k sebi (*Mâloj je bîlo släbo, kômoč je dôšla do ârije.*)

živiti od ârije – živjeti bez ičega, životariti (*Mä čä žîvi od ârije!*)

âš

hîtiti äša – dobitak (*Na kräjju je ôn hîtija äša!*)

bäba

pasäla bäba z koläči – prekasno je za *što*, zakasnio je *tko* (*Pasäla je bäba z koläči, säd se pîpaj kâko znâš.*)

baciljâti

nîš ne baciljâ – budi bez brige; ne zanima *koga* (*Nîš ne baciljâj, kad se bûdemo vîdile, čemo pöjti na kafê.*)

bäčva

bäčva prez dnä – proždrljivac (*Nîkad ne fîni îsti, on je bäčva prez dnä.*)

pijân kako bäčva – jako pijan (*Njojî mladîč bûde pijân kako bäčva.*)

bäk

bîsan kako bäk – jako bijesan (*Vîše pûti san ga vîdila da je bîsan kako bäk.*)

bûkati kako bäk Borîniča – plakati bez određena razloga (*Čâ bûčeš kâko bäk Borîniča!*)

rôviti kâko bäk Borîniča - plakati bez određena razloga (*Čâ rôviš kâko bäk Borîniča!*)

bakaläj

sûh kâko bakaläj – jako mršav (*Ti mâli van je sûh kâko bakaläj.*)

bäkuja

imâti bäkule po glâvi – biti hirovit (*Jëno mälö si čvrknut, îmaš bäkule po glâvi!*)

bälavac

bälavac oko vrâta vîsi – nezreo je *tko* (*Bi se uženîja, ma još mu bälavac oko vrâta*

vĩsi.)

bănak

sĩsti se za bănak – početi pregovarati (*Lĩpo se sĩdimo za bănak pak se dogovĩrimo kăko čemo se razdĩliti.*)

spõd bănka – tajno, nelegalno (*Znăla san da mu je spõd bănka nĩšto dă da mu zapõsli sĩna.*)

bănda

držăti se z bănde – ne miješati se u što (*Běpo se drži z bănde, něka sămi zĩdaju hĩžu.*)

dũžan na svě bănde – pun dugova je tko (*Posũdila je šõldi, săd je dũžna na svě bănde.*)

na sve četĩre bănde svĩta – na sve strane (*Njĩhova đĩca su põšla na sve četĩre bănde svĩta.*)

stăti z bănde – ne miješati se u što (*Svăki pũt kăd se sĩn i nevĩsta poprčkaju i poprěhtaju, stăra stojĩ z bănde.*)

vũči na svõju băndu – raditi samo u svoju korist (*Takõva je, vũče na svõju băndu.*)

z drũge bănde – suprotno (*Ta medežiĩja je dõbra za tlăk, mă z drũge bănde škõdi bubrĩgima.*)

bărba

bărba si ti – mangup je tko (*Bărba si ti, těbi nĩ za věrovati.*)

bărka

rodĩti se u bărki – ne zatvarati vrata za sobom (*Ča si se rodĩĩja u bărki da nĩsi zatvorĩĩja vrăta za sõbon.*)

vrăĩža bărka i brõd – psovka, označava nešto zanemarivo (*Vrăĩža bărka i brõd, razbĩla se lampadĩna.*)

bi se mõga posăditi bašělak u ũho – ima jako prljave uši tko (*Upěri si ũši, bi se mõga posăditi bašělak u tvõje ũši.*)

băšta

băšta da jě – površno (*Poměla je hĩžu băšta da jě.*)

băva

je băve – ima zraka (*Kad bimo bili dõšli do vřh Škrĩl, văjk je bĩlo mălo băve.*)

besĩda

besĩda je vĩra – vjerovanje na riječ (*Năšĩn stărin nĩsu răbili ukăti, njĩma je besĩda bĩla vĩra.*)

bĩti od besĩde – od riječi, biti pouzdan (*Mõj bărba je od besĩde.*)

da bĩn rěkla besĩdu - ni pomisliti ružno na koga (*Da bĩn rěkla besĩdu ză nju.*)

dăti besîdu – obavezati se, obećati (*Nikî dân mi je mûž dâ besîdu da vîše
nêçe vrăgu kăplje pîti.*)

dôjti do besîde – uspijevati progovoriti (*Kômoč je dôšla do besîde.*)

dôjti na jënu besîdu – popričati (*Poklepôdne dôjdi na jënu besîdu poli mène.*)

držăti se besîde – ispuniti obećano (*Lîpo je kad se krščăn drži besîde.*)

hîtiti besîdu – popričati (*Dôjdi danăs poklepôdne pôli mène, hîtiti ćemo jënu besîdu.*)

imăti besîdu – imati nečije obećanje (*Za tû particëlu îma njegôvu besîdu.*)

lîpa besîda utvăra svăka vrăta – na lijep način može se puno postići (*Tô je stăra îstina
da lîpa besîda utvăra svăka vrăta.*)

ne rëči besîdu – ni pomisliti ružno na koga (*Nîsan rëkla besîdu ză njëga.*)

ne rëči ni jenê besîde – šutjeti (*Nî rëka ni jenê besîde kad je čûja da îma krîvo.*)

prëz besîd – šuteći (*Ustăla je prëz besîd kad su njôj rëkli da je măli vozîja vitûru.*)

skužăjte jënu besîdu – red je da nešto kaŕe tko (*Skužăjte jënu besîdu, vi ste dôsti tëga
rëkli, sad săn jă na rêdu.*)

ustăti prëz besîd – ostati bez riječi (*Kad san čûla da je pôšla stăti kjă od njëga, ustăla
săn prëz besîd.*)

ûšla je besîda iz ustî – nehotice reći što nije trebalo (*Kad săn bîla pôli njê, ûšla njoj je
besîda iz ustî pak je rëkla vîše nëgo ča je râbilo.*)

uzêti besîdu iz ustî – reći upravo ono što je sugovornik htio reći (*Jûšto si mi ûza
besîdu iz ustî, săn i jă jûšto tô stîla rëči.*)

bîlo

rëči i bîlih i cînih – izvrijeđati, napasti koga (*Da si hi sămo čûja, su si rëkle i bîlih i
cînih.*)

bîs

pûknuti od bîsa – razljutiti se, pobjesnjeti (*Nëka pûknu od bîsa svë divôjke, jă vôlin
Zôru.*)

blăgo

blăgo od čovîka – nije čovjek (*Takôvega jôš nîs vîdila, on je blăgo od čovîka.*)

držăti za blăgo – uvrijeđen je tko (*Mă čă me držiš za blăgo?*)

blăgoslov

dăti blăgoslov – izgrditi koga (*Săn mu čûda tëga rëkla, săn mu vëro
dăla blăgoslov.*)

blăto

kăko blăta – mnogo (*Ôn îma šôldi kăko blăta, ne znă kămo bi š njîma.*)

zvûči z blăta – pomoći da se izvuče iz nevolje tko (*Na vrîme se zvûka z blăta,*

debðto je finuja u pržunu.)

živo blàto – veliko blato (*Ne hòj tàmo, tôteka je živo blàto.)*

Blàž

Svèti Blàž, dáj nan dáž – poslovica, molitva (*Svèti Blàž, dáj nànn dáž, čèmo dðjti u Vodnjàn na blàgoslov grla.)*

Bôg

ako Bòga znâš - molim te, preklinjem te (*Ako Bòga znâš, poslušaj me uvî pût.)*

àmen Bðže – napokon (*Àmen Bðže da je tâko finulo.)*

Bôg Bògova - odlično, sjajno (*Bôg Bògova vãn se to ponèslo.)*

Bôg će pomòči – bit će dobro (*Nìmaj strâha, Bôg će pomòči.)*

Bôg će ti plâtiti – zaslužuje sve dobro *tko* (*Fâla čà si mi pomògla, Bôg će ti plâtiti.)*

Bôg dà, vrâg ùzeja - kako došlo, tako otišlo (*San čùja da su ukrèli pršùte, Bôg dà, vrâg ùzeja!)*

Bog dáj – nadamo se (*Bog dáj sriču i zdrâvlje!)*

Bog dáj zdrâvlje – želim ti zdravlje (*Bog dáj, zdrâvlje, bàrba Martìne!)*

Bôg ga je ùza h sèbi – umro je *tko* (*Bôg ga je ùza h sèbi da više ne pàti.)*

Bôg nî tâko stìja – nepravedno, protiv Bojže volje (*Múž njoj je mlâd ùmra, mà Bôg nî tâko stìja.)*

Bôg s tòbon – što ti pada na pamet (*Bôg s tòbon, čà tâko na plàho ubùčen grèš po uvôj zîmi na môre?)*

Bôg te blagoslovìja – želim ti sreću (*Bôg te blagoslovìja, dôbra ti partèncà.)*

Bôg te pomòga – želim ti dobro (*Tàko te Bôg pomòga...)*

Bôg vãn dáj sriče i zdrâvlja – želim vam uspješan život (*Dìca mòja, sàd ste se uženìli i Bôg van dáj sriče i zdrâvlja.)*

Bògu čùvaj – nikako, ni u kojem slučaju (*Bògu čùvaj da mu to povìš, bìn ti zamìrila.)*

Bògu za plàkati – žalosno, šteta što je tako (*Bògu je za plàkati, znâš, da òni nète dèlati.)*

Bôg znâ – ne zna se o čemu ništa (*Bôg znâ od kèga ròda i pôroda je òna dòšla u Ràkalj.)*

Bðže mi pròsti – isprika za rečeno (*Bðže mi pròsti, ne znân zàšto sànn to nàanke rèkla.)*

cìli bòjži dãn – od jutra do večeri (*Cìli bòjži dãn nî nìš ìja ni pìja.)*

cìlu bòjžu nôč – cijele noći (*Cìlu bòjžu nôč nìsan òka sklopìla.)*

cřka da Bôg dà – kletva (*Cřka da Bôg dà, sàmo mu tô želìn!)*

čà Bôg dà – rodit će se prema Božjoj volji (*Svejèno ko je mùški eli žènska, će bìti čà*

Bôg dâ.)

dâj Bôže - neka se ostvare želje (*Dâj, Bôže, sâmo nêka ustâne uvâko.*)

dâr od Bôga – dragocjen je *tko* (*Pôkle tolîko lît to dîte njîn je dâr od Bôga.*)

dobîti svôga Bôga - biti kažnjen, dobiti batine (*Kâd dôjdemo dôma, ti češ*

dobîti svôga Bôga!)

îma Bôga – zaslužena pravda, pravda je zadovoljena (*Ste vîdili ça ga je tukâlo, sân*

rêkla da îma Bôga, krîv je!)

kadî Bôg nîma svôga – daleko (*Su pôšli dalêko, kadî Bôg nîma svôga.*)

kâko Bôg dâ – kako bude (*Nêka bûde kâko Bôg dâ.*)

kâko Bôg zapovîda – kako se očekuje, po svim pravilima (*Se kapîmo, to češ učinîti*

kâko Bôg zapovîda eli češ puštîti.)

kêga Bôga – što (*Kêga Bôga si vřga u glâvu?*)

kî Bôg ti je – što mu je sada (*Kî Bôg mu je da se ne môre frmâti?!)*

kô Bôg dâ - bude li sreće (*Kô Bôg dâ dâžda, će bîti i kumpîra*)

krêsti Bôgu dâne – gubiti vrijeme, ljenčariti (*Tî mladîč sâmo spî, po cîle dâne krêde*

Bôgu dâne.)

molîti kâko Bôga – moliti, preklinjati (*Môlin te kâko Bôga, nemôj nînemu tô*

povîdati.)

ne dâj Bôže – kojim slučajem, toga se treba čuvati (*Ne dâj, Bôže, da su tâ vrâta pâla*

na njêga.)

nêka te Bôg čûva – želim ti dobro (*Sînko môj mîli, nêka te Bôg čûva po svîtu.*)

nêka vâs Bôg žîvi – neka vam bude dobro (*Nêka vâs Bôg žîvi čûda lît skûpa.*)

nî Bôg nî vâzda – ništa (*Danâs je vîdila svôje sûsede, nîsu njôj rêkli nî Bôg nî vâzda.*)

nîš pod mîlin Bôgon - baš ništa (*Nîš pod mîlin Bôgon nîs krîv.*)

ôntar je Bôg po zêmlji hodîja – bila su to bolja vremena (*E, kâd smo mî bîli mlâdi,*

ôntar je Bôg po zêmlji hodîja.)

pîtaj Bôga - ne zna se, tko bi znao (*Ne znân, pîtaj Bôga kolîko vrîmena trîba smôkvi*

da urêste, fôrši kakôvo lîto.)

pojîsti Bôgu nôge – sve odreda pojesti (*On je u lîtima da bi pojîja ânke Bôgu nôge.*)

pôjti Bôgu za kurîra – umrijeti (*Je pôša i Tône učêra Bôgu za kurîra.*)

pôjti tâmo di je Bôg rêka lâku nôč – zabit (*Su i ôni pôšli žîviti tâmo di je Bôg rêka*

lâku nôč.)

polâgati Bôgu račûne – umrijeti, umirati (*Je dôšla ûra da se Bôgu polôže račûni.*)

po râne Bôga – zar toliko (*Po râne Bôga, ça tolîko šôldi si dâla za postôle?*)

svâki bôjži dâ – neprestano (*Vêč dvâ mîseca, svâki bôjži dâ, pâda dâž.*)

täko te Bôg pomôga – uistinu, stvarno (*Täko te Bôg pomôga, čä to jě ìstina?*)

tentän od Bôga i Majke Bôjže – jako je nemiran *tko* (*Nänke da si tentän od Bôga i
Majke Bôjže da ne däs mîra.*)

ubîti Bôga – jako istući koga (*Käd je dôša dôma, ubîla je Bôga u njêmu kolîko
ga je stûkla.*)

ulovîti Bôga za brädu – hvaliti se postignutim uspjehom, učiniti nešto neostvarivo
(*Tî, mâli, paräs da si ulovîja Bôga za brädu!*)

vîti svôga Bôga – snosit ćeš posljedice (*Säd käd se uženîla za njêga, vîti će ôna svôga
Bôga.*)

za Bôga mîlega – za ime Bojže (*Za Bôga mîlega, pûš me na mîru.*)

zafâliti se Bôgu - biti zadovoljan, moglo je i gore (*Zafâlin se Bôgu da sän ustâla žîva.*)

za vâjme Bôga – zaboga (*Za vâjme Bôga, dâj mi to uvâmo.*)

bôk

češljäti se na bôk – češljati se u stranu (*Ti je näpro lîpo otkäd se češljaš na bôk.*)

glêdati po bôku – zamjeriti se *komu* (*U zädnje vrîme jêna pršôna me glêda po bôku.*)

hîtati na bôk – iskrivljeno hodati (*Kad grê, hîta jêno mälö na bôk, kâko i njegöv
bârba.*)

hodîti po bôku – hodati naginjući se na jednu stranu (*Se dôbro näpija i säd grê po
bôku.*)

stâti na bôk – nakrivljeno *tko* ili *što* stoji (*Stâla je na bôk dok njoj je govôrija da je
ôna krîva ča nîsu pôšli žîviti kjä iz Râklja. Ubûci se lîpo, stän ti stojî na
bôk, lâmpa ti dôjde uzâda.*)

stâti uz bôk – podržavati *koga* u čemu (*Ti si kâko i ôn kad mu stojîš uz bôk.*)

bôl

zâla te bôl popâla – željeti zlo *komu* (*Näpro si porêdan i zâla te bôl popâla!*)

bôlest

bôlest je pokosîla – umrijeti od bolesti (*Nîka bôlest njîn je pokosîla i mäter i ôca.*)

vûče bôlest – bolestan je duže vrijeme *tko* (*Vêč dôsti vrîmena vûče nîku bôlest.*)

boljîhav

bîti boljîhav – boležljiv (*Otkäd se ta mälîca rodîla, je boljîhava.*)

bômba

kâko da je bômba pâla – veliki nered (*Kâko da njîn je bômba pâla u kôrat,
svê njîn je rashîtano.*)

bôs

gôja i bôs –ništa ne posjedovati (*Je gôla i bôsa, nîš nî dônila sôbon.*) –**v. goja**

Bòsna

i mîrna Bòsna – stvar je zaključena (*Fûma je døbila Milîje, Âna Ròšovicu, a Tône
Prodòle i sàd je mîrna Bòsna.*)

brâda

glàditi brâdu – biti zadovoljan (*Đovàni je døbija lípu pênziju iz Merike, fîno je glàdija
brâdu kad su mu poslâli ček.*)

brât

brât brâtu – čini se, otprilike (*Brât brâtu ko je na mâši bilo dväjset ljûdi.*)
žîviti kâko brâča – živjeti u slozi (*Ŏni dvâ se slâžu i žîve kâko brâča.*)

brëk

kâko brëk i mâčak – ne slagati se, ne podnositi se (*Žîve skûpa i se vëro vòle kâko brëk
i mâčak.*)

kâko vëžen brëk – ograničen je u kretanju *tko* (*Brîžan, ne mòre nîkamor, je kâko
vëžen brëk.*)

razvëženi brëk – slobodan, bez ograničenja je *tko* (*Dòma su prâvi, ma kâd ìdu kâmo
od hîže, su kako razvëženi brëki.*)

brîga

bâš me brîga – ne mari *tko* za koga (*Bâš me brîga ča će šinjõra za mène rëči.*)
bòli me brîga – svejedno je *komu* (*Bòli me brîga kâmo je pòša, mi smo se rastâvili.*)
čâ me brîga – ne tiče se koga (*Mâ čâ me brîga kâd će jòpet dôjti, su me štuřâli.*)
hîtiti se u brîgu – brinuti se (*Hîtila se u brîgu od pensîra.*)
hîtiti brîgu na vesëlje – oraspoločiti se (*Hîti brîgu na vesëlje i hõj nâprid!*)
îma pûnu glâvu brîg – zaokupljen je brigama *tko*, **v. glâva**
nî me brîga – ne tiče se koga što (*Nânke mâlo me nî brîga za nîjhove stvâri.*)

brîme

nosîti têško brîme – *nekomu* je têško što (*Balòtina mâti je svâko brîme u živòtu nosîla
sâma.*)

brîškula

hîtiti brîškulu – zaigrati na karte (*Na plâci pòli Dràge je bila oštarîja i tâmo bi pòkle
mâše mûški vâjk hîtili brîškulu.*)

břk

smîjati se spod břka – podrugljivo se smijati (*Dòk mu je pokažîvala kadî su bila
dřva, smîja njoj se spod břka!*)

rëči u břk – reći istinu u lice (*Segûtra mu je rëkla u břk da lãže!*)

skrësati u bŕk – izravno reći *komu što* (*Skrësala mu je u bŕk svë čà je pensàla da mu trïba rëči.*)

bŕkast

je bŕkasta – vrlo složena i zamršena situacija (*Je situâcija năpro bŕkasta.*)

bŕlog

pôjti u bŕlog – poći u krevet (*Ne mören vïše glëdati na ôči, zâjno grên u bŕlog.*)

brljÿha

dăti jênu za brljÿhu – udariti iza uha (*Măli, ču ti dăti jênu za brljÿhu!*)

brmbôčkati

ne brmbôčkaj – ne brbljaj (*Fïni brmbôčkati!*)

brôj

ne znăš njïn brôja – mnogo (*Măla je dôbila šênce, ne znăš njïn brôja.*)

nïsu svë kôze na brôju – nije pri sebi *tko* (*U zădnje vrïme se vïdi da mu nïsu svë kôze na brôju.*)

v. kôza

nïsu mu svï na brôju – nije pri sebi *tko* (*Gôja je pôša vănka, nïsu ni njêmu svï na brôju.*)

brÿkviči

tÿči brÿkviče – drhtati (*Dôša je z bârkon na Blăz, vălje je tÿka brÿkviče od zïme.*)

brzîna

fïlmskon brzînon – jako brzo (*Tô ti je bïlo fïlmskon brzînon kăko se sămo zmăkla dôma u Păpine.*)

hïtiti u pëtu brzînu – jako ubrzati (*Kăd je dôša do Bolovăna, hïtija je u pëtu brzînu i ũša je da ga nïdan ne vïdi.*)

bubrÿg

živiti kăko bubrÿg u lôju – živjeti u blagostanju (*Nïš mu ne făli, žïvi kako bubrÿg u lôju.*)

bulîn

držăti za bulîna – ismijavati *koga* (*Vëro ga držë za bulîna, ôn tô ne vïdi.*)

bumbăk

imăti bumbăk u ušï – praviti se gluh (*Nănke da ïma bumbăk u ušï, nïš ne čÿje kăd njôj se čă rëče.*)

bÿmbar

hôj bÿmbaru svîriti – daj, uozbilji se; dosadio si (*Ti mi štampïvaš, hôj lïpo bÿmbaru svîriti, ja te nêču vïše slÿšati.*)

bÿra

džizati bŭru za nŭš – izazivati nemir bez ikakva razloga (*Vëro mu ne râbi džizati toľiku bŭru za nŭš.*)

doletiti kăko bŭra – upasti (*Kăd je čŭja da mu je dŏšla pŏli mătere, doletija je kăko bŭra.*)

bŭsola

zgubiti bŭsolu – izgubiti smjer (*Zasvŭn je zgubija bŭsolu, ne znâ ča dëla.*)

butiġa

butiġa je utvŏrena – hlače su otkopčane komu (*Butiġa mu je bila utvŏrena, pišoprëš mu je do krăja bija dŏli, a ôn tô nŭ vidiġa.*)

skočiti do butiġe – kupovina na brzinu (*Skôči do butiġe i kŭpi unô za sŭde prăti.*)

cëditi

zăjno cëditi – klonuti (*Je skopăla dvŭ ŭlike i zăjno je cëdila.*)

centamënte

na centamënte – iz čista mira, odjednom (*Na centamënte mu je pŏčela grđo govŏriti.*)

cidŭlo

puštiti na cidŭlu – napustiti koga kada mu je najpotrebnije; ostaviti koga neka se sam snalazi (*Săd kăd mi je năjviše trŭbalo, puštiġa si me na cidŭlu.*)

ciganăti

ciganăti nŭšto – moliti koga što (*Svăki dăn nŭšto cigană, niš njoj više ne dăn.*)

cijëna

astronŏmska cijëna – previsoka cijena (*Kŭpiġa je vitŭru kă ŭma astronŏmsku cijënu.*)

bŭti na cijëni – vrijedno je što (*Njiġov je terën na cijëni jer je uz sămo mŏre.*)

dăti spŏd cijëne – sniženje (*Săn kŭpila trŭ kŭle orăd, mi hi je Faragŭna dă spod cijëne.*)

cŭto

stăn' cŭto – šutjeti, ne smetati (*Stăn' cŭto, dŭca spë.*)

crŭkva

čisto kăko u crŭkvi – jako čisto (*Kăd dŏjdeš u njojŭ hŭžu, vŭdiš da je čisto kăko i u crŭkvi.*)

cŕn

povŭdati hi cŕnih i bŭlih – pričati nadugo i naširoko (*Je zrmăn segŭtra bija pŏli năs pa năn je povŭda i cŕnih i bŭlih.*)

zavŭti u cŕno – posljedica smrti bliske osobe (*Zgubila je mŭža, zavijëna je u cŕno. Njojă smŕt me zăvila u cŕno.*)

(Zavijèna je u cŕno otkàd njoj je mùž ustà mŕt na bròdu.)

cŕnac

dèlati kàko cŕnac – naporno i mukotrpno raditi (*U minjèri je dèla kàko cŕnac po cìle dâne.*)

crnîna

nositi crnînu – žalovati (*Jòš vāj̃k za mùžon nòsi crnînu.*)

cŕno

cŕno na bìlo – potpuno jasno, napismeno, kao pisani dokaz (*Sàd svè lĩpo stàvimo cŕno na bìlo pòli ukàta, da se znà čigòvo je čà.*)

cŕno se píše – loše se predviđa *komu* (*Pòkle svèga uvèga, cŕno mu se píše.*)

dèlati na cŕno – raditi bez dozvole, na nezakonit naćin (*Pòli njèga, kàko bìmo rèkli, svĩ dèlaju na to cŕno, kàko se rèće.*)

glèdati cŕno – pesimist je *tko* (*Na svè glèda cŕno, nĩderi ne vĩdi nĩš dobrèga.*)

nabàviti na cŕno – kupiti nelegalno što (*Mi se pàr da je bārku kùpija na cŕno.*)

čà

čà bi rèći – zbog čega (*Čà bi rèći da nèćeš dòjti na fèštu?*)

dònke čà – nego što (*Dònke čà nègo je tàko kàko si rèkla!*)

jè čà jè – osrednje (*Uvĩ bakalāj̃ jè čà jè.*)

čà dĩš – što kažeteš (*Čà dĩš, bìmo pòšli bràti špàruge?*)

čàst

bĩti spòd čàsti – ne prilići *komu*, srami se *tko* (*Od njèga posũditi čà, njèmu je tò spòd čàsti.*)

slũži na čàst – pohvalno, ima *tko* zasluge za što (*Slũži mi na čàst da sàn tèn brĩžnen čovĩku mògla pomòći.*)

svàka čàst – čestitam, zaslužuje priznanje *tko* (*Svàka ti čàst da si tò rèkla, nèka vĩde da*

nĩmaš stràha od takòvih!)

čèlo

píše na čèlu – jasno je (*Píše mu na čèlu da ne kušeljà ĩstinu.*)

čèsta

bĩti na čèsti – ostati bez ićega (*Ŭmra njin je òtac i sàd su, brĩžna dĩca, svĩ na čèsti.*)

hĩtiti na čèstu – izbaciti iz kuće ili posla *koga* (*Mĩmu Pičàncovu je màćeha hĩtila na čèstu kad je imàla sàmo četrnàjst lĩt.*)

čin

dovësti prid götov čin – dovesti na gotovo koga (*Dovëla ga je prid götov čin kad mu je rëkla da je zbäbna.*)

čine

dëlati čine – izvoditi gluposti (*Dëla čine za ne pôjti u škôlu.*)

čist

imäti čist obrâz – biti pošten (*Möre pôjti kamo čë, ìma čist obrâz.*)

nîmati tri čiste – ništa ne znati, nemati pojma, ne biti sposoban (*Znâš da nîma tri čiste.*)

nîsi čist – nisi pri zdravoj pameti (*Mä mi se parâ da nî ôn čist, vëro nî čist!*)

čista

svë čisto – sve, bez iznimke (*Ûzeli su njøj svë čisto, svë ča jë, brîzna, imäla.*)

svë čiste – one sve (*Svë čiste su učëra dõšle u vrta i pojìle su salätu, vräjze kòkoše!*)

čisto

bîti na čisto – znati sve o komu, čemu (*Se poznâmo, säd smo lîpo na čisto!*)

čitovät

bîti čitovät – jedar, zdrav (*Čitoväto je to dîte, drëk mu bûdi.*')

čovik

bîti svøj čovik – finansijski neovisan čovjek (*Lîpo su zgojìli tëga mladîča, svøj je čovik, a mi se pâr da več ìma i svôju famëju*)

čovik na čovika – ravnopravno, podjednako (*Čovik na čovika, tô ni čûdno.*)

čovik na sliku i prîliku Bõga – čovjek po uzoru na Boga (*Čovik je učînjen na sliku i prîliku Bõga.*)

čovik na svojën mîstu – čovjek kojemu se ništa ne može zamjeriti, pošten i ispravan čovjek (*Tône je čovik na svojën mîstu.*)

čovik od besîde - čovjek koji drži svoju riječ (*Vîruj ti mëni da je ôn čovik od besîde.*)

čovik od svîta – čovjek koji je puno proputovao i poznaje svijet (*Balõta je bîja čovik od svîta.*)

da čovik pûkne od smîha – smiješan je tko (*Da čovik pûkne od smîha kad ga vîdiš u tîn bragëšami.*)

mâli čovik – običan čovjek (*Za mâlega čovika je u sväko vrîme i väj bîlo tëško.*)

načinîti čovika – napredovati po osobinama (*Žëna je načinîla čovika od njëga.*)

postäti drûgi čovik – promijeniti se, preporoditi se (*Ste vîdili da se möre uz mřvu võlje postäti drûgi čovik.*)

svøj čovik – neovisan čovjek (*Käd si svøj čovik, nîdan ti nîš ne möre.*)

těžak čovik – naporna osoba (*Nīsan mōgla znāti da je táko težak čovik. Smīron nīšto pritēndi, nē bin rāda š njin živiti, težak je čovik.*)

čřv

řma čřva u gužřci – nemiran je *tko* (*Tolřko řřnda křko da řma čřva u gužřci.*)

čřčiti

čřčiti dōma – řjenčariti, ništa ne raditi (*Po cřle dāne čřči dōma i nřš ne dēla.*)

čřdo

čřdo bōjže – neočekivano, nepredviđeno, neobično (*To je čřdo bōjže da mu je pōša na funerā.*)

čřdo jēno – to je nevjerojatno (*Čřdo jēno křko njōj ne dā mřra.*)

čřdo od ditēta- posebno nadareno dijete (*Od mřlih nōg Pātrik je břja čřdo od ditēta.*)

čřk

sām kako čřk – usamljen je *tko* (*Žřvi sām kako čřk.*)

to je hřža za čřke, za čřke, ne za řjūde – u kući nitko ne řivi, prazna kuća (*Pēnte je rēka da to je hřža za čřke, za čřke, ne za řjūde.*)

dakōrdo

vřči se dakōrdo – dogovoriti se (*Sād hōmo popřti jēnu kād smo se vēc vřgli dakōrdo.*)

dān

brojřti dāne –nestrpljivo čekati (*Smřron brojř dāne da njōj mřž dōjde dōma z brōda.*)

cřli bōjži dān – od jutra do mraka (*Cřli bōjži dān mi je zřma.*)

čā dāni – puno vremena (*Čā dāni je vēc pasālo od ōntar.*)

dān i nōč – uvijek (*Dān i nōč si ne mōre nřjti mřra.*)

dān se protēga – dan se produljio (*U mřřu se dān řpo protēgne.*)

do sřdnjega dāna – zauvijek (*Mōre čěkati, ma če čěkati do sřdnjega dāna.*)

gubřti dāne – uzaludno trořiti vrijeme (*Gřbiř tōte dāne, a tāmō te čēka za řřnuti dēlo.*)

řde křko da trř dāna nř řja – pohlepno jede *tko* (*To je rēči řřti, křko da trř dāna ni řja.*)

mřli dān – kratki dan (*Več u angřřtu se vřdi da je mřli dān.*)

mřčan dān – težak dan (*Nikād je svřki dān břja mřčan.*)

ne vřti dāna ni nōči – biti u iščekivanju (*Ne vřdin dāna ni nōči da se řřn tornā dōma z brōda.*)

ne znā se čā nōsi dān, a čā nōč – budućnost je neizvjesna (*Danās, řřnko mōj, ne znā se čā nōsi dān, a čā nōč.*)

odbrōjēni dāni – umire *tko* (*Nřpro je bōlan, su i njēmō odbrōjēni dāni.*)

po cřli bōjži dān – neprestano (*Po cřli bōjži dān sāmō řřma i přje.*)

po vās dān – cijeli dan (*Pastřri su nikāda po vās dān čřvali ōvce.*)

pòd stâre dâne – u starosti (*I tô dõčkati pòd stâre dâne, nî lãka.*)
 puštiti za cîne dâne – ostaviti po strani za slučaj potrebe, za teška vremena (*Da ìman
 kakòvo šòldo, puštìla bin hi za cîne dâne.*)
 sùdnji dân – posljednji dan (*Kãd će to bìti, na sùdnji dân?*)
 svãki bòjži dân – neprestano (*Svãki bòjži dân pũše bũra.*)
 u pô bìlega dana – usred dana (*U pô bìlega dâna su njìn tãti dõšli u hĩžu i ukrèli
 šòlde.*)
 u srì bìlega dâna – usred dana, naočigled sviju, iznenada (*U srì bìlega dâna se pijàn
 popișã pod lõžon.*)
 uzèti dân za nôč – promijeniti uobičajeni ritam života (*Odkãd uvô pĩšen, ùzela san
 dân za nôč, iz nõči na dèlo, z dèla pĩsati.*)

danãska

domĩšljati se kãko danãska – točno se *tko* sjeća *koga*, *čega* (*Se domĩšljan kãko
 danãska kakòva je bìla njìhova hĩža, kãko mãla san z bãbon
 tãmo hožèvala.*)
 žìviti od danãska do sùtra – živjeti ne misleći na budućnost (*Nĩdan od njìh ne dèla,
 žìve od danãska do sùtra.*)

dãska

drìta kãko dãska – bez oblina, mršava (*Nĩma cíc, ni guzíc, drìta je kãko dãska.*)
 fãli jena dãska u glãvi – nije pri zdravoj pameti *tko*, blesav je *tko* (*Fãli mu jèna dãska u
 glãvi kad je puštìja dèlo.*)
 nĩsu svè dãske u glãvi – nije pri zdravoj pameti *tko* (*Po cìle nõči ìgra na
 automãtu, boga njèmu nĩsu sve dãske u glãvi.*)
 pijàn do dãske – jako pijan (*Sĩnoć je dõša dõma pijàn do dãske.*)

dãti

dãti čã mu grê – dati *komu što* je zaslužio (*Svãčesa mu je zgovòrila, vèro mu je dãla
 čã mu grê.*)
 dãti svè od sèbe – učiniti sve što je u čijoj mogućnosti (*Sùtra će te učitèljica pĩtati, dãj
 svè od sèbe.*)
 dãti znãti – diskretno javiti *komu što*, obavijestiti *koga o čemu* (*Sùtra ču njoj unãko
 zdalèka dãti znãti neka se jãvi na to mĩsto u drũgoj škòli pãk čã
 bũde.*)

dèlati

dèlati za nĩš – raditi bez naknade (*Plãče su mãle, dèlamo za nĩš.*)
 nĩš ne dèlati – ljenčariti (*Po cìle dâne nĩš ne dèla, sãmo spì i ìde.*)

dělo

dāti se na dělo – raditi sa strašću (*Dājmo se na dělo da ča prĭje raspĭlimo ta dŕva.*)

dělo nĭ parāda – posao nije laka zabava (*Ča si parā da će bĭti lāko, znāš da dělo nĭ parāda.*)

dělo se poněslo – uspjelo je (*Vĭdiš kāko je sādā lĭpo, dělo nan se poněslo.*)

držāti se děla – biti zaposlen i redovito na poslu (*Držĭ se tĭ děla, ne hōj ōkolo.*)

pačāti se u dělo – miješati se u posao gdje ne treba (*Sěkrva se nevĭsti vājĭk pačā u dělo.*)

tō nĭ dělo – to se ne radi (*Srāmi se, tō nĭ dělo.*)

ubĭti se od děla – jako se umorio od posla *tko* (*Danās san se ubĭla od děla.*)

vrājĭže dělo – težak i složen posao (*Vrājĭže dělo, pŭšti to sādā, pōkle čemo refāti.*)

derāti se

děre se kako da ga kōlju – jako se dere *tko* (*Ga čŭješ, se děre kāko da ga kōlju.*)

desĕti

nĭšto za svĭn desĕto – nešto sasvim drugačije (*Tō čā si mi sād rĕka, ma to jā nĭšto za svĭn desĕto.*)

deštĭn

to je bĭja deštĭn – to je bila sudbina, mirno prihvaćanje teške situacije (*Vĕruj ti mĕni da je to bĭja deštĭn, ne mōreš tōte nĭš ućinĭti.*)

deštĭnāno

bĭti deštĭnāno – biti suđeno *komu što* (*Je i nĭjōj, brĭžnoj, deštĭnāno da je tāko nesrĭčna.*)

dešvidān

bĭti dešvidān – zločest je *tko* (*Vĕro si dešvidān!*)

devĭšta

poznāti devĭšta – poznavati iz viđenja *koga* (*Poznān ga sāmō devĭšta.*)

dĭte

dāti māteri dĭte – u prave ruke, stručnjaku koji će riješiti stvar (*Pŭšti, dāj māteri dĭte.*)

dĭte je na pŭtu – trudna je (*Te se morāti zākoniti, dĭte je na pŭtu. Sād je i dĭte na pŭtu, te se morāti uženĭti.*)

naćinĭti dĭte – zatrudnjeti (*Njoj je naćinĭja dĭte.*)

nosĭti dĭte – biti trudna (*Nōsi dĭte, ma se još ne znā ko će bĭti mŭški eli žĕnska.*)

divojčĭna

divojčĭne na braŭru – djevojke na vrhuncu svog djevojaštva (*Labĭnke su vājĭk bĭle divojčĭne na braŭru.*)

divějka

divějka i pô – prava djevojka (*Mîma je divějka i pô.*)

stâra divějka – usidjelica (*Păškva je ustâla stâra divějka.*)

uprâskala se u divějku – razviti se u djevojku (*Martîna se priko nōči uprâskala u divějku.*)

dlăka

iskăti dlăku u jăju – ulaziti u najsitnije detalje; sitničariti; pretjerivati u čemu (*Pûš to, čă vrăga îščeš dlăku u jăju!*)

nîma dlăke na jazïku – govori otvoreno tko (*Kad nikî nîma dlăke na jazïku alměno znâš čă pensâ.*)

prez dlăke na jazïku – bez okolišanja reći što (*Lûca je văjk bîla prez dlăke na jazïku i svăkemu bi rěkla čă îma za rěči.*)

svăka dlăka na njêmu je prökljeta – zločest je tko (*Porědan je da je svăka dlăka na njêmu prökljeta.*)

za dlăku – promašiti, izbjeći što (*Za dlăku je mōga ustăti maganjân.*)

dnō

do dnă dûše – duboko, jako (*Do dnă dûše njoj je žă čă ga je ufěndila.*)

dōjti do dnă – doživjeti najgore (*Sad su dōšli do dnă, čěmo vîti kăko će ta komědija fînuti.*)

dobîti

dobîti čă mu grê – primjereno je kažnjen tko (*M. je fînuja u pržûnu, dōbija je čă mu grê!*)

dobîti svôje – zaslužen je kažnjen tko (*Dōbija je svôje, čă je pară da nîš od tēja ne bûde, to je pravîčno.*)

dōbro

dōbro će dōjti – bit će od koristi što (*Bin stavila stăvila špăroge u škrînju, dōbro će dōjti za kakōv păšt.*)

dōbro pasăti – ima sreću tko (*Dōbro si pasă da nîsi bûsa u zîd.*)

dōbro se držăti – dobro izgleda tko (*Dănica se dōbro drži na lîta kă îma.*)

grê na dōbro – poboljšava se (*U zădnje vrîme njōj nōga grê na dōbro.*)

ne pîše se dōbro - upast će u nevolje tko (*Svî smo znăli da se s takōvin ôcen mălen ne pîše dōbro.*)

ni za dōbro, ni za zlô - nikako (*Nîsi njōj mōga dokăzati da îde mēdigu, nî za dōbro, nî za zlô.*)

to ne zadăje na dōbro – moglo bi poći po zlu što (*Năžgala se bōška, tō ne zadăje na*

dôbro.)

dôjti

dôjti h sebi – osvijestiti se (*Pôčele su fêrije, mà jòš nî dòšla h sèbi.*)

dôjti na sê – osvijestiti se (*U zàdnje vrîme kàko da je dòša nâ se.*)

dôjti na svôje – srediti se (*Ne baciljâj, svê dôjde na svôje, prîje eli pòkle.*)

drèk

drèk ti bùdi – obraćanje djetetu: želim ti dobro, naklonjen sam ti, gledam na tebe sa simpatijama (*Ma si lîpa, drèk ti bùdi.*)

drobîti

nîšto drobîti – bez smisla govori *tko* (*Čà ja znân, nîšto je ustàla drobêči, nîsan nîš kapîla.*)

držâti

dôbro se držâti – dobro izgleda *tko* (*U tîn lîtima i Lîdija se jòš dôbro držî.*)

držâti se skûpa – ljubovati; zajedno nešto planirati (*San čûla da se držê skûpa.*)

držâti tîrdo – ne popušta *tko* (*Stâra držî tîrdo, ôna zapovîda.*)

mi se držîmo, dôk smò – nije upitna čija suradnja i zajedništvo (*Niki dân mi je Fêmica rêkla da mi se držîmo dôk smò, pensàla je na to da si vâjk pomòremo i da bùdemo skûpa.*)

dùg

làže koliko god je dùg i širòk - bezočno laže *tko* (*Svâki pût kad nîšto rêče, làže koliko gòd je dùg i širòk.*)

durâda

bîti od durâde – dugotrajno (*Nêče tô bîti od durâde, vèč su se pòčeli prèhtati.*)

dûša

bîti na dûši – odgovornost za grešku (*Je žbaljâ ča mu je posûdija šòlde, sàd mu je tô na dûši.*)

bolî dûša i tîlo – sve boli *koga* (*Svâki dân me bolî i dûša i tîlo, ne mòren vîše tâko živiti.*)

dûša od čovîka – jako dobar čovjek (*Znàla san da je to dûša od čovîka. Ne poznân bòljega od njêga, dûša je tô od čovîka.*)

dûšu dàti – dobrodošlo je *što* (*Màlo vîna mi je dûšu dâlo.*)

grîšiti dûšu – nanositi nepravdu *komu* (*Zàšto pensàs da je ôn ûzeja drva? Nemôj grîšiti dûšu.*)

imãti na dûši – biti odgovoran za čiju nesreću ili smrt (*Cîli živõt îma na dûši bãbu, nî rivâ ş njôn u bôlnicu na vrîme.*)

jêna dûša i jêno tîlo – biti u skladu s kim (*Pöp je rêka da su sãd jêna dûša i jêno tîlo.*)

nî žive dûše – nigdje nikoga, nema nikoga (*U srî pôdne nî žive dûše vâni na sũncu.*)

pròdana dûša – pokvarenjak (*Svî unî ki bi za šólde svăstor učinîli, su pròdane dûše.*)

prodãti dûšu vrâgu – prepustiti se zlu (*Vîše mu ne mören vërovati, pròda je dûšu vrâgu.*)

puštiti dûšu – 1. umrijeti (*Bôg ga pomîluj, jûšto je puštîja dûšu.*); 2. jako se umoriti (*Puštîla san dûšu dok sãn svè tô naštãcala i fînula.*)

tolîke dûše – mnogobrojni (*Ma kãko se mòru tolîke dûše prihrãniti od plãče jenëga ditëta u grãdu, je rêka Balòta.*)

dûžan

ne ustãti dûžan – uzvratiti istom mjerom (*Ni mu ustãla dûžna, svăsta mu je zgovõrila.*)

dvâ

sãd su dvâ – slični su (*Su skûpa pôšli u oštariju, sãd su vëro dvâ.*)

đîr

bîti u svojën đîru - biti u svojem svijetu (*Bavârci iz Pãpini su vâjk u svojën đîru.*)

đõn

bõli me đõn – svejedno je komu (*Vëro bõli me đõn za njëga!*)

ëks

popîti na ëks – naiskap piti, odjednom popiti (*Cîli dëc rakîje je pöpîja na ëks.*)

fãca

vëro je fãca – pravi se važnom osobom tko (*Sãd pensâ ko je snîmîja spõt da je vëro nîka fãca.*)

fãla

to mi je fãla – nezahvalan je tko (*Svè ça je bîlo u mojõj môči sãn ti naćinîja i to mi je fãla za svè?*)

fât

ulovîti na fãtu – zateći koga dok radi nedopušteno što (*Põša je na pedočëru, ulovîli su ga na fãtu jûšto kad je stîja ukrësti crnogõrke.*)

fãta põšte

fãta põšte – namjerno učiniti što (*Fãta põšte ga je udrija i sãd plãče.*)

fëbra

tûći fëbru škrlatînu – imati jako visoku temperaturu (*Od učëra njîn dîte tûće fëbru*

škrlatīnu, te moràti pòjti poli mēdiga. To je šàrlah u gùtu.)

fērmo

stàti fērmo – upozorenje *komu* neka se zaustavi, ne miče se *tko*, (*Stàn' fērmo, čà bižīš, bōga ti nīš nēču učinīti.*)

fifti-fifti

sad smo fifti-fifti – izravnao se s *kim tko* (*Tornâ san ti šōlde i sād smo fifti-fifti.*)

fīga

imàti fīge u žēpu – neiskren je *tko* (*Vīdi se z reoplāna da ĩma fīge u žēpu.*)

fīlm

tī fīlm nēčeš glēdati – to neće doživjeti *tko* (*Več sànn ti rēkla da tī fīlm nēčeš glēdati.*)

fīnta

prodāvati fīnte – obmanjivati *koga* (*Nemōj mi prodāvati fīnte.*)

fīšo

glēdati fīšo – usredotočio se *tko* (*Glēda fīšo, ne znâ krščàn čà pensâ, nânke te strâh.*)

fōndo

pòjti fōndo – potopiti se, propasti (*Tâko njin je i trībalo, š njin su svi pòšli fōndo, nīsu slūšali.*)

fōrca

tùta fōrca – iz sve snage raditi (*Nan je Ėncò od zrmâne Snjēžane načinīja mākīnu za prāti ròbu i sād dēla tùta fōrca.*)

Fòška

svèta Fòška z kòsti ròšta – sveta Foška zaštitnica je kostiju, ozdravljuje kosti (*Smō pòšli h Svētoj Fòški, a ste čūli da svèta Fòška z kòsti ròšta.*)

fōza

na svòju fōzu – na svoj način učinjen je *tko* (*To je takōva kvalitâ ljūdi, na svòju su fōzu učinjeni.*)

frèni

stàti na frène – prestati činiti *što* (*Bi bìlo vrīme da se fermâš i stāneš jēno mǎlo na frène.*)

fīndalica

vrťiti se kako fīndalica – stalno biti u pokretu, biti živahan (*To dīte se smīron vrťi kǎko fīndalica.*)

fīndati

ne fīndaj toliko – nemiran je *tko* (*Ne fīndaj toliko, počīni jēno mǎlo.*)

gānati se

se pöčēja gânati – dijete je počelo gugutati (*Smò bìli poli ščerê vîti mâlega, vëč se pöčēja gânati, a nîma nânke trî mîseca.*)

gâs

pöd gâson – biti pod utjecajem alkohola; pijan (*Jëno mǎlo je pod gâson pāk grê po bôku.*)

glâs

dîgnuti glâs – glasnije govoriti, proturiječiti, protestirati (*Ne dîži glâs na mène, ne meritân tô.*)

donësti glâs – javiti (*Mârio nan je donësa glâs da mu z bràton nî nîš dobrêga.*)

dôša je glâs – javiti što (*Segûtra je dôša glâs da je Nîni ùmra u Mèriki i da te ga dovësti u Râkalj kad regulāju hârte.*)

iz svëga glâsa – glasno (*Je vîka iz svëga glâsa da ga je cîlo sêlo çûlo.*)

na glâsu – čuven, poznat je tko (*Vëč nikolîko lît Sërđo Vâlič je na glâsu.*)

glâva

bez glavê i rêpa – bez reda, bez smisla (*Svê çâ dëla, njoj je bëz glavê i bëz rêpa.*)

da te zabòli glâva – previše (*Da te zabòli glâva od tolîkega šušûra.*)

dâjen glâvu – siguran je tko (*Dâjen glâvu da će ga ôna vrêda puštîti.*)

dîže glâvu kâko mazurîn – dijete visoko diže glavu (*Làura je rëkla da Dàmian od Nîne nîma nânke trî mîseca, a vëč dîže glâvu kâko mazurîn.*)

dîzati visòko glâvu - praviti se važnim (*Mîma visòko dîže glâvu i nînega više ne poznâ.*)

dobîti po glâvi – biti kažnjen, dobiti po glavi (*Zavâjk já døbijen po glâvi, a ne meritân svâki pût.*)

dôjti u glâvu – sjetiti se (*Sād mi je dôšlo u glâvu, on je pokôjnega Paškvalîna brât.*)

glâva kâko bāčva – boli glava od alkohola koga (*Sān učêra trôpo pîja, sād mi je glâva kâko bāčva.*)

glavôn kröz zîd – uzalud se trud tko (*Ne mǎreš z glavôn kröz zîd, pûšti to kjâ.*)

glâvu gòri – ohrabriti koga (*Pasāti će i ta brîga, kûme, glâvu gòri!*)

imāti hi čûda po glâvi – biti zaokupljen brigama, mislima (*Zābila sān kûpiti cûkar, ìman hi čûda po glâvi.*)

imāti sāmò njojû u glâvi – nema tuđa razmišljanja tko (*Nēmiga da ja ìman sāmò njojû u glâvi, ki će se svê domîsliti.*)

magàri se na glâvu postāvi – uzalud nešto činiti tko (*Ne dān mu nânke čentēzima magàri se na glâvu postāvi, svê bi špendā u oštarîji.*)

mîriti od glavê do petê – procjenjivati čiju vanjštinu (*Kād je dôšla poli sêkrve, mîrila*

je jê od glavê do petê.)

motâti se po glâvi – vraćati se istim mislima; ne moći se odmah sjetiti (*Smîron mi se*

môta po glâvi kâko nîjn je têsko živiti z tâko mâlon plâçon.)

nabîja u glâvi – jako boli glava *koga* (*Cîlu nôč mi je nabîjalo u glâvi i nîsan mogle spâti.)*

napûniti glâvu – nepotrebno nagovarati (*Văjk pričîžo kuşeljâş, si mi napûnila glâvu.)*

ne bolî glâva – ne mari *tko*, nije ga briga (*Vêro nîjh nête bolîti glâva za tî.)*

ne grê u glâvu – ne razumije *tko* (*Se vâdin cîli dâñ, ma mi ne grê u glâvu.)*

nî za glâvu nî za rêp – ne moći nekoga razumjeti, neodređeni su (*Tu famêju ne mîreş ulovîti nî za glâvu, nî za rêp, ne znân ça je tî za jêne.)*

ne znâti di je glâva – imati previše briga, posla *tko*; zaokupljen je s više poslova *tko* (*Tolîko îman dèla da ne znân di mi je glâva.)*

ni za živu glâvu – ni u kojem slučaju, nikako, nipošto (*Ni za živu glâvu ne bin pîşla tâmo stâti.)*

nîmati nîş u glâvi – biti glup (*Pûş gâ, ça ne vîdiş da nîma nîş u glâvi pâk ne mîreş pensâti.)*

nîmati u glâvi – ne misliti (*Vêč je çûda ûr, nîma u glâvi jîş dôjti dôma.)*

od glavê do petê – od vrha do dna, potpuno, sve (*Morân nâjti lîbar u kên pîşe svê od glavê do petê o tîñ bîlesti.)*

pensâti svojôn glavôn – ne slušati druge, ne biti pod utjecajem drugog (*Văjk je pensâ svojôn glavôn.)*

prîko glavê – previše, pretjerano (*Tîteka je pîşla prîko glavê.)*

puştîti iz glavê – zaboraviti (*Pûşti je iz glavê, ne meritâ da pensâş na nîjû.)*

razbîjati glâvu – dugo razmišljati, mučiti se razmišljajući (*Jâ razbîjan glâvu, a nîjêmu je svejêno.)*

skâkati po glâvi – ne dati mira, dosađivati *komu* (*Frmâj se, skâčeş mi po glâvi.)*

spuştîti glâvu – zasramiti se (*Si vîdila kâko je mâli spuştîja glâvu kâd smî spomêñuli njegîvo îme.)*

stâvîti glâvu mêž ũşi – upozorenje djetetu, opis ukora koji će dobiti (*Bîdi prâvi, çu ti stâvîti glâvu mêž ũşi!)*

stavîti si u glâvu – uvjeriti se *tko* u što (*Stâvîja si je u glâvu da je bîlan.)*

şkapulâti živu glâvu – spasiti život (*Dok sâñ navigâ, vîruj mi, şkapulâ sâñ živu glâvu.)*

ştrincâti u glâvi – boljeti glava (*Od učêra mi ştrincâ u glâvi.)*

şûplja glâva – nepаметan je *tko* (*Jîpet je dôbîja jedân, şûplja mu je glâva.)*

tîrda glâva – teško uči *tko* (*To je tîrda glâva, nîş se ne mîreş navâditi.)*

túči z glavôn u zîd – biti tvrdoglav, uzaludno uporan (*Môre ânke túči z glavôn u zîd, ma ôca ne tornâ.*)

ubračati glâvu – ne željeti vidjeti, ignorirati (*Nî lîpo od njê, ubrača glâvu svâki pût kâd vîdi nikêga od muževêga rôda.*)

udrîti u glâvu – 1. napiti se (*Mu je to vîno udrîlo u glâvu*); 2. umisliti si nešto (*Njoj je udrîlo u glâvu otkâd je bila na televîziji.*)

ulovîti se za glâvu – užasnuti se (*Bâba se ulovîla za glâvu kâd je vîdila kâko se visôko mâli upêštija.*)

utùviti si u glâvu – uporno si nešto zamisliti (*Utùvila si je u glâvu da su njoj ukrêli šôlde.*)

vîsiti nad glavôn – kontrolirati nekoga, dosađivati (*Dôk je kopâla, stâra njoj je vîsila nad glavôn.*)

vřci si u glâvu – biti opsjednut nekim mislima (*Vřga si je u glâvu da je nâpro bôlan.*)

zadûžiti se prîko glavê – biti u dugovima (*Dîgli su kredît i zadûžili su se prîko glavê.*)

zgubîti glâvu – 1. stradati; (*Zgubîja je i Tône glâvu na brôdu.*); 2. izgubiti pamet za ženom ili muškarcem (*Nîno je za svîn bîja zgubîja glâvu za mlâdon.*)

zvûči žîvu glavu – spasiti se (*Z brôda je skočîja u môre i zvûka žîvu glâvu.*)

žênska glâvo – luda ženo (*Dâj si rêči, žênska glâvo!*)

gôja

gôja i bôs –ništa ne posjeduje *tko* (*Je gôla i bôsa, nîš nî dônîla sòbon.*)

golôž

bîti golôž – sladokusac (*Sân golôža na čikulâtu.*)

gôre

z gôrega u gôre – sve lošije (*Dêlo nan grê z gôrega u gôre.*)

gospodâr

na svojên gospodâr – biti gazda u svojoj kući (*Kômoč da smo na svojên gospodâri.*)

gospodin

gospodîn čovîk – nitko nije ravan *komu* (*Mîro je sâd gospodîn čovîk od kâd je dôbîja nôvo dêlo.*)

gôvno

baratîvati z gôvnima – imati posla s lošim ljudima (*Od sùtra nêču vîše baratîvati z gôvnima.*)

gôvno od čovîka – loš čovjek (*Tò je gôvno od čovîka.*)

imàti z gôvnima pôsla – imati posla s lošim ljudima (*Bòlje je nê imàti z gôvnima pôsla.*)

îsti gôvna – preuzeti odgovornost za tuđe loše postupke (*Sàn i já ràdi njê pojîla gôvna.*)

uvàliti se u gôvna – preuzeti odgovornost za tuđe loše postupke (*Čûvaj se, š njîm češ se uvàliti u gôvna!*)

zvûči z gôvni – izvući *koga* iz velikih teškoća, nepritika (*Čûda pûti su ga zvûkli iz sramôte i svàki pût to zâbi.*)

govôriti

govôriti jûšto da se govôri – pričati u prazno, govoriti bez veze (*Nîš to nî, govôri jûšto da se govôri.*)

govôriti kâko se prîstoji – govoriti po pravilima (*Te mòlin da govôriš kâko se prîstoji.*)

govôriti zîdu – ne čuje *tko* (*Čă ne čûješ, ja zîdu govôrin!?*)

v. zîd

grâna

dôjti na zelènu grânu – postići uspjeh (*Š njîma se nîkako ne mòre dôjti na zelènu grânu.*)

grâna osûšena – nesretna osoba (*Puštîla ga je i ôn je sâd grâna osûšena.*)

môja mâla grâna – dijete (*Măti je rëkla ditëtü da je njojâ mâla grâna.*)

nîkad na zelènu grânu – ne moći se dogovoriti s *kim* (*Š njôn nîkad na zelènu grânu.*)

nîsan ni já pâ z granê - vrijedim i ja nešto (*Nîšto i já znân, nîsan ni já pâ z granê.*)

pàsti na nîsku grânu – poniziti se, naći se u gorem položaju (*Smîron se vîde skûpa, je i Đîno š njîn pâ na nîsku grânu.*)

grancipôr

zaškrpûniti kâko grancipôr – pocrvenjeti (*Sê rabijâ, je vîka i zaškrpûnija je kâko grancipôr.*)

grànica

nîmati grànice – pretjerati (*Smîron nîšto pîta, nîma grànice kâd želî nîšto za sêbe.*)

znâti svôju grànicu – stati kad treba (*Mâli je pàmetan, znâ svôju grànicu.*)

gřda

gřda mu se pîše – loše će završiti *tko* (*Drûgima dëla slăbo, krêde, vëro mu se gřda pîše.*)

grîh

grîh od Bôga – promašaj (*Bîja bi tô grîh od Bôga da se ne užèniš zâ nju.*)
smrtni grîh – neoprostiva pogreška (*Ne upròstin mu nîkad, načinîja je smrtni grîh.*)

gròb

kàko da je z grôba zàša – loše izgleda *tko* (*Ste vîdili uve dâne Tônu, nî š njîn nîš
dobrêga, kàko da je z grôba zàša.*)
kopâti gròb – uništavati koga (*Svâki dân pomàlo mu kôpa gròb.*)
ne znâ za gròb – ne zna se gdje je umro i gdje je pokopan *tko* (*Bepînoven dîdu se ne
znâ za gròb, je ustâ mrt u Nêmačkoj.*)
nî se uhlâdija u grôbu – neposredno nakon nečije smrti (*Mârio se još nî nânke
uhlâdija u grôbu, a brâti su vèč razbîli taštamènat.*)
ponèsti sòbon u gròb – do smrti čuvati tajnu (*Čã je bîlo te vèčeri, ki će znâti, svè su
ponèšli sòbon u gròb.*)
ubràčati se u grôbu – zaprepastiti se, pokojnik to ne bi mogao podnijeti (*Bâba se, ja
paràn, ubràča u grôbu aš su pròdali hîžu.*)
zakopâti u gròb – uništiti koga (*Sîni su svè zâpili, a stâru su zakopâli u gròb.*)

gûst

dòšlo je do gûstega – zakompliciralo se (*Dòšlo je do gûstega, tornâli su svè ča su iz
konòbe ùzeli.*)

gùšt

gùšti su gùšti – o ukusima se ne raspravlja (*Ste čûli na râdiju pjèsmu od
Vitâsoviča, se zòve Gùšti su, gùšti.*)
ne dâ gùšta – ne dati priliku da se veseli *tko* (*Ko će ga vâlje vrâg uzèti, ne dân mu
gùšta.*)
po gùštu - svidati se (*Uvô mu je trêta žena, bi mu uvî pût mògla bìti po gùštu.*)
z gùšton – s užitkom (*Z gùšton sãn posrkala tu jûhu.*)

guštàti

če nâpro guštàti - nastradat će *tko* (*To će je nâpro guštàti, je žbaljâla.*)
guštàlo ga je živôta – dovelo je do smrti koga (*Njêga je môre guštàlo živôta.*)
nâpro guštâ – visoka cijena, skupo je (*U Mirâcolu sve nâpro guštâ.*)

gût

čapâti za gût – nekoga napasti (*Kâta ga je dôbro čapâla za gût.*)
do gûta – potpuno (*Do gûta su se zadûžili.*)

guzìca

bolî me guzìca – ne zanima koga što (*Bolî me guzìca ča češ tí na tô rèči.*)

čûvati svôju gužicu – ponašati se kao kukavica (*Njěmu je sãmo da čûva svôju gužicu.*)
da gužica vîdi pûta – samo da se putuje, otputovati bez određena razloga ili cilja *kamo*
(*Je pòša u Trřst sãmo da mu gužica vîdi pûta.*)

dòšlo je z gužice u glãvu – napokon je *tko* shvatio što (*Sãd je i sãm vîdija, dòšlo mu*
je z gužice u glãvu.)

fîna gužica – izbirljiva i pretjerano osjetljiva osoba (*Něće ôna pôjti na nôge, něće îsti*
ča se skûha, to je fîna gužica.)

glědati svoju gužicu – misliti na sebe (*Da ti rěčen drřto, ti kãpo glěda sãmo svôju*
gužicu.)

gužica na svojěm mřstu – ispunjena je želja *komu* (*Běn, sãd si kuntěnat, gužica ti je na*
svojěm mřstu!)

îma dòsti lît u gužici – odrastao je *tko* (*Mõre pensãti ča děla, îma dòsti lît u gužici.*)
imãti věće ôči od gužice – više željeti nego što može (*Laškãj jěno mãlo, ne valjã imãti*
věće ôči od gužice!)

iz gužice u glãvu – napokon shvatiti, opametiti se (*Trřbalo je dòsti vrřmena da Fùmici*
dôjde iz gužice u glãvu da je ôn něće uženiti.)

lîzati gužicu – ulizivati se *komu* (*Ne věrujen jã těn čovřku, ôn njin sãmo lîže gužicu.*)
ne znã di je gužica – neznalica (*Mîle ne znã nãnke di mu je gužica.*)

pãsti na gužicu – začuditi se, iznenaditi se, zaprepastiti se (*San vãlje pãla na gužicu*
kad mi je těta dòšla prid vrãta.)

pensãti na svoju gužicu – misliti samo na sebe i svoju korist (*Ni lipo pensãti*
sãmo na svoju gužicu.)

poljûbiti u gužicu – *ništa* se ne može *komu* (*Něču te poslřšati, mõreš me poljûbiti u*
gužicu!)

pûhati u gužicu – ne moći više *ništa komu*, ne zanima *koga* (*Sad mu svi skûpa lipo*
mõrete pûhati u gužicu, on je rivã u Sãbor.)

rřvati se u gužicu – ulagivati se (*Mřma îma šõldi, zrmãna njoj se smřron rřva u*
gužicu.)

sãd je gužica na mřstu – sada je zadovoljan *tko*, ispunjena je želja *komu* (*Su učěra bile*
u Kõpru u butřgami i sãd njin je gužica na mřstu.)

sřsti na gužicu – sjesti punom težinom (*Prikučěra san u vrřtu dôbro sřla na gužicu, je*
bilo mõkro.)

stãvi nôs u gužicu – ne može *komu* ništa *tko* (*Ča me brřga, mõreš ãnke stãviti nôs u*
gužicu.)

v. nôs

škûlja od gužice - anus, čmar (*Mãli je rěka bãbi da ga uvřda škûlja od gužice, će biti*

da ima gũjne.)

v. škũlja

škũro kako u guzĩci – potpuni mrak (*Hoj uvãmo, češ pãsti, tũte je škũro kako u guzĩci.*)

tũći se z petãmi u guzĩcu – dangubiti (*Ko nĩmaš ča dũlati, tũći se z petãmi u guzĩcu.*)

v. pũta

ubrnũti guzĩcu – iznevjeriti *koga* (*Jã nũ lĩpo pozdrãvin, a õna mẽnĩ ubrũne guzĩcu!*)

hãrta

hĩtiti hãrte na bãnak – otkriti svoje namjere (*San mu rũka neka dũjde, neka rũče ča bi stĩja od kampãnje i neka lĩpo hĩti sve hãrte na bãnak.*)

vřĩ hãrte na bãnak – otvoreno razgovarati (*Vřĩ hãrte na bãnak!*)

hĩp

vũliki hĩpi – trudovi (*Nevĩstu su segũtra čapãli vũliki hĩpi, bi mũgla vrũda rodĩti.*)

zãdnji hĩp – u posljednji trenutak (*U zãdnji hĩp je rivãla na kurijũru za Pũlu ča grẽ priko Prodõla.*)

hĩtati

hĩtati pod nõge – ponižavati *koga* (*Nĩ lĩpo da stãru tãko hĩtaju pod nõge, svẽ njĩn je puštĩla.)*

v. nõga

hĩtati se pod nõge - bacati se na tlo u nastojanju da se spriječi *što* (*Lũca se hĩtala pod nõge, nĩ stĩla pũjti u bõlnicu.*)

hĩtati sũbon - ludovati (*Čã tãko hĩtaš sũbon, mirũj jeno mãlo.*)

hĩtati ũ se - proždrljivo jesti (*Ne hĩtaj ũ se tãko, to nĩ zdrãvo.*)

hĩtati šmẽge – navući nekoga na *što* šaleći se (*Gẽza dũbro hĩta šmẽge.*)

v. šmẽga

hĩtno

pod hĩtno – žurno (*Pod hĩtno da si se jãvija u bãnku, su te zvãli.*)

hĩža

dãti hĩži mĩra – napustiti tuđu kuću, dom (*Hũmo dũma, dãjmo hĩži mĩra.*)

prez hĩže i hižĩšta – bez imovine, bez ičega (*Brĩžni ljũdi, sad su prez hĩže i hižĩšta.*)

ter ne gorĩ hĩža – ne treba žuriti (*Čũkaj jeno mãlo, ter ne gorĩ hĩža.*)

to je hĩža za čũke, za čũke, ne za ljũde – u kući nitko ne živi, prazna kuća (*Pẽnte je rũka da to je hĩža za čũke, za čũke, ne za ljũde.)*

prãzna hĩža – nitko ovdje ne živi (*Bũg te oũũvaj od prãzne hĩže.*)

hlãd

držãti se hlãda – odmarati se, kloniti se sunca (*Bũlje ti je da se držĩš hlãda, nẽgo da po*

sûncu grêš za ovcãmi.)

îma strâha i od svôjega hlâda – plašljiv je *tko* (*Mêjla îma strâha i od svôjega hlâda.*)

Hodãni

Hodãni z krátkima nogãmi –frazemska rugalica, lokalizam (svi članovi obitelji bili su
rastom niži i kraćih nogu)

hodîti

hodîti ôkolo – lutati (*Nête se frmãti dõma, samo grêdu ôkolo.*)

hropãc

dobîti hropãc – umrijeti (*Je dõbija hropãc, fînulo je, je zdahnûja.*)

idêja

fiksna idêja – misao koja zaokuplja *koga*, ne može se osloboditi *čega* (*Škõla mu je
postãla fîksna idêja, ča mòreš tõ zamîsliti!*)

îgla

kãko na îglah – nestrpljiv je *tko* (*Vêč ûru vrîmena je mãti na îglah, nîkako da se sîn
tornã dõma.*)

iskãti îglu u sênu – raditi uzaludan posao; biti sitničav (*Bõga ti ne rãbi iskãti îglu u
sênu, čã nîmaš drûgega dêla?*)

têr ne udîvaš îglu – ne treba jače svjetlo *komu* (*Ča će ti, vrãga, jãče svîtlo, têr ne
udîvaš îglu.*)

îgra

îgra mãčke i mîša – neravnopravna borba, poigravanje, nadmudrivanje (*Nãjprîje su
skûpa pa se jõpet pûšte, to jê kãko îgra mãčke i mîša.*)

îgra svõju îgru – imati tajne planove (*Põša je u hadezê, îgra svõju îgru, ma nîdan mu
ne vêruje.)*

namîstiti îgru – pripremiti podvalu (*Njegõvi iz polîlike su mu namîstili îgru.*)

igrãti

igrãti na sîgurno – ne riskirati (*Če puštîti stãro dêlo, su mu ubečãli da će ga uzêti na
to mîsto, a ôn vãjk îgra sãmo na sîgurno.)*

imãti

bî imãli - trebali bi (*Ôni bî imãli põjti u Pûlu.*)

îme

ne znã kãko mu je îme – glup je *tko* (*Tolîko je stupidãst da ne znã nãnke kãko mu je
îme.*)

hõdi z îmenon bõjzin – otići, napustiti dom (*Hõdi, hõdi z îmenon bõjzin, čemo se vîti.*)
pribîti na mîftvo îme – jako istući (*Su bîli pijãni pak je pribîja Krîštu na mîftvo*

ime.)

stúči na mŕtvo ime – jako istući *koga* (*Máli njoj ní rěka ĩstinu pāk ga je stúkla na mŕtvo ime.*)

svāđiti se na mŕtvo ime – jako se posvađati (*Věč vĭše od kvarnār līt su se svāđili na mŕtvo ime i ne kušelĵāju.*)

zdĭti ime – dati ime *komu* (*Kō ime ste zdĭli toj mālōj popišŭlji?*)

ĭstina

ĭstini za vōlju – ako hoćemo pravu istinu, zaista (*Znāš čā, ĭstini za vōlju, večerās me ní vōlja pōjti u Balikōviče.*)

poglĕdati ĭstini u ōči – suočiti se s istinom (*Nĕka poglĕda ĭstini u ōči i propensā da ní dōbro to čā dĕla.*)

rĕči ĭstinu u lĭce – rĕci istinu *komu* (*Kād su bĭli na zāstanku, rĕkla mu je ĭstinu u lĭce.*)

vĕra ĭstina – prava istina (*To je vĕra ĭstina da su se S. i R. rastāvili.*)

žĭva ĭstina – prava istina (*Žĭva ĭstina, vĭdila san lisĭcu i svĕ se vrtĭla ōko dvōra.*)

Ivān

dĕlati po Svĕti Ivān – raditi u cementari u Koromačnu (*Vĭše od trĕset līt je bārba dĕla po Svĕti Ivān na šakamĕntu.*)

Ivĭč

hodĭti kākō Ivĭč za Māron - pratiti u stopu *koga* (*Grĕš za nāmon kākō Ivĭč za Māron.*)

jābuka

crlĕn kākō jābuka – zdrav i jedar je *tko* (*Nikād su divōjke bĭle crlĕne kākō jābuka.*)

jābuka ne pāda dalĕko od dŕva – potomci imaju osobine predaka (*Nāpro si spodobāju, pričĭžo dĕlaju, jābuka ne pāda dalĕko od dŕva.*)

mĭšati jābuke i krŭške – nelogično postupati (*Tō ní bāš tāko, mālō si pomĭša jābuke i krŭške.*)

jāma

hĭtati kākō u jāmu – nikad dovoljno *čega* (*Ča tāko ĭdeš, hĭtaš u sĕbe kākō u jāmu!*)

jāma prĕz dnā – ono *što* iziskuje stalne izdatke (*Hĭža je stāra, trĭba čŭda tĕga naĭnĭti, to je sāda jāma prĕz dnā.*)

jād

pŭknuti od jāda – ražestiti se (*Nĕka pŭkne od jāda kad je tāko porĕdna.*)

jāje

hlāditi jāja – ljenčariti (*Po cĭle dāne sāmō sidĭ i hlādi jāja.*)

hodĭti kākō po jāji – hodati jako oprezno (*Mōvi se jĕno mālō, grĕš kākō po jāji.*)

spodobāti kākō jāje jāju – vrlo slični (*Máli spodobā dĭdu kākō jāje jāju.*)

jâpno

žîvo jâpno – opasna situacija (*Pàzi da ne pàdeš u škùlju, tôte je žîvo jâpno.*)

jàrac

kèga jârca – što, zašto (*Kèga jârca dèlaš na krôvu?*)

jàsle

žîviti na tùjin jàslami – živjeti na tuđi račun (*Làko je njîma špendîvati i žîviti na tùjin jàslami.*)

jazîk

brûsiti jazîk – puno govoriti (*Môja žena je pòšla pòli sùsede brusîti jazîk.*)

dòbar na jazîku - britak, pričljiv, elokventan, razvijenih govornih sposobnosti je *tko* (*Znân da je dôbra na jazîku, a za to drùgo, ne znân....*)

držàti jazîk za zubî – šutjeti (*Bòlje da mučîš i držiš jazîk za zubî.*)

îma dùg jazîk – previše i nepotrebno govori *tko* (*Njegòva žena îma dùg jazîk.*)

îma jazîk kàko kràva rêp – jako brbljav (*Lûca îma dùg jazîk kàko kràva rêp.*)

slàb na jazîku – ima slabu sposobnost govornog izražavanja *tko* (*N. je bila na televîziji, nîš pàmetnega nî rèkla, slàba je i na jazîku.*)

jazîk se zaplîče – zapinje u govoru *tko* (*Jazîk mu se zaplîta, depijû je pòpija.*)

jazîk za zûbe! – šutite! (*Fîni, mûči već jedanpût, jazîk za zûbe!*)

mlâtiti jazîkon – govoriti puno i bez smisla (*Sàmo mlâti z jazîkon i nîš pàmetnega ne rèce.*)

nâjti zàjednički jazîk – dogovoriti se (*Finalmènte da su njih dvâ nàšli zàjednički jazîk.*)

potègnuti za jazîk – izazvati *koga* da govori (*Te mòlin, nemôj me potèzati za jazîk, aš ko pòčnen kušeljâti, ču rèči i čà ne râbi.*)

prigrîsti jazîk – zašutjeti, reći i zažaliti (*Nàglo je prigrîzla jazîk, ànke je previše i rèkla.*)

razvêzani jazîk – govoriti bez prestanka (*Nàpro mu se večeràs razvêza jazîk, već cîlu ûru kušeljâ.*)

skrâtiti jazîk – poželjno je da manje govori *tko* (*Bîš mògla jwno mào skrâtiti ti jazîk?*)

slomîti jazîk – nerazgovijetno govoriti (*Šû, rèči nîšto, nèčeš valjâ slomîti jazîk.*)

svrbi jazîk – neće čuvati tajnu, hoće progovoriti *tko* (*Dôbro je svrbi jazîk, sad će svè povîdati, do sàda je jòš dôbro zduràla i nîš nî rèkla.*)

ugrîsti se za jazîk – naglo zašutjeti (*U zàdnji hîp se ugrîzla za jazîk.*)

ustàti prèz jazîka – ušutjeti (*Ča si ustàla prèz jazîka, â?*)

vûči za jazîk – navesti *koga* da govori (*Sàd kad me vèć vûčeš za jazîk, ču ti*

svě lipo řeči.)

zgubiti jazik – zašutjeti (*Mi se parâ da si zgubiĵa jazik kad nîmaš vîše nîš za řeči.)*

žvělat na jaziku - brz na jeziku, brzoplet (*Žvělat je na jaziku, to nî svâki pût dôbro.)*

jêno

jêno z drugîn – zajedno (*Jêno z drugîn, ĉe bîti dôbro i tâko je nâjbôlje.)*

junâk

ĉinîti se junâk – držati se jakim (*Martîn se ĉinî junâkon, pôša je sâm dîzati vôz.)*

jür

jür je tâko – zaista (*Jür je tâko, ne môre bîti da mâla îma vîše od dvâjset lît, san zapoštâla i kâd su se uženîli.)*

Jûre

dôša je svêti Jûre ne zelënen kônju – sve se zazelenjelo (*Avrîĵa je, korûna je zelëna, se vîdi da je dôša svêti Jûre na zelënen kônju.)*

Jûre jedân – bedak (*Jûre jedân, to ti nî râbilo naĉinîti.)*

jûšt

bîti jûšt – toĉan, jasan (*Vëro si jûšt, nîsi nânke mâlo zakasnĵa.)*

jûšto

jûšto tako – toĉno tako (*To je jûšto tâko kâko si rêka.)*

jûšto vë – upravo (*Jûšto vë su pôšli kjâ i sad smo jôpet ustâli sâmî.)*

jûtro

nîko jûtro – jedno jutro prije nekoliko dana (*Nîko jûtro san bîla s Karolĵnon na kafêlu.)*

od jûtra do mrâka – cijeli dan (*Od jûtra do mrâka su lĵûdi nikâd dëlali u kampânji.)*

po jûtru se dân poznâ – poĉetak ukazuje kako ĉe se stvari razvijati, zna se kako ĉe biti (*Ne fîni to dôbro, po jûtru se dân poznâ.)*

kabâ

pâda kako iz kâbla – veliki pljusak, jako kiši (*Danâs pâda kako iz kâbla i ne râbi da po tën vrîmenu grête u grâd.)*

kâlup

svë na îsti kâlup – sve jednako, nemaštovito (*Svë ti je tô na îsti kâlup uĉĵnjeno.)*

kalvârija

imâti svôju kalvâriju – imati teške patnje (*Brîžna, îma i ôna svôju kalvâriju otkâd je mûž bôlan.)*

kancikûlo

kancikûlo kâko i ti – nitko (*Ki ĉe pôĵti s nâmon? Kancikûlo kako i ti!)*

kantrîda

sidîti na dvî kantrîde – 1. biti neodlučan, ne moći izabrati (*Ne mîrêš tâko sidîti na dvî kantrîde.*); 2. biti neiskren i dvoličan (*Nikîn ljûdima/ljûdon nîš nî sidîti na dvî kantrîde.*)

steplîti kantrîdu – ozbiljno prionuti učenju (*Ko çu uvô çâ pîšen fînuti, çu morâti nâpro steplîti kantrîdu.*)

z jenôn guzîcon na dvî kantrîde – ne može se biti na dva mjesta u isto vrijeme (*Znâš da se ne mîrê z jenôn guzîcon sidîti na dvî kantrîde.*)

kantûn

držî trî kantûna od hîže – obavljati veći dio posla u domaćinstvu i obitelji (*Žêna držî trî kantûna od hîže.*)

na svâken kantûnu – posvuda, često (*Na svâken kantûnu je imâ žênsku, a pokôjna je za tô znâla.*)

stâviti u kantûn – 1. učiniti *koga* ili *što* sporednim (*Stâvimo ti armerôn u kantûn, tôte nêçe nînemu zapačîvati.*); 2. kazniti *koga* (*Nikâd su dîcu u škôli za kâznu stâvljali u kantûn, a to su zvâli kût.*)

kâpa

kalâti kâpu – odati poštovanje *komu* (*Kalîvan mu kâpu za svê çâ je učinîja.*)

pôd kâpon nebêskon – na cijelome svijetu (*Svê çâ je pod kâpon nebêskon, je dešperîja.*)

pûna kâpa svêga – dosta je *komu* svega (*Pûna mi je kâpa tîh šupidêc.*)

kâplja

do zâdnje kâplje kîvi – do kraja života (*Je rêka da bi za njû dâ svê, da će se za njû bôrîti do zâdnje kâplje kîvi.*)

držâti kâko kâplju - pažljivo čuvati i brinuti se o *kome* (*Prvo njîn je dîte ûmrlo, a uvêga mâlega držê kâko kâplju.*)

prez kâplje kîvi – vrlo blijed i slab je *tko* (*Ja parân da je mâla prêz kâplje kîvi, si njoj vîdîja ubrâz?*)

kapîti

nîš ne kapîti – ne razumjeti ništa (*Tâ žêna nîš ne kapî.*)

kareštîja

bîti u kareštîji – oskudijevati (*Ljûdi u Râklju su odvâjk bîli u vêlikoj kareštîji.*)

karôca

čekati karôcu – odugovlačiti (*Mîvite se, çâ čekate, karôcu!?*)

kăša

bîti u îstoj kăši – naći se u istoj neugodnoj situaciji (*Su stîli tâko, sâd su u îstoj kăši.*)
skûhati kăšu – prirediti neugodnost komu (*Tône je njôj skûha kăšu, ni njôj lâko.*)

Kâta

krîžati pòli Kâte Čabrûnke – moć Kate Čabrunke (*Bîla san mâla kâd me bâba povêla
krîžati rûku pòli Kâte Čabrûnke, da mi zličî rûku.*)

kîte

mrtvâčke kîte – krizanteme (*Za svê grôbe ču imati dôsti mrtvâčkih kî, unîh mâlih
dupčîči.*)
na kîte – tkanina u obliku cvjetova (*Kad sãn bîla mâla, nosîla san kôtulu na žûte kîte.*)

klempesâti

klempesâti ôkolo - hodati bez cilja (*Frmâj se jêno mâlo dôma, čâ smîron klempesâš
ôkolo.*)

klîker

imâti dôbre klîkere – pametan je tko (*M. je nâjbôlji u škôli, îma dôbre klîkere, a i đîd
mu je bîja dôbar.*)

kljûč

držâti pòd kljûčon – držati u izolaciji što (*Nikâd se krûh u Râklju dŕža pòd kljûčon.*)
stâviti pod kljûč – zaključati (*Ordênje čemo stâviti pòd kljûč pāk ga nîdan nêče uzêti.*)

kljûn

hîtiti u kljûn – pojesti što (*Grên dôma čâ hîtiti u kljûn pāk ču se tornâti.*)

kmêština

dôjti na kmêštinu – bogato se udati/oženiti (*Cêrte bi volîle dôjti na njegòvu kmêštinu,
mâ ôn nêče krîžu.*)

kobasîca

dûga kobasîca – puno vremena će proći (*Do ôntar je dûga kobasîca.*)

kokodâkati

ne kokodâči – ne govori u prazno (*Ne kokodâči smîron.*)

kôkoš

kad kôkoše bûdu pišâle – nikada (*Tornâti češ mi lîbar kad kôkoše bûdu pišâle.*)
kâko mòkra kôkoš – potišteno, snuždeno (*Kâd si je vîdija, je bîla kâko mòkra kôkoš.*)
pôjti spâti kad i kôkoše – poći rano na spavanje (*Sînoč san pôšla spâti kad i kôkoše.*)
slîpa kôkoš nâjde zŕno – i loš ponekad uspije (*Nî meritâ to dêlo, ma ânke
slîpa kôkoš nâjde zŕno.*)

kolâc

dobiti kolac – dobiti jedinicu (*Ko se ne bûdeš vâdija, češ dobiti kolac.*)
sûh kâko kolac – jako mršav (*Ti mâli je sûh kâko kolac, ça nîš ne îde?*)
tânak kako kolac – jako mršav (*Balôta je napîsa da je njegòv ùčitelj Jôža Rôža iz
Žmînja bîja tânak kako kolac.*)

kòlap

čapâ ga je kòlap – srčani napad, srčani udar, umro je (*Debòto me čapâ kòlap kad san
čûla za tu vräjžu legalizâciju.*)
kòlap od ârije – posljedica propuha, bol u leđima (*Smo spâli na prôpuhu pak mi je
mûža čapâ kòlap od ârije.*)

kolîno

bîti na kolîni – biti pokoren (*Bîja je na kolîni prîd njôn i molîja je da mu upròsti.*)
devêto kolîno – daleka rodbina (*Mòru se, mòru uženîti, bôga su devêto kolîno.*)
hîtiti se na kolîna – moliti (*Ste vîdili kâko se na funerâlu hîtila na kolîna sâmo da se
je ušervâ.)*
hoditi po kolîni – ponižava se *tko* (*Nî lâko hoditi po kolîni i iskâti pòmoč.*)
kolîna klëcaju – jako se boji *tko* (*Bâbi su kolîna klëcala dok je čekala da fîni
grmîti.*)
nî mù ni do kolîna – nije dorastao *komu*, ne može se mjeriti s *kim* (*Sâd se pokâzalo da
nî mù ni do kolîna.)*
pâsti na kolîna – pokoriti se, kleknuti pred *kim* (*Vâlje je pâla na kolîna kad mu je tô
rëkla.*)
prositi na kolîni – ponizno moliti *koga* (*Prosîja je Nêviju na kolîni ko bi pôšla š
njîn stâti u sêlo.*)
z kolîna na kolîno – s naraštaja u naraštaj (*Tu kântu su se Nêvija i Cvîtko navâdili z
kolîna na kolîno, a zâdnji ki su je kantêvali su bîli Bëlič i Zëro.*)

kòlo

pêto kòlo – nevažna osoba (*Pûsti ga nêka kušeljâ câ čë, ôn je pêto kòlo.*)
uloviti se u kòlo – udružiti se s *kim* (*Su ga ulovîli u kòlo i sâd ne znâ kâko zâjti vâнка.*)
uzêti u kòlo – pridobiti *koga* (*Vrêda su ga ûzeli u kòlo, a ôn to nîš ne vîdi i ne
kapî.*)

voditi kòlo – predvodnik je *tko* (*Svî ga slûšaju, ôn vòdi kòlo.*)

kolombâr

igrâti kolombâr – školica (*Sprîd škôle dîca îgraju kolombâr.*)
mîsec îma kolombâr – difuzno svjetlo (*Glê na nêbo, mîsec îma kolombâr.*)

kolôr

čapāti kolôra – pocrnjeti (*S kîn si se to namăzala da si tâko čapăla kolôra?*)

kămbija kolôri – 1. promijeniti boju od srama (*Ste vîdili kâko je „kambijâ kolôri“ kad san spomênula da nan je nikî ukrêja dŕva u bôški.*); 2. promijeniti

političko uvjerenje (*Svâki pût kad su îzbôri, ôn je „kămbija kolôri“.*)

premăžen svîn kolôri – prepreden je tko (*Njoj se zăjno vîdi da je premăžena svîn kolôri.*)

kôma

bîti u kômi – biti u lošem stanju (*Sîn mălo vîše spăla, cîli dăn săn pôkle bîla u kômi.*)

komăt

komăt oko vrăta – ograničen u svemu je tko (*Čă ti je komăt oko vrăta da se ne mōreš uženîti ză nju ?*)

komêdija

dêlati komêdije – 1. nestašno ponašanje, prenemaganje, pretjerivanje (*Dîca vâjk dêlaju komêdije.*); 2. stvarati pomutnju (*Njojă zăva njoj dêla komêdije.*).

imăti komêdije – imati neprimlik (*Njin je pomôga dok su bîli măli, sad š njîma îma komêdije.*)

komêdija od ditêta – nestaško (*Mărk je komêdija od ditêta, nînega ne slûša.*)

žîva komêdija – nestašnost, nestašno ponašanje (*Paškvalîn Videlănov je vâjk bîja žîva komêdija.*)

kômoč

kômoč hodîti – jedva hodati (*Kômoč grê prêz pălice.*)

kômoč se ustăti – jedva ustati (*Săn se sîla na trăvu i kômoč săn se ustăla.*)

kômoč škapulăti – jedva spasiti živu glavu (*Kad je dêla u minjêri, otăc je kômoč škapulă.*)

kômoč vê – jedva (*Kômoč vê je zvûka žîvu glăvu.*)

komûnski

kako da je komûnsko – kao da je svačije i ničije (*To je komûnsko, ôde mōren brăti dŕva, a u komûnskoj štêrni mōren uzêti vôdu.*)

konăc

držăti sve kônce u rukăh – imati sve pod kontrolom, upravljati situacijom (*Bûdi prêz străha, brăt drţî svê kônce u rukăh.*)

na kôncu kônca – na kraju (*Na kôncu kônca zrmăni su dôbili svû kmêštinu.*)

ni kônca ni krăja – beskrajno, beskonačno (*Hômo dôma, tôte nî ni kônca ni krăja.*)

polovîti svê kônce – shvatiti o čemu se radi, razumjeti, povezati (*Vrêda je polovîja svê kônce.*)

všiti na kôncu – biti blizu mogućnosti propadanja (*Živõt mu je všija na kôncu.*)

kôntra

dávati kôntru – suprotstavljati se *komu* (*Ste ga vídili, òcu dâje kôntru!*)

kônj

bíti na kônju – biti u dobrim prilikama, uspješno nešto odraditi (*Su fînũli škôlu, sãd su na kônju.*)

daròvanen kônju ne glèdaj u zûbe – poklonu ne treba prigovarati (*Ča biš stĩla, nĩ gran kòša lĩp ti facô, ma daròvanen kônju ne glèdaj u zûbe.*)

ĩma kônja za tŕku – ima se čime pohvaliti *tko* (*Ča je parâ da mi nĩmamo kônja za tŕku.*)

kolĩko ĩma kônji – konjska snaga (*Kolĩko kônji ĩma ti Tômo Vĩnkovič?*)

pãsti s kônja na tovãra – dospjeti u lošiji položaj (*Nãjprĩje je bĩja dirèktor, a pòkle je ustã prez dèla pak je lipo pâ s kônja na tovãra, druĝo nĩ meritã.*)

svãki svôga kônja fãli – svatko hvali ono što je njegovo (*Lĩpe su njegòve ùlike, on parâ da takòvih nĩ nadalèko, ma još je takòvih, ko čèš i lĩpših, a svãki svôga kônja fãli.*)

kôpe

ãša kôp – neznatno, ništa (*Sãn dõbila od njĩh ãša kôp, nĩš vĩše od tèga.*)

dobĩti kôpe – ništa (*Nĩš nĩ ucinĩja, dõbija je kôpe.*)

jã u kôpe, tĩ u špãde – ja jedno, ti drugo (*Mi se ne kapĩmo, jã u kôpe, tĩ u špãde.*)

ni kôpe, ni špãde – nejasno, neodređeno (*Njẽmu ne znãš ni kôpe, ni špãde.*)

kòrak

držãti kòrak – ni u čemu ne zaostaje *tko* (*Bĩserka dõbro drži kòrak u svẽmu.*)

na pŕven kòraku – na početku (*Na pŕven kòraku hi je čekala nevõlja.*)

učinĩti pŕvi kòrak – započeti što (*Ljũba je ucinĩla pŕvi kòrak, pòkle je svĩma bilo lãglje.*)

zgubĩti kòrak – zaostao je *tko* (*Zgubĩla je kòrak, vĩše hi nĩ mògla nãjti pãk se tornãla dõma.*)

korênje

puštĩti korênje – udomãčiti se (*Su ozdãvna ôde i dõbro su puštĩli svõje korênje.*)

korĩst

bĩti od korĩsti – sluŕžiti, pomagati *komu* (*Nẽka dõjdu, te nan bĩti od korĩsti i te nan pomõči dèlati.*)

nî korîsti – uzaludno (*Nî korîsti njêmu nîš govôriti.*)

nîš korîsti – nitkov (*Nîkad nîš vîdila takôvega nîš korîsti kako ça je ôn.*)

kosîti

kosîti živôte – odnositi živote, pogibati (*Rât i vôjska vâjk kosê živôte.*)

kôst

hîtiti kôst – dati *komu* malo čime ga se ne može zadovoljiti (*Drăgan mu je hîtija kôst, ma nî bîja kuntênat.*)

îma kôst u trbûhu – ne želi se sagnuti *tko* (*Ča îmaš kôst u trbûhu da nêčêš dîgnuti tu hârtu?*)

kôst u gûtu – jako smeta *komu* (*Kako da mu je kôst ustâla u gûtu pa ne želî vîše nîš rêči.*)

kôsti nas nête bolîti – kosti nas nete boliti (*Za pedesêt lît kôsti nas nête bolîti.*)

kôsti se ubrăčaju u grôbu – pokojnik bi se začudio i bio nezadovoljan *nečijim* postupkom (*Băbi se kôsti ubrăčaju u grôbu jer su prôdali hîžu.*)

primîstiti kôsti – zakopati u drugi grob *koga* (*Băbi i dîdu su primîstili kôsti iz stârega grôblja na nôvo.*)

probîjati do kôsti – velika hladnoća (*Jâka bûra probîja do kôsti.*)

puštîti kôsti – stradati, umrijeti (*Puštîja je svoje kôsti na môru.*)

sâma kôst i kôža – jako mršav (*Ste vîdili Jăkova, sâma kôst i kôža je od njêga.*)

stâre kôsti – stara osoba (*Sînko môm, to su stâre kôsti.*)

uglodâti do kôsti – sve su im uzeli, osiromašiti *koga* (*Su hî uglodâli do kôsti, nîš vîše nîmajû.*)

kôš

stâvljati u îsti kôš – poistovjetiti *koga s kim* (*Nemôm Bêpu i Martîna stâvljati u îsti kôš.*)

kôtula

têči za kôtulon – osvajati žene (*Kad je bîja mlăzi, sâmo je têka za kôtulon.*)

kôza

kôza bezăčka – glupa je (*Ti rêčen da ôna nî drûgo nêgo kôza bezăčka.*)

nîsu mu svê kôze na brôju – nije pri zdravoj pameti *tko* (*Nîsu mu svê kôze na brôju, vîdiš câ dëla od sêbe.*)

kôža

imâti debêlu kôžu – biti bez srama i neosjetljiv (*Nîš tô njêmu nî ko ga težăki môle, ôn îma debêlu kôžu.*)

provâti na svojôm kôži – iskusiti nešto (*Čûda têga san jâ provâla na svojôm kôži.*)

ne møre iz tê kôže – nema izlaza, nema drugog izbora (*Brîzna njegôva žêna, ne møre*

iz té kôže, morâ ga trpiti.)

zmočiti se do gôle kôže – smočiti se (*Danàs san bìla za ovcàmi, sàñ se zmočila do gôle kôže.)*

kràj

kràj svîta – smak svijeta (*Vrêda je kràj svîta, toliko ògnji, vodê i pôtresu po svîtu.)*

křpati kràj s kràjon – oskudijevati (*Žive jáko têska, křpaju kràj s kràjon.)*

na kràj svîta – jako daleko (*Nànke da je pòša na kràj svîta da ga jòš nî dõma.)*

nî kràj svîta – nije to jako strašno (*Ne baciljâj, nî kràj svîta.)*

ni na kràj pàmeti – i ne pomišlja na nešto (*Ni na kràj pàmeti mi nî bìlo tâko nîšto.)*

pôjti do kràja – dovršiti započeto bez obzira na posljedice (*Znâš da ću uvi pût pôjti do kràja i dàti ga na sùd.)*

stâti na kràj – svladatati *koga*, što (*Ča da ja tèbi ne stànen na kràj?!)*

vřci se u kràj – vjenčati se; oženiti se (*Vřgli su se u kràj, sàd te stâti sàmi.)*

vûči se prèz kràja – jako sporo hoda tko (*Mõvi se, prèz kràja se vûčeš!)*

zâjti na kràj – svladati, obuzdati *koga* (*Š njîn se ne mòre zâjti na kràj.)*

zvûči dèblji kràj – proći lošije od drugih (*Svâki pût òñ zvûče dèblji kràj.)*

kràva

kako da ga je kràva polizala – ima zalizanu kosu *tko* (*Kakõvi su ti danàs lâsi, kako da te je kràva polizala.)*

kràva nî prikñnula vrât na ležèči – bez rada nema rezultata (*Trèni se jeno mǎlo, bòga nànke kràva nî prikñnula vrât na ležèči.)*

krêlo

podrřzati krêla – ograničiti u nekoj radnji *koga*, smanjiti slobodu *komu* (*Bèn će mu sàda žèna podrřzati krêla.)*

krepàti

krepàti, ma nè molâti – ni pod kojim uvjetom ne odustati (*Prìje ćemo krepàti, nègo molâti.)*

za krepàti – jako smiješno, čudno (*Smò se smijali za krepàti.)*

krêšiti

ne krêše, ni ne rêše – ne napreduju (*Pomidõri ne krêše, ni ne rêše.)*

krijãncija

imâti krijãnciju – obzir, pristojnost (*Ti mladĩć ìma krijãnciju kũntra starĩjima.)*

navàditi krijãncije – disciplinirati *koga* (*Bàba je røkla da će hi bèn òna navàditi krijãncije.)*

prèz krijãncije – nepristojan je *tko* (*Ti mǎli je prèz krijãncije.)*

z krijãncijon – s poštovanjem (*Z vèlikon krijãncijon su nikàda pozdrãvljali pôpa, mèdiga i ùčitelja.*)

krîlo

dobîti krîla – ohrabriti se, zanositi se, dobiti poticaj (*Pòkle su bìli u Mèriki, su døbili krîla.*)

držàti u krîlu – krilo, skut (*Màti drži dîte u krîlu.*)

narêsla su krîla – ohrabrio se tko (*Narêsla su mu krîla pòkle mu je rêkla da ga vòli.*)

sîsti u krîlo – sjesti na koljena (*Sàd mi lîpo sîdi u krîlo, ču ti pripovîdati o svèten Jûri na zelènen kônju.*)

krîž

glèdati u krîž – biti razrok (*Mâli glèda jeno mào u krîž, te mu dàti očâle.*)

imàti svôj krîž – trpjeti, živjeti sa svojim problemima (*Îma ôna svôj krîž, mûž njôj je ùlego u pòstelji.*)

krîž bòjži – pozivanje bojže milosti (*Krîž bòjži s tòbon!*)

nêče krîžu – približiti se, pristati (*Cêrte bi volîle dôjti na kměštinu, mà on nêče krîžu.*)

stàviti krîž – 1. zaboraviti (*Ja san stàvila krîž ča se njèga tîče.*); 2. potpisati se (*Bàbo, tòte stàvi krîž pa čemo hârtu ponèsti u bânku.*)

krîža

bolê krîža – bol u leđima (*Nîšto me je zabolîlo u krîži.*)

pùcaju krîža – umor od teška rada (*Vèč nikolîko dân njôj pùcaju krîža, nàpro je bolê, če moràti pôjti h mèdigu.*)

kròcula

da Bòg dà bi kròcula dopàla unèga ki jāju znà pûta – neka zatreba šta onomu tko laže (*Kad su tètì Dèli rèkli da je ukrèla jàje, ôna se domîslila i rèkla da Bòg da kròcula dopàla unèga ki jāju znà pûta.*)

kròv

kròv nàd glavôn – kuća, stan, dom (*Sàda su dòbro, ìmaju kròv nàd glavôn.*)

nîmati kròva – nemati gdje živjeti (*Čùda ljûdi po svîtu nîma kròva.*)

pòd jenìn kròvon spàti – zajedno živjeti (*Sàd valjâ jòpet spê pòd jenìn kròvon.*)

prîmiti pod kròv – pružiti gostoprimstvo (*Kad je otàc dòša u Itàliju, tètà Fûma ga je prîmila pod kròv.*)

křpa

blîd kàko i křpa – jako blijed u licu (*U zàdnje vrîme je blîd kàko i křpa.*)

křpa slanîne – komad slanine (*Slanîna se razrřže na četřiri křpe.*)
 křpiti nôve křpe – kupiti odjeću (*San si křpila nřšto nôvih křp.*)
 na křpe – manje povrřine razliĉite boje dlake na ųivotinji (*Měĳla je svă na bîle i crîne
 křpe, a Kăla nř na křpe.*)
 přjti u křpe – otiĉi na spavanje (*Mi se ĳako spř, grěn zăjno u křpe.*)
 ųdren z mřkron křpon po glăvi – lud, blesav (*Mălo je ųdren z mřkron křpon po
 glăvi, ĉa van se pară?*)

křst

držăti na křstu – biti kum na krřtenju (*To je řântula kă te je držăla na křstu.*)

krřĉăn

bi rěka krřĉăn – ĉovjek bi rekao (*Bi rěka krřĉăn da ôdeka nř nřř dobrěga.*)
 zakopăti krřĉăna – uniřtiti ĉovjeka (*Su zakopăli krřĉăna, ruvinăli su ga.*)

krřh

břti na krřhu i vřdi – oskudno se hraniti (*Nikăd su ľĳudi năjvřře břli na krřhu i vřdi.*)
 břrba za křru krřha – borba za egzistenciju (*Břrba za křru krřha je văjk břla těřka.*)
 břriti se za krřh – zaraĉivati za ųivot (*Přřli su u Měřiku břriti se za krřh.*)
 đăti krřha – pomoĉi nekome, nahraniti gladnog (*U Răklju su kăve ĉřda od nřřh đăle
 krřha.*)
 đăti za křs krřha – prodati jako jeftino (*Zěmlju su đăli za křs krřha.*)
 đělăti za křru krřha – vrlo malo zaraĉivati (*U kăvami su đělăli za křru krřha.*)
 đřbar kăko krřh – dobra srca; jako dobar ĉovjek (*Rřtki su takřvi, đřbar je kăko krřh.*)
 imăti krřh u rukămi – zaraĉivati, biti zaposlen, ųivjeti od svoga rada, osposobiti se za
 samostalan ųivot (*Đřca imăju krřh u rukămi, ųřve đřbro.*)
 křrica krřha – osnovno za ųivot (*Đřsti nřin je křrica krřha, vřře nřin ne răbi.*)
 krřh nař svakidănji – hrana (*Křřh nař svakidănji, kř ga je břlo, ko ně, smo postřli,
 napřsa je Balřta.*)

krřh z sědan křr – teřko zaraĉeno, mukotrpan ųivot (*Na mřru je krřh z sědan křr.*)
 nařja se břlega krřha – izobijestio se (*Nařja se břlega krřha pak vřře ne znă ĉa đěla.*)
 ne přtan ga krřha – nisam ovisan o njemu (*Vřruĳ ti měni da ja ga ne přtan krřha.*)
 nř třte krřha – nema tu budućnosti (*Hřmo ųřviti křă, nř třte poli năř krřha.*)
 řřti krřha i kăře – řiti, nisu gladni (*Kad su břli măli, nisu břli řřti ni krřha ni kăře.*)
 ųzěti krřh iz ųřři – liřiti zarade (*Su ga poslăli đřma z đěla, ųzeli su mu krřh iz ųřři.*)

krřna

bi mu păla krřna z glavě – izbjegava neřto uĉiniti tko (*Ĉă bi mu păla krřna z glavě da
 ųzřda ti zřd.*)

nêće mu pãsti krûna z glavê – neće *komu* nedostajati ništa od njegova ugleda ako što
napravi (*Ko ìde skopãti jòš ta dvâ rêda brajâd, vêro mu*
nêće pãsti krûna z glavê.)

krûška

nî pâ z krûške – nije naivan *tko* (*Ča parâš, mâli, ja nîsan pâ z krûške!*)
pãsti kako zrîla krûška – nespretno pasti (*San pâla iz stolîce kako zrîla krûška.*)
mîšati krûške i jãbuke – neodređeno, nejasno (*Si ti mãlo pomîša krûške i jãbuke, â?*)

křv

bîti u křvi – 1. prirođeno je *komu što* (*U křvi mu je tẽči za žẽnskami.*); 2. biti u
srodstvu (*Ne mòru se uženîti jer su si u křvi.*); 3. ozlijedio se *tko* (*Je pâ*
z motôra i svî je bîja u křvi.)

do zãdnje kãplje křvi – boriti se do smrti (*Do zãdnje kãplje křvi će se bõriti za svôju*
kměštinu.)

v. kaplja

křv nî vôda – svoj svoga pomaže, do njega drži (*Zrmâni su njîn přvi dôšli, znâš da křv*
nî vôda.)

křv se sledîla u žîlah – 1. smrzava se *tko*, hladno je *komu* (*Tolîko mi je zîma da mi*
se křv sledîla u žîlah.); 2. užasn timer se *tko* (*Kad san vîdila da je pòša na*
kròv, křv mi se sledîla u žîlah.)

napîti se křvi – prijetiti *komu* (*Bẽn češ vîti kad ti se nãpijen křvi!*)

od křvi i mēsa – ima ljudske osobine, čovjek sa svojim slabostima (*To je čovîk, sãmo*
je od křvi i mēsa.)

pišãti křv – jako se mučiti (*Pišãla san křv dok san fînula tu škòlu.*)

pîti křv – dosađivati *komu* (*Kãko da mu pîje křv, ne dâ mu mîra.*)

pòjti u křv – steći naviku (*Pòšlo mi je u křv da se nãjprîje jãvin poli sěkrve kad dôjden*
dòma iz dēla.)

prolîvati křv – podnositi žrtve, ginuti (*Čûda se křvi pròlilo uvẽga rãta.*)

pûštati křv – mučiti se (*To ti jẽ kãko da pûštaš křv.*)

sledîla se křv u žîlah – veliki strah, užas, prestravljenost (*Ti dãn me bîlo strãh da mi*
se sledîla křv u žîlah.)

to mu jẽ u křvi – urođeno je *komu što* (*U křvi mu je krěsti i dēlati slãbo.*)

tò je křv – biti u srodstvu (*Bòga tò je křv, nête si zamîriti.*)

udrîla je křv u glãvu – uzrujao se *tko* (*Tolîko je bîja nervôž da mu je křv udrîla u*
glãvu.)

vrãg mu křv polòka – kletva (*Vrãg mu křv polòka, ukrèja nan je svã raspîljena dřva u*
bòški.)

vräjža křv – kletva (*Vräjža křv, frmâj se jěno mǎlo.*)

kũco

stǎti kũco – biti miran, šutjeti (*Stǎn' kũco, bũdi prǎvi!*)

kũga

smřdi kako kũga – velik smrad (*Nĩsto su hĩtili u bǎju, vǔnja, smřdi kako kũga.*)

kũhan

nĩ kũhan, nĩ pečẽn – nedefiniran, nepotpun je *tko* (*Ne znǎn ĉa bin rěkla za njěga, nĩ kũhan, nĩ pečẽn!*)

kumpanĩja

kumpanĩja bēla – društvo, družina, pejorativno (*To je prǎva kumpanĩja bēla.*)

od kumpanĩje – društven, koji voli društvo (*To je ĉovĩk od kumpanĩje, svǎku nedĩlju grē u oštariju i ĩgra na hǎrte.*)

za kumpaniju se i pǔp uženija – društvu i obiĉajima se treba prilagoditi (*Dȃjdi veĉerǎs poli nas na sũpu, za kumpaniju se i pǔp uženija.*)

kumpǎrša

bĩti za kumpǎršu – biti samo za ukras (*Nĩš od svěga těga, to je sǎmo za kumpǎršu.*)

kumpĩr

svĩri po kumpĩri – ništa ne radi *tko* (*Po ĉĩle dǎne sǎmo svĩri po kumpĩri i nĩš ne děla.*)

kuntēnstvo

mǎterino kuntēnstvo – radost, dijete, sreća (*Ǻnica Škrȃkina je svoga sĩna zvǎla mǎterino kuntēnstvo i sǎd ga i svĩ druĩgi tǎko zȃvu.*)

kurǎj

dǎj si kurǎja – uzvik smjelosti, hrabrosti, bodrenja (*Dȃbar dǎn, ĉa grē to dělo? Ǻla, dǎjte si kurǎja!*)

kũrba

kũrba od ĉovĩka – loš ĉovjek (*To je prǎva kũrba od ĉovĩka.*)

kurijēra

vräjža hi je kurijēra dovězla uvǎmo – bolje da su ostali gdje su bili (*Nǎnke da hi je vräjža kurijēra svě dovězla uvǎmo.*)

kũs

dǎti za kũs krũha – prodati jako jeftino (*Zěmlju su dǎli za kũs krũha.*)

dělati za kũs krũha – raditi za malu naknadu (*Na žurnǎdah su dělalĩ za kũs krũha.*)

kũs od ĉovĩka – lijepa vanjština muške osobe (*To je kũs ĉovĩka, jǎ!*)

kũs od žẽnske – lijepa pojava ženske osobe, lijepa žena (*Pasǎla je priko plǎce, ki kũs od žẽnske je tȃ!*)

niki kûs – dio nekog mehanizma (*Pokvârija mi se niki kûs na vitûri.*)

od kûsa – pozamašan je *tko*, tjelesna građa (*To dîte je vëro od kûsa.*)

kušeljäti

kušeljäti kako navijën – prebrzo govoriti (*Ki će ga čapàti, kušeljä kako navijën.*)

kušeljäti polâšu – tiho govoriti (*Kušeljâj polâšu, mâla je jûšto zâspala.*)

kušeljäti po nâšu – govoriti da svi razumiju, govoriti materinjim jezikom (*Ôni u Mëriki umê kušeljäti po nâšu.*)

kušeljäti štrâmbo – krivo govoriti, govoriti naopako (*Nîkad jene drîte, sâmo kušeljä štrâmbo.*)

kušeljäti znâpako – krivo govoriti (*Ni ga lîpo čûti, svë kušeljä znâpako.*)

kužîna

mâli od kužîne – osoba koja je svima na usluzi (*Svë poslûša, ôn je kako mâli od kužîne.*)

kvît

sad smo kvît – izravnatih računa (*Tornâla san ti šölde, sad smo kvît!*)

Labîština

brëk je pöša na Labîštinu – riješio se psa *tko* (*Kadî je nâš brëk? Pöša je na Labîštinu.*)

lâhat

pokâzati lâhat – grubo odbiti kakav zahtjev ili ponudu (*San vîdila kad je Mîho pokâza lâhat Mikûli.*)

lâjati

ne lâj – previše govori *tko* (*Mûci, ne lâj toliko.*)

lâni

svâko lâni bôlje – ono što je prošlo, bilo je dobro (*Vâjk je tâko, svâko lâni je bôlje!*)

lâsi

dîžu se lâsi na glâvi – zaprepašten je *tko* (*Kad ga je vîdila kâko vözi, vâlje su njoj se dîgli lâsi na glâvi.*)

dök lâsi ne būdu sûri – do beskraja (*Ôna će ga čekati svë dök njöj lâsi ne būdu sûri.*)

navijëni lâsi – fizura (*Lîpče njoj je kad îma navijëne lâse nêgo da su njöj raspasteljâni.*)

(s)potëzati za lâse – napasti *koga* vukući ga za kosu (*Svû je jê spotëzala za lâse.*)

lavîške

dîzati u lavîške –visoko dizati noge (*Nöge dîže u lavîške.*)

lâzno

imâti lâzno – imati vremena (*Dîca îmaju lâzno urêsti.*)

je lăzna – ima vremena (*Je lăzna, jê, čëmo bën...*)

nî lăzna – nema više vremena *tko* (*Môvi se s tin pîsanjen i štòcanjen, nî više lăzna.*)

lăž

u lăži su krătke nõge – tko laže, ne stigne daleko; laž se ne može dugo prikrivati

(*Sămo nêka ôn lăže, fînuti će i tô, u lăži su krătke nõge.*)

uloviti u lăži – dokaz da laže *tko* (*Săn ga ulovîla u lăži, mi je rêka da nî nîš*

pîja, a pijăn je.)

lêd

bîti na lêdu – biti udaljen s posla (*Je i ôn u poduzêču săda na lêdu.*)

lêd prolîva – jako hladno, niske temperature (*Tolîko je zîma, lêd prolîva.*)

navûči na tănki lêd – prijevarom dovesti *koga* u neugodnu situaciju (*Lăko su ga*

navûkli na tănki lêd.)

probîti lêd – prvi učiniti *što* (*Bîja je poli njê dôma, probîja je lêd i sad će biti lăko za*

drûgi pût.)

lîce

pljûknuti u lîce – otvoreno uvrijediti *koga* (*Pljûknula mu je u lîce i pârtila.*)

lîk

nî za lîk – nema uopće (*Nîmamo rakîje nî za lîk, ču je morăti jeno mălo kupîti.*)

limûn

žût kako limûn – bolesno blijed (*Su ga frmăli u špîtalû, je bîja žût kako*

limûn.)

lîpo

lîpo văs je vîti – sramite se (*Ma čă to je za dêlati, vêro văs je lîpo vîti.*)

lisîca

šëgav kako lisîca - jako lukav (*Šëgav je ôn, kako lisîca.*)

lîšo

pasăti lîšo – proći bez posljedica; dobro proći, nekažnjeno (*Uvî pût je pasă lîšo.*)

ustăti na lîšo – ostati bez ičega (*Kăd su se dîlîli, starîji brăt nî nîš dôbîja, ustă je na*

lîšo.)

lîto

bîti u nîkin lîtima – star, vremešan (*Je i Redîna već u nîkin litîma.*)

cîlo lîto – puno vremena (*Cîlo lîto nî păda dăž.*)

čekati bôlje lîto – nepotrebno odgađati *što* (*Morămo zbîliti hîžu, ma čekamo bôlje*

lîto, mi se pară.)

da îman ună lîta i uvû pămet – za stjecanje iskustva treba vrijeme (*Drugăče bin danăs*

učinila da iman unâ lita i uvû pãmet.)

dôbro nôsi lita - dobro izgleda za svoje godine *tko* (*Brânko dôbro nôsi svôja lita.*)
do tâmo je lito dân – ima još puno vremena (*Se pensaju uženiti, ma do tâmo je lito dân.*)

drûgo lito – iduće godine (*Drûgo lito ćemo puštiti još dvî jãnjice.*)
imãti dôsti lit u guzici – odrastao je *tko* (*Bôga ima dôsti lit u guzici, ça njoj jã trîban prontivati i šumprešivati rôbu.*)

imãti kakôvo lito – star (*Kega vrâga dëla od sêbe, bôga ima kakôvo lito.*)

Îsusova lita – trideset i tri godine (*Jušto iman Îsusova lita.*)

jedanpût u stô lit – vrlo rijetko (*Debôto nîkad ne dôjde poli nãs, fôrši jedanpût u stô lit.*)

lita pasivaju – prolaze godine, vrijeme prolazi (*Ma ça več ti dîca imaju toliko lit?*
Jã, lita pasivaju...)

lito dân – jedna godina (*Lito dân je pasãlo da od susêde šči nî bila dôma.*)

pûsto lito – ljeto je najljepše godišnje doba (*Neka pasã ta zîma, pûsto lito, još je do njëga.)*

svãkega prîstupnega lita – rijetko ili nikada (*Pëno svãkega prîstupnega lita nevîsta dôjde poli njîh u Rãkalj.*)

u nãjbôljîn litima – na vrhuncu života (*Čã biš stiãa, u nãjbôljîn si litima, jôš môreš nãjti kakôvu žënsku.*)

livo

hîtati na livo – nestabilan, gubi ravnotežu *tko* (*Jeno mãlo grê po bôku i hîta na livo.*)

lonãc

svãken lôncu pokrovãc – uplitati se u svačije poslove (*Bën i ôna je svãken lôncu pokrovãc, za svãku stvâr ima nîšto za rêči.*)

svãki lonãc nãjde pokrovãc – svatko nađe svoj par (*Odvãjk se znã da svãki lonãc nãjde svôj pokrovãc.*)

svê je tô iz pričižega lôncã – nema razlike (*Ta polîtika, ma svê je tô iz pričižega lôncã.*)

z jenëga lôncã îsti – biti u jednakoj životnoj situaciji (*Bôga su iz jenë famëje i z jenëga lôncã îdu.*)

lopãta

na lopãte – mnogo (*Na lopãte je tâmo bilo hrãne.*)

lôza

jëna lôza – biti isti rod (*Svî su iz jenë lôze, u Martîncovi su nikãda svî skûpa stãli.)*

vûči lõzu – potjecati od *koga*, biti *čiji* potomak (*Romãno Bôlkovič po bàbi i dīdu vûče lõzu iz Ràklja.*)

Lûca

sûze svête Lûce – liječe vid, zaštitinica očiju (*Na Skitãči su sûze svête Lûce, ta vôda je dôbra za ôči.*)

lûd

bôga si lûd – uistinu je lud *tko* (*Bôga si lûd kad sãda grêš na bârku.*)

kako lûd – 1. pretjerano vikati (*Zãšto vîčeš kako lûd?*); 2. glasno se smijati se (*Kako lûdi smo se učêra smîjali kad je Rîna bîla poli Foškêre.*) 3. brzo voziti (*Je pasâ na motôru kako lûd.*)

lûna

dôšla je lûna – hirovito se vlada *tko*, oneraspoložio se *tko* (*A bèn, bèn, to nî nîš nôvega, dôšla je lûna.*)

imãti lûnu – biti loše volje (*Cîli dãn ìma lûnu, a nîdan ne znâ zãšto.*)

na lûne – ponašati se čudno; biti lošega raspoloženja (*Je i ôna na lûne.*)

lûpo

îsti kako lûpo - biti proždrljiv (*Kako da nîkad nî ìja, îde kako lûpo.*)

ljûbav

za svû ljûbav svîta – ni za što (*Za svû ljûbav svîta ja ne grên kjã iz Ràklja.*)

ljûdi

ljûdi i ljûdi – mnoštvo ljudi (*Na funerãlu je bilo ljûdi i ljûdi.*)

pôjti mrêž ljûde – pojaviti se u javnosti (*Je vrîme da pôjdeš mrêž ljûde.*)

takôve je ljûde bôlje zgubîti nêgo nãjti – treba se kloniti loših ljudi (*Vêro takôve ljûde kako ça su ôni dvã je bôlje zgubîti nêgo nãjti.*)

vîše ljûdi vîše znâ – svatko ima neko svoje saznanje (*Mîho i Tôja su rêkli da je kunfin vîše gôri, poslûšajmo hî, vîše ljûdi vîše znâ.*)

mã

ma kê – ni u kojem slučaju, nikako (*Grêš i ti sũtra u Žmînj na samãnj? Ma kê, ne rivân.*)

mãčak

kûpiti mãčka u vrîči – kupiti naslijepo; ući u posao nasumce, bez plana (*San kûpila kumpîr za sîme, nîš nî nîklo, če biti da san kûpila mãčka u vrîči.*)

stãri mãčak – iskusan čovjek (*Ne bôj se, Rûdi je stãri mãčak.*)

vêži tô mãčku za rêp – ništa od toga, ne može se ostvariti što (*Rîko je rêka da če nan*

dôjti pomôči uzîdati zîd, ma vêži tô mâčku za rêp ça je to rêka.)
vûči se kako krepâna mâčka – sporo se kretati, hodati bezvoljno (*Ča se vûčeš kako krepâna mâčka, môvi se.)*

mâgla

domîšljati se kako kröz mâglu – nejasno se sjećati (*Kako kröz mâglu se domîšljan tete Fûme Štampîškovke.)*

lovîti mâglu – bježati, pobjeći (*Je vrêda ulovîja mâglu da ga ne ulôve.)*

prodâvati mâglu – varati, lagati, obmanjivati koga (*Ča jôš ne vîdite da nan polîtičari sâmo prodâju mâglu.)*

mâjka

mâjko mōja mîla dōbra – začuđenost (*Mâjko mōja mîla dōbra kâko si se šporkâ!)*

mîla mâjka – to je još dobro, moglo bi biti i gore (*Zôra je prêma njôj mîla mâjka.)*

ni za mâjku bōjžu – nikako (*Ni za mâjku bōjžu ne nôs mi cukêti, îman hî kolîko češ.)*

pijân kako mâjka – potpuno pijan (*Mâte je sînoč bija pijân kako mâjka.)*

makarûn

mîse se makarûni – prljavština (*Mîse mi se makarûni po živôtu od grînte i šporkîce.)*

učinîti makarûna – nadjačati koga (*Se domîšljate kâko je Suzâna od Flâvije od unêga mâlega iz Rîke naćinîla makarûna.)*

mâkina

kako na mâkinu – vrlo brzo (*Frîgaš krôštule kako na mâkinu, ti grê tô.)*

mâla

hîti nâprid svâka mâla – dobro će doći (*Nâbrli smo špârug i dîbljega radiča, hîti nâprid svâka mâla.)*

sakrabōjska mâla – nestašna mala (*Pêtrovič je niki dân rêka „sakrabōjska mâla“.)*

Mâra i Ivîč

hodîti kako Ivîč za Mâron - pratiti u stopu koga (*Grêš za nâmon kako Ivîč za Mâron.)*

pôrka Mâre – kletva, neće biti tako (*Pôrka Mâre, vêro me ne ulôviš.)*

mârîca

cîna mârîca – mrtvačka kola (*Pasâla je Nîves iz Marčâne s cînon mârîcon, su dovêzli Mârîju.)*

Marîja

drîvena Marîja – ukočeno i nepomično stajati (*Drîven si kako i drîvena Marîja.)*

Mârs

kako da je pâ z Mârsa – ne razumije, zbunjen je tko (*Pîtaš ga kâd će bâba dôjti iz*

špitâla, ne znâ, kako da je pâ z Mârsa.)

Martîn

Martîn u Zâgreb, Martîn iz Zâgreba – uzalud i bez plana putovati *kamo* (*Sâd si provâ i tâmo pôjti, Martîn u Zâgreb, Martîn iz Zâgreba.*

zâjti će gôli Martîn – nije se ozbiljno ozlijedio (*Šû, ne plâči, će ti gôli Martîn zâjti tûda vãnka.*)

mâst

premâžen svîn mâstima – prepreden (*Premâžena je svîn mâstima, nemôj je slûšati.*)

vâditi mâst – gnjaviti *koga* (*Smîron mu vâdi mâst, ne dâ mu mîra.*)

mâša

čûti mâšu – doživjeti verbalni napad, izgrditi *koga* (*Kâd se je tornâ pijân dõma, je čûja mâšu.*)

dâti mâšu – verbalno napasti *koga* (*Danâs mu je vëro dâ mâšu, su hi dôbro zmâšili jedân drûgemu*)

matemâtika

vîša matemâtika – previše komplicirano za *koga* (*To je njëmu vîša matemâtika.*)

mâti

dâti mäteri dîte – u pravim rukama (*Nî drûge nëgo dâti mäteri dîte.*)

kako od mâtere rõjen – gol (*Hodîja je po čësti, blândov, kako od mâtere rõjen.*)

mâti je mâti – nitko se ne može mjeriti s majkom (*Nîdan ne môre za dîcu toliko ućinîti, mâti je mâti.*)

pôjti si mäter ženîti – otpraviti *koga* (*Hõj si mäter ženîti, ne tîči špâfer, češ se spëči.*)

prõda bi svoju mäter – nepošten je i bezosjećajan *tko* (*Prõda bi i svoju mäter ki bi ga puštîja.*)

vräjža ga je mâti zlëgla – kletva (*Ma je lîp, vräjža ga je mâti zlëgla.*)

mêd

têče mêd i mlîko – živi *tko* u izobilju (*Ča parâš da u Mëriki têče mêd i mlîko.*)

Mërika

nâjti Mëriku – naći bolji život (*Su nâšli Mëriku dõma, dõma.*)

to je Mërika, jâ – blagostanje (*Kad su njîn svëga dõnili na bânak, Tône je rëka da to je Mërika, jâ, ne tâmo.*)

mëso

debëlo mëso – stražnjica (*Je pâla na debëlo mëso.*)

dîblje mëso – izraslina ne dijelu tijela (*Kako niko dîblje mëso njoj se naćinîlo na rûki.*)

mëtar

dõbar mêtar – više od metra dužine (*Dõbar mêtar dŕvi su dovězli dõma na trãhtoru.*)
dõsti te mu bĩti dvã mêtara zemljê – na smrt će se svesti pohlepa komu (*Stĩja bi čũda
tẽga imãti, ma te i njẽmu biti dõsti dvã mêtara zemljê.*)

mêtar i cvãncik – niska rasta je *tko* (*Nika žẽnska je bila visõka mêtar i cvãncik.*)

mêtla

nõva mêtla dõbro mête – svaki početak je dobar (*Nevĩsta nĩ nõgo dõšla, bi se stĩla
pokãzati, nõva mêtla dõbro mête.*)

Mĩcka

stančunĩvati kako kũma Mĩcka – nadugo i naširoko objašnjavati (*Kũma Mĩcka je vãjk
stančunĩvala na dũgo i na širõko.*)

mĩga

mĩga (ne mĩga) da sãn – sumnjičavost, nisam valjda (*Mĩga da sãn štũpido da čũ to põj
kũpiti. Ne mĩga da san mu verõva.*)

miljũn

mãli miljũn – bezbroj (*Mãli miljũn želj bi stĩla imãti.*)

mĩle

svẽ mĩle tũžne – nevoljko, jedva (*Svẽ mĩle tũžne se dĩga i põša dõma.*)
tornãti mĩlo za drãgo - ne ostati dužan (*Kapãca je õna tornãti mĩlo za drãgo, češ bẽn
vĩti.*)

mĩlo

dẽlati mĩlo – buditi sažaljenje u *komu* (*Ta dĩca mi dẽlaju mĩlo.*)
dobĩti mĩlo za drãgo – dobiti zasluženno (*Dõbila je mĩlo za drãgo.*)

mĩlost

puštĩti na mĩlost i nẽmilost – ostaviti bespomoćnim *koga* (*Marija je nãšla drũgega
čovĩka i pãrtila , a dĩcu je puštĩla na mĩlost i nẽmilost.*)

mĩr

dãj mĩra – smiri se (*Frmãj se, dãj mĩra!*)
iz čistega mĩra – iznenada (*Iz čistega mĩra je põčeja klẽti i gŕdo njoj kušeljãti.*)
ne dãti mĩra – uznemiravati (*Ne dã mĩra, smĩron gre sĩmo – tãmo.*)
nĩma mĩra – ne može se smiriti *tko* (*Nĩma mĩra ni po nõči, ni po dãnu.*)
puštĩti na mĩru – ne uznemiriti, ostaviti na miru *koga* (*Hõj kjã od mẽnẽ, pũš me na
mĩru.*)
puštĩti u mĩru bõjžen – u potpunom miru (*Sãd čũ te puštĩti u mĩru bõjžen, grẽn kjã.*)
rãdi mĩra u hĩži – izbjegnuti svađu (*Rãdi mĩra u hĩži nĩsan njoj nĩš rẽkla.*)
stãti na mĩru – biti miran (*Stãni na mĩru, ja čũ rastẽgnuti rõbu, tẽbe bolĩ rũka.*)

mîra

na mîru – po mjeri, kako treba (*Săd san pòpija gòt vîna i sàd mi je svè na mîru.*)

nâjti mîru – biti umjeren (*Trîba nâjti mîru u svêmu.*)

ne znâti mîru – previše (*Svâšta gr̃do mu je rēka, ne znâ za mîru.*)

pasâti svâku mîru – pretjerati (*Vòzi stô na ûru, pasâ je svâku mîru.*)

prîko svâke mîre – pretjerano (*To ča dēla, to je prîko svâke mîre.*)

uzêti mîru – izmjeriti kod krojača (*Grên poli šârte nēka mi ûzme mîru za stân.*)

mirâkuli

dêlati mirâkule – praviti budalaštine (*To su mirâkule s ton dicòn, čà se skûha, nête îsti.*)

mîsto

bîti na mîstu – kako treba, u pravim okvirima (*Svè je na mîstu i kâko râbi.*)

nî mîsta – nije dobrodošao *tko gdje* (*Vîše nî mîsta u kurijēri, ne mòreš pòjti u Zâgreb.*)

pòjti na jěno mîsto – íci na zahod (*Skuzâjte, morân pòjti na jěno mîsto.*)

stâviti na mîsto – pokazati *komu* kamo pripada (*Mlâda će je bèn stâviti na mîsto.*)

ustâti na mîstu mrt – naglo umrijeti, poginuti (*Jâkov je u ustâ na mîstu mrt.*)

znâti di je mîsto – ispravno procijeniti svoj položaj (*Nî njoj čûda râbilo, vrêda je vîdila di njoj je mîsto.*)

mîza

ležâti na mîzi – na odru (*Pokôjni leži na mîzi u kâsi.*)

mlîko

bîja kako mlîko – jako bijel (*Nòge su ti bile kako mlîko.*)

kafê z mlîkon – bijela kava (*Bîš pòpija kafê z mlîkon?*)

stîšče mlîko – žuri mu se, nestrpljiv je *tko* (*Kâmo prēšiš, kako da te stîšče mlîko.*)

mâterino mlîko – nezamjenjiva vrijednost (*Ni gâ do mâterinega mlîka i ljûbavi.*)

zadâje na mlîko – mlad, neiskusn je *tko* (*Nēka mučî, mlâd je, jòš zadâje na mlîko.*)

môd

bîti na môd – ugoditi *komu* (*Ki će svîma bîti na môd.*)

učinîti nîšto na môd – ugoditi *komu* (*Jedanpût mòreš i ti mēni učinîti nîšto na môd.*)

môda

bîti u môdi – moderan (*Šòldi su vâjka u môdi, mi se parâ da to kantâ Pîsak.*)

tîrati môdu – praćenje modnih trendova (*Žêna mu dôbro tîra môdu.*)

zâjti z môde – zastarjeti (*Te bragēše su uzdâvna zâšle z môde.*)

môj

tô môja nî – ne tiče se *koga što*; ne želi *tko* da ima veze s kime, čime (*Ne mîšajte me*

u tu komêdiju, tô môja nî.)

molâti

molâj mălo – popusti (*Molâj mălo, previše dēlaš.*)

môre

fâli môre, drž se krāja – drugima preporučuje kraj, a sam je na moru (*Sân ti rêka, fâli môre drž se krāja, ma ja ču svejêno pôti navigăti.*)

solîti môre – raditi uzaludan posao (*Solîti môre eli hîtati sô u môre, ne valjâ to tâko dēlati.*)

tûči se z môren – boriti se s nevremenom (*Rîbâri se šêmpe morăju tûči z môren.*)

môt

dēlati môte – davati znakove; upozoravati diskretno koga na što (*Kad îgraju na hărte, văjk si dēlaju môte da hi drûgi ne vîde i si namigîvaju.*)

imăti môtă – spretan je tko (*Măla vêro îma môtă za čûvati ôvce.*)

môzak

isprăti môzak – puniti mozak glupostima komu (*Svîma nan ispîru môzak, nêka pûr bûdemo čă stupidastîji.*)

nîmati môzga – glup (*Vrăgu mŕve ôna nîma môzga.*)

probîti môzak – dojaditi (*Mûcite jeno mălo, ste mi probîli môzak.*)

puštîti môzak na păšu – opustiti se (*Nîš se ne vădi, puštîja je môzak na păšu.*)

u zdrăv môzak – dodijavati, izluđivati koga (*Nikî dvă na televizîji ljûde svăšta kojunîvaju i to se zôve u zdrăv môzak.*)

mŕtav

kako da se ustă od mŕtvih – loše izgleda tko (*Izglêda kako da se ustă od mŕtvih.*)

mŕtav hlădan – ravnodušan (*Dok je tô govorîja, bîja je mŕtav hlădan.*)

pŕiko mêne mŕtvega – nikako (*Sămo pŕiko mêne mŕtvega mōrete păsati pŕiko te văle.*)

mrtvăc

čûvati mrtvăca – bdjeti u kući umrlog (*Mrtvăc se nikăd čûva po dvî nôči u hîži.*)

žîvi mrtvăc – bolesna osoba (*Ste vîdili da je Žêljko žîvi mrtvăc.*)

mrtvên

biti mrtvên - obamro je tko (*Pòkle čă sãn pòpija lîtru, sãn bîja mrtvên.*)

mŕtvi

dîgnuti se iz mŕtvih – oporaviti se (*Se vîdi da mu je bôlje, săd je kăko da se dîga iz mŕtvih.*)

mŕva

vrăgu mŕve – ništa (*Vrăgu mŕve nîsan danăs jôš nîš îla.*)

mučàti

je bòlje da mučîn – naćin iskazivanja drukćijeg mišljenja (*Je bòlje da nîš ne govôrin, bòlje mi je da mučîn.*)

muči kako zàliven – šuti, ne progovara riječ (*Ste ga vîdili, mûča je kako zàliven.*)

mudânti

posrâti se u mudânte – jako se prestrašiti (*Od strâha se vâlje pòsra u mudânte.*)

mûha

imâti mûhe u glâvi – biti nerazuman (*Ljûbo îma mûhe u glâvi.*)

kako mûha na gôvno – ljepiti se za što (*Se ćapîva za bòcu kako mûha na gôvno.*)

kako mûha prèz glavê – zbunjeno, bezglavo (*Grêš sîmo tâmo, kâko mûha prèz glavê.*)

mûka

bèz pô mûke – lako (*Bèz pô mûke san se tô navâdila.*)

bîti na mûkah – 1. opsjednut brigama; (*Ne znâ ća bi učinîla, je na mûkah.*) 2. porađati se (*Vèč dvî ûre nevîsta je na mûkah u ròdilištu.*)

imâti mûke – imati brige, s naporom (*Vèč nikolîko dân îman š njîn mûke*)

mûka Îsusova – velika muka (*Danâs san pâlâ na živòt, je bîla to mûka Îsusova.*)

mûka židòvska – velika muka (*To su mûke židòvske ća ja îman.*)

mûku mûčiti – jako se mučiti (*Je mûku mûćija dòk je skòpa svè ûlike.*)

prikrâćene su mu mûke – preminuo je tko (*Su i njèmu sâda prikrâćene svè mûke.*)

žîva mûka – velika nevolja (*Je bîla žîva mûka dok smò znèsli svè lîbre.*)

mûnjen

mûnjen sto grâdi – lud je tko (*Unî ćovîk je mûnjen stò grâdi*)

mûž

postâti mûži – sazrijeti (*Su vrêda ti mladîći postâli mûži.*)

nabodèn

bîti nabodèn – mrzovoljan (*Smîron je nabodèn.*)

nabòt

nabòt dòjti – istovremeno stići (*Nabòt su dòšli noćàs dòma.*)

nabòt kušeljâti – istovremeno pričati (*Nabòt kušeljâju pa se hi nîš ne kapî.*)

nâda

zgubîti svâku nâdu – prestati se nadati (*Smò zgubîli svâku nâdu da će se tornâti dòma.*)

naftalîn

zvâditi iz naftalîna – oživljavati (*Nânke da ste tê slîke zvâdili iz naftalîna.*)

namurân

bîti namurân(a) – zaljubljen je *tko* (*Fũmica se namurâla u Mâtu.*)

naprhljîv

bîti naprhljîv – osjetljiv na bolest je *tko* (*Odkâd su ga vřgli u vařilo, naprhljîv jê za svâku mâlu.*)

nâprid

hîtiti nâprid – napreduje *tko* (*Ti šoldi su nas hîtili nâprid.*)

ne mōči nâprid – teško živi *tko* (*Ne mōremo više nâprid.*)

nâručaj

hîtiti se u nâručaj – zagrliti *koga* (*Kad ga je vîdila, hîtila mu se u nâručaj.*)

narûčen

kako narûčen – u pravome trenutku (*Si mi dôša kako narûčen, trîban te nîšto pîtati.*)

nasâditi (se)

ča si se tôteka nasâdija – stajati gdje ne treba, smetati *komu*, postaviti se na mjesto gdje smeta *komu* (*Ča si se tôte nasâdija, dëlaš mi hlâd.*)

nasâditi kôkoš – staviti pod kvočku jaja da se izlegu pilići (*Kôkoš je kôcala, san je nasâdila i stâvila devetnâjst jâji šoto.*)

nâše

dôjti na nâše – prihvatiti mišljenje (*Si dôša i tî na nâše.*)

natrapâti

natrapâti na nikega – slučajno naići na *koga* (*Hodîli su za Papîne pak su natrapâli na Šinjorînu.*)

nâvar

imâti nâvar – paziti, pripaziti, imati usputni nadzor (*Îmaj nâvar to dîte da ne pâde.*)

navijën

kušeljâ kako navijën – govori bez prestanka *tko* (*Jê kušeljâla kako navijëna.*)

râdio je navijëno – radio je uključeno (*Su navîli râdijo do krâja.*)

navûči

navûči nâ se – pridonijeti bolesti (*Ne pojîdaj se toľiko, čëš čâ navûči nâ se.*)

nâzad

hîtiti nâzad – unazaditi (*Bôlest hi je hîtila nâzad.*)

nebêsa

dîzati u nebêsa – previše *koga* hvaliti (*Ščêr su vâjk dîzali u nebêsa.*)

nëbo

bîti u sêdmen nëbu – biti presretan (*Bîja sãn u sêdmen nëbu kad san je vîdija.*)

bolî nëbo – boli nepce u usnoj šupljini (*Me bôli nëbo več trêti dãn.*)

čeka da mu pàde z nèba – čeka sve gotovo *tko* (*Čà čèkaš da ti srìča pàde z nèba?*)
kako da će nèbo pàsti – past će velika kiša, pljusak (*Zaškûrilo se kàko da će nèbo
pàsti, će bìti gr̃do vrìme.*)

kako nèbo i zêmlja – potpuno različiti (*Kolìko mi se parâ, ôni dvâ su kako nèbo i
zêmlja, ôna je prâva, a ôn je, da ti prâvo rëčen, porëdan.*)

nèbo plàče - velika žalost (*I nèbo plàče za njîma.*)

ni na nèbu, ni na zêmlji – u neizvjesnosti; neodređeno (*Nîkad ne znâš ča će strîna
učinîti, ôna nî ni na nèbu, ni na zêmlji.*)

nî pàlo z nèba – nije se iznenada pojavilo (*Svê ča san stvòrija, nî pàlo z nèba.*)

nîš ne pàda z nèba – za nešto postići treba se truditi (*To san sâm naćinija, nîš ne pàda
z nèba.*)

ôrko nèbo – psovka (*Ôrko nèbo, ča si tò učinîja?*)

pod vèdrin nèbon – na otvorenom (*Sû spâli pod vèdrin nèbon.*)

privrnûti i nèbo i zêmlju – 1. pokušati sve za postići što (*Râfo će privrnûti i nèbo i
zêmlju za učinîti ča je napensâ.*) 2. posvuda tražiti
izgubljeno (*Privrnûla san nèbo i zêmlju, a bìčve nîderi
ne mòren nâjti.*)

nîdan

nîdan živ – nitko (*Nîdan živ nî dõša poli njê, nânke nî meritàla da dõjdu.*)

nîš

dàti za nîš – besplatno, pokloniti (*Ôn njoj je dr̃va dovèza za nîš.*)

dèlati za nîš – raditi bez nadnice (*Dèla vèro za nîš.*)

nîmati nîš – ništa (*Nîman nîš od tèga.*)

nîš ne dèlati – ljenčariti (*Po cîle dâne nîš ne dèla, sàmo spî i îde.*)

nîš ne kapîti – ne razumjeti ništa (*Ta žena nîš ne kapî.*)

nîš od njèga – nesposoban i lijen (*Ne bûde nîš od njega!*)

nîš za tò – ne smeta (*Nîš za tò čà nîsi rivàla dõjti.*)

nôč

nôč i dān – neprestano (*Nôč i dān je plàka za mäteron.*)

pàla je nôč – zamračilo se (*Vrèda je pàla nôč.*)

prîko nôči – odjednom (*Prîko nôči se ubolîla.*)

nôga

bîti na nogāmi – ne biti u krevetu (*Sàn vèč od sèdan ûr na nogāmi.*)

bîti z jenôn nogôn u grôbu – nemoćan je *tko* (*Je i stâri z jenôn nogôn u grôbu.*)

bižāti kolìko nõge nõse – jako brzo trčati (*Je bîža kolìko ga nõge nõse.*)

dăti z nogôn u guzîcu – grubo potjerati *koga* (*Znâ sãn jâ ljudôn, kîma san zapovâda, dăti z nogôn u guzîcu!*)

dîga se na nòge – oporavio se *tko* (*Su parăli da će utăc umrîti, ma se dîga na nòge.*)

dobîti nòge – ukrasti, biti ukraden (*Prşût je dõbija nòge.*)

dobîti nogu – potjerati *koga* (*Su se puştîli prid mîsec dân, mu je dâla nògu.*)

îma lăke nòge – brz je u hodanju *tko* (*Fûma îma lăke nòge.*)

îma nòge kako bõjzi peteşîč – jako mrşave noge (*Îma nòge kăko bõjzi peteşîč, je năpro sũh.*)

kî nîma glăvu îma nòge – snošenje posljedice zaborava (*Zăbila sãn kûpiti cûkar, kî nîma glăvu, îma nòge.*)

kolîko ga nòge nòse – najbrže što može (*Bîža je kolîko ga nòge nòse.*)

kõmoč stăti na nogămi – jedva stoji od umora *tko* (*Kõmoč stojîş na nogămi, hõdi spăti.*)

motăti se pod nogămi – smetati (*Măli jănjci mi se sămo mõtaju pod nogămi.*)

na bõsu nògu – bos (*Na bõsu nògu san ubûla postôle.*)

nòge klēcaju – uplašio se *tko* (*Nòge su mi klëcale, vîşe nîsan mõgla hodîti.*)

nòge su mi se prisîkle – jako se uplašio *tko* (*Kad san čûla da je ûmra, nòge su mi se prisîkle.*)

od mâlih nòg – odmalena (*Od mâlih nòg nõi ocăle.*)

otpăle su nòge – jako je umoran *tko* (*Danăs su mi vëro otpăle nòge od trûda.*)

pod nogămi – na tlu (*Nemôj îsti tô ça je bîlo pod nogămi.*)

protêgnuti nòge – dignuo se nakon sjedenja *tko* (*Čûda san sidîla, grên mălo protêgnuti nòge.*)

pût pod nòge – kreće je na put pješke *tko* (*Trîba săd pût pod nòge pa zgôru iz Lûke.*)

stăti na svõje nòge – osamostalio se *tko* (*Mlădi su stăli na svõje nòge.*)

tûči se z nogămi u guzîcu – činiti nemoguće (*Ča biş dëla? Bõga tûči se z nogămi u guzîcu.*)

ustăti se na lîvu nògu – bez razloga biti neraspoložen od samoga jutra (*Ma ça ti je, si se ustăla na lîvu nògu?*)

vûči nòge – teško hodati, tromo hodati (*Bëpo vûče nòge, ga bolê.*)

živiti na visòkoj nògi – živjeti bogato (*Băba je imăla talijănsku pënziju pa su živîli na visòkoj nògi.*)

nõhat

nî kolîko je cînega pod nõhton – jako malo, nimalo (*Nîş njîn ne dân, nî kolîko je cînega pod nõhton.*)

nôs

čapâti po nôsu – dobiti pljusk (Je dôbro čapâ po nôsu.)

dâti po nôsu – pljusnuti (Nîkad nîsan svôjoj dîci dâla po nôsu.)

dîgnuti nôs – naljutiti se, uobraziti se (Sân njoj rêkla da bi bilo lîpo da dôjde kadmôli,
ma je dîgla nôs nâ me. Nâjlgânje je dîgnuti nôs.)

imâti nôs – predvidjeti, znati procijeniti, naslutiti (Îmaš nôs za tû stvâr.)

ne vîti dâlje od nôsa – biti ograničen u zapažanjima (Ne vîdi dâlje od nôsa, to je vêri
štûpido.)

potêzati za nôs – nekoga zavaravati (Nî tô îstina, ča me potêžeš za nôs?)

prîd nôson – jako blizu (Čâ îščeš pašâdu, bôga prîd nôson ti je.)

sprîd nôsa – nalazi se pred nekim što (Sprîd nôsa su njoj
ukrêli vâlîžu dok je čekala kurijêru.)

stâvljati pod nôs - predbacivati (Ča mi to smîron stâvljaš pod nôs?)

ubîsiti nôs – uvrijeđen je tko (Kad njoj je rêkla nîšto gřdo za unûku, zâjno je ubîsila
nôs.)

vûči za nôs – varati, lagati (Kolîko vîdin, ti me vûčeš za nôs!)

zabâdati nôs di ne râbi – miješa se u tuđe stvari (Vâjk zabâda nôs di ne râbi.)

zabòsti nôs u guzîcu – nemoj se miješati, gledaj svoja posla (Znâš čâ, zabôdi lîpo
nôs u guzîcu.)

zatvorîti prîd nôson – zatvoriti upravo pred nečiji dolazak (Vrâta njoj je zatvorîla prîd
nôson.)

nôž

pôjti pod nôž – ide na operaciju tko (Grên drûgu šetimânu pod nôž, îman kamênce na
bubrîgi.)

òblak

zvonî na òblake – sprečavanje grmljavine (Se čûje da zvonî na òblake, fôrši ne bûde
grmîlo.)

òbraz

îma čist òbraz – pošten je tko (Môreš pôjti kâmo češ, îmaš čist òbraz.)

îma òbraza – usuditi se (Nî imâla òbraza dôjti u ponedîljak na funerà.)

òbruč

îma òbruč na pônсах – punašno, debeljuškasto dijete (To dîte îma lîpe òbruçe na
pônсах.)

ocât

pôjti na ocât – poseniliti (Bârba Bêpo iz Monfalkôna je bîja pôša na ocât,

nînega nî poznâ.)

òganj

bîti u ògnju – ima visoku temperaturu *tko* (*Svù nôč san ležàla u ògnju, imàla san fěbru prîko kvarnâr.)*

žîvi òganj – temperamentna osoba (*Ta divôjka je žîvi òganj.)*

òko

bôde òči – smeta, nešto se ističe lošim dojmom (*Věro me bôde u òči ta žîca ku su stàvili na zîd.)*

ča mu òči vîde, to mu rûke nâčine – vješt u radu (*Svè ča mu òči vîde, njegòve rûke će načinîti.)*

čûvati kako òči u glâvi – pažljivo čuvati (*Čûvaj to dîte kako òči u glâvi.)*

dôbro utvorîti òči – obratiti pozornost (*Dôbro utvôri òči pak češ vîti ki ti ne želî dôbro.)*

dôjti prîd òči – shvatiti (*Ča ti nîkad nî dôšlo prîd òči da njîn trîba pomôči?)*

držâti na òku – kontrolirati koga (*Dřži na òku to dîte!)*

glèdati spod òka – gledati s nepovjerenjem i sumnjičavo (*Ča me glèdaš tâko spòd òka?)*

glèdati u òči – suočiti se (*Rèči mi câ îmaš za rèči i glèdaj me u òči.)*

hîtiti òko – zainteresirati se, željeti se dokopati nečega (*Ràdovan je hîtija òko na zrmânu Mîlenu.)*

imâti òko – razumije se u što tko (*Běrto je věro imâ òko za štâbelo načinîti portûne.)*

ko me òči ne kojunîvaju – ako dobro vidim (*Ko me òči ne kojunîvaju, su tô ôni dvâ bìli skûpa na kafêlu?)*

kômoč glèdati na òči – jako se spava *komu* (*Grên spâti, kômoč glèdan na òči.)*

mâzati òči – varati koga (*Nemôj mi mâzati òči, tô nî tâko.)*

na lîpe òči – tek tako, bez ikakvih kriterija (*Dòbila je dëlo na lîpe òči.)*

ne věruje svojîn òčima – ne moći vjerovati (*Ne mòren věrovati svòjîn òčima ča je ubûkla.)*

òči od kumpîra – mjesto klijanja krumpira (*Ti kumpîr ne nîkne, îma màlo oči.)*

od òka – otprilike (*Od òka uvâ bâčva bi mógla držâti jedàn tòlitar.)*

òka ne mòre sklopîti – ne može zaspati tko (*Môja pûnica ni spâla od oslobođenja, svaku noč da òka ne mòre sklopîti, ma ča biš rêka na tô?!)*

sklopîti òči – umrijeti (*Štěfan je segûtra sklopîja òči, Bôg ga pomîluj.)*

tînj u òku – velika smetnja (*Mârio mu je věro tînj u òku.)*

tùje òko – tuđinac (*Tùjen òku nìkad ne pokâži da ti je têško.*)
 u četìra òka – nasamo (*Čèkaj, nù, u četìra òka bin ti nìšto rèkla.*)
 ubìti òko – nakratko zaspati (*Grên mǎlo ubìti òko.*)
 ubràčati òči – čuditi se (*Ča vrâga ubràčas òči?*)
 utvorìti òči – pomoći da uoči suštinu *tko* (*Da bi utvorìla òči, bi zǎjno vìdila da je òn nìš korìsti.*)
 zapêti za òko – zainteresirati se za koga (*Divòjka je nǎpro lîpa, mu je zǎjno zapǎla za òko.*)
 zaprìti òči – praviti se da ne vidi (*Mìrna je vǎjk zapìrala òči kad bi njoj kî rèka za mǎlu.*)
 zatvǎrati òči – izbjegavati (*Nì dôbro zatvǎrati òči prid svǎkin problêmon.*)
 zavrnuti z očì – pao je u nesvijest *tko* (*Je pâ dôli i zavrnuja z očì.*)
 zažmiriti na jeno òko – namjerno nešto propustiti (*Zažmìrija je na jeno òko pa hi je puštìja unûtri prez da plâte.*)
 zvǎditi si òči – oštro se verbalno sukobiti (*Niki dân su si Kâta i Zôra debòto zvǎdile òči svǎšta si govôreči.*)

oltâr

bi oltâr pâ na njèga – ne ide se na misu *komu* (*Ne grê ôna na mǎšu, bi oltâr pâ nâ nju.*)
 dovèsti prid oltâr – oženiti (*Ja san čùla da će je òn dovèsti prìd oltâr u angùštu.*)
 lîzati oltâr – pretjerati u religioznosti (*Svǎki dân lîžu oltâr.*)

ôvca

čûvati ôvce – ne može se *tko* uspoređivati s *kim*; nismo par ni u čemu (*Mi nîsmo skûpa ôvce čûvali.*)
 nîsu svè ôvce na bròju - neuračunljiv je *tko* (*Nîsu ni njèmu svè ôvce na bròju.*)

pajôli

pôjti pòd pajôle - umrijeti (*Sǎd je i stâri pòša pod pajôle.*)

pǎmet

da ti pǎmet stǎne – da ne povjeruješ (*Na fěšti je bilo lîpo da ti pǎmet stǎne.*)
 di mi je bîla pǎmet – zašto nisam razmišljao, bio sam nerazuman (*Di mi je bîla pǎmet da san se tâko mlâd uženìja!*)
 imǎti hi stò na pamêti – imati puno briga i obaveza (*Zâbila san zvǎti tètù u Švècku, ìman hi stò na pamêti.*)
 kǎko da je pòpija svù pǎmet svîta – kao da je najpametniji *tko* (*Se prǎvi pǎmetan, kako da je pòpija svù pǎmet svîta.*)
 navǎditi se pǎmeti – urazumiti se, opametiti se (*Nèka se lîpo navǎdi pǎmeti.*)

ni na kräj pàmeti – i ne pomišljati na takvo što (*Nĩ na kräj pàmeti nĩsan propensàla nĩš gřdega.*)

pàmet u glàvu – razmisli o svom ponašanju, opameti se (*Mĩle, pàmet u glàvu, ĩmaš dõsti lĩt.*)

pàsti na pàmet – sjetio se (*Segũtra mi je pàlo na pàmet da bin mògla prontàti bìlu manẽstru.*)

põjti kjà s pamečõn – izgubiti razum (*Dĩno je põša kjà s pamečõn.*)

solĩti pàmet – nepotrebno nametati svoje, mudrovati (*Dràgo svĩma solĩ pàmet.*)

vànka pàmeti – besmisleno (*Je vànka svàke pàmeti da uvàko kàsno grěš ribàriti.*)

pàpak

stẽgnuti pàpke - umrijeti (*Stàri je segũtra stẽga pàpke.*)

papàr

dàti pàpra – prestrašiti (*Bẽn je Kàta njẽmu dàla pàpra.*)

pâr

drũgi pâr postõli – nešto sasvim drugo (*Tõ ça si rěka, to je drũgi pâr postõli.*)

nàjti svõga pàra – naći sebi ravnog (*Svàki nàjde svõga pàra.*)

nĩma pàra – neusporediv (*Pàtrik na dàleko nĩma pàra.*)

paràda

dělo nĩ paràda – posao nije svečanost (*Ste mògli znàti da dělo nĩ paràda.*)

pàrat

dobĩti svõj pàrat – 1. dobiti ono što mi pripada (*Ja san od svõga òca dõbila svõj pàrat zemljẽ.*) 2. zasluženno nekoga izgrditi (*Vẽruj ti mẽni da je dõbila svõj pàrat.*)

ni mu krĩv pàrat – ni u čemu nije zakinut tko (*Kús kampànje vĩše nẽgo ça je tukà, si je ùzela, ni njõj bìja krĩv pàrat.*)

paràti

ča ti se parà – što misliš (*Ča ti se parà, su mi dõbre uvẽ zelẽne koltrĩne u kužĩni?*)

me pâr – čini mi se (*Me pâr da je to bìla bàba poli nàs segũtra, ma smò spàli.*)

mi se pâr – čini mi se (*Mi se pâr da san ga učẽra vĩdila u butĩgi.*)

mi se parà – čini mi se, mislim da (*Mi se parà da je nĩ dõma.*)

pensĩr

vřči se u pensĩr – zamisliti se (*Ki je bõlan se zàjno vřže u pensĩr.*)

peštàti

peštàti po pričĩžen – uvijek isto ponavlja (*Vàjk peštà po pričĩžen.*)

peštàti po svõju – ne odustajati (*Smĩron peštà po svõju.*)

pêta

bîti za petàmi – slijediti, progoniti *koga* (*Su mu bìli za petàmi, stěšo je ũša.*)

dàti pêtami vîtra – pobjeći (*Dà je pêtami vîtra da nŕ pasà menût.*)

gorŕ pod petàmi – biti nestrpljiv (*Mu nàpro gorŕ pod petàmi.*)

pêtak

cŕni pêtak – ružan dan s nesrećama (*To je za nŕh bìja cŕni pêtak.*)

pêtak i svêtak – radni dan i blagdan (*Vàjk dëlaju, i pêtkon i svêtkon.*)

rŕtki pêtki – rijetko (*To su rŕtki pêtki kad hi mōreš vŕti u sêlu.*)

Pêtar

kljŭči svêtega Pêtra – upravljati (*Nànke da si svêti Pêtar da ŕmaš tolŕko kljŭči.*)

nànke svêti Pêtar ne nâjde – nemoguće je naći što (*Nànke svêti Pêtar ne nâjde tē kljŭče.*)

pêteh

pêteh je skōka z pràga za jènu pèdu – dan se produljio (*Sŭseda, dān je dŭži kolŕko je pèteh skōka s pràga. Fōrši jènu pèdu.*)

uplèsti pètehu mudānte – prvi ručni rad koji je djevojka napravila (*Ča si uplèla, pètehu mudānte?*)

z pŕvi pètehi – zarana (*Z pŕvi pètehi su nikāda hodŕli na žurnāde.*)

pêza

na pèzu od zlāta – skupo (*Danās je domāće ũlje na pèzu od zlāta.*)

pijacêr

pijacêr ga je vŕti – divota ga je vidjeti, lijepo izgleda (*Pijacêr je vŕti to dŕte, drèk mu bŭdi.*)

učinŕti pijacêr – raditi uslugu *komu* (*Češ mi učinŕti jedan pijacêr, bìš mi posŭdila stō kŭn?*)

pŕpa

napŭniti pŕpu – dosaditi *komu* (*Mŭči jèno mǎlo, si mi napŭnija pŕpu.*)

ōrka pŕpa – izraz čuđenja (*Őrka pŕpa, zǎšto si prōsuja te rŕže!)*

pizdohràn

bŕti pizdohràn – živjeti kod žene, priženja *je tko* (*Pōša je stāti poli ženê, sǎd je pizdohràn.*)

plāca

mōre pōjti na svǎku plācu – zaslužuje, dostojan je íci bilo gdje *tko* (*Štǎbeja je, mōre pōjti na svǎku plācu.*)

plāča

potêgnuti plâču – dobio je plaću *tko* (*Si potêga plâču uvî mîsec?*)

plâtiti

kî to møre plâtiti – neprocjenjiva vrijednost (*Mă kî takøvü lipôtu møre plâtiti!*)

plêča

păsti na tûja plêča – prebaciti na drugoga *što* (*Săd su dîca păla na tûja plêča, su njîn hî
ûzeli na sûdu.*)

plôča

pokvârena plôča – ponavljati uvijek jedno te isto (*Smîron kuşeljâ pričîžo, kako
pokvârena plôča.*)

ubrnûti plôču – promijeniti mišljenje (*Njîn je mălo trîbalo pāk da vrêda ubrnu plôču.*)

pôdrug

ûru pôdrugu – sat i još pola drugoga sata (*Su me javizăli da bi dōšli za ûru pôdrugu.*)

pôjam

nîma pôjma o pôjmu – ništa ne zna *tko* (*Ti čovîk nîma pôjma o pôjmu.*)

ubîti u pôjam – neočekivana reakcija (*Săd si me ubîla u pôjam kad si mi rêkla da
morân sve najdanpût plâtiti.*)

pöp

pôjti poli perôjskega pôpa - potražiti pomoć (*Ûzmi unû crnu kôkoş pa hōj pōli
perôjskega pôpa, nêka mōli, ma nemōj nînemu to povîdati aş se nêče ponêsti.*)

porkarîja

porkarîja od čovîka – pokvarenjak (*To je porkarîja od čovîka.*)

posă

bîti u pôslu – zaokupljen je poslom *tko* (*Săn u vêliken pôslu, îmamo pîr.*)

glêdati svôja pôsla – ne miješati se u tuđe stvari (*Bōlje njoj je da glêda svôja pôsla, nê
tûja.*)

imăti pôsla – biti u dodiru, imati neugodnosti (*Ş njîn îmaş pôsla, ne fîniş dōbro.*)

nê imăti pôsla – odmaknuti se od *koga* (*Bōlje mu je nê imăti pôsla ş njîma
dvămi.*)

nîsu čîsta pôsla – mutno (*Imăti tolîko vitûr, hîž i şōldi, nîsu čîsta pôsla.*)

pöstelja

bîti na smrtnōj pöstelji – umire *tko* (*Băba je bîla na smrtnōj pöstelji.*)

bîti vêzan za pöstelju – nepokretan je *tko* (*Stâri Ivăn je čûda lît bîja vêzan za pöstelju.*)

hîtiti se na pöstelju – krako se odmara *tko* (*Svăki dăn se jeno mălo hîti na pöstelju.*)

pöstelja ga je preûzela – dugo već leži *tko* (*Spî do pôdne, ga je pöstelja preûzela.*)

potrîba

u potrìbi – nedostaje *komu što* (*Kad smo bìli u potrìbi, od ženê rôd nan je pomòga.*)

präg

pomèsti sprìd svojêga präga – ne miješati se u tuđe poslove (*Najprije pomèti sprìd svojêga präga, pòkle kušeljâj za drùge.*)

präg će na glävu pästi – zazire od nečega *tko* (*Ne grê u crìkvu, bi mu präg na glävu pä.*)

prâh

hìtiti prâh u òči – obmanuti *koga* (*Stâren sâmo hìtaju prâh u òči.*)

prasâc

debêja kako prasâc – jako debeo (*Je debêja kako prasâc.*)

ìsti kako prasâc – nepristojno jesti (*Čâ ìdeš kako prasâc!*)

špòrak kako prasâc – jako prljav (*Di si bîja da si tâko špòrak kako prasâc?*)

prâvda

krojìti prâvdu – suditi (*A bèn, di smo dôšli kad nân takòvi krojê prâvdu.*)

na prâvdi od Bòga – bezrazložno (*Nêka bùde tâko, na prâvdi od Bòga.*)

prâvo

dâti za prâvo – odobravati, prikloniti se *komu* (*Nî meritâ, a ôna mu je dâla za prâvo, a mã...*)

imâti prâvo – biti u pravu (*Jâ, ìmaš prâvo, pasâla su dvâ lîta da san bìla u bôlnici.*)

prâvo ti bùdi – u pravu si, istina je (*Prâvo ti bùdi, dîži si ânke tu munîdu.*)

preârija

dîzati preârija – stvarati nered, raznositi, uništavati (*Cîlu kâmaru je dîgla preârija.*)

prêša

imâti prêšu – žuriti (*Mòren ja sâd dôjti na rêd, mi je prêša?*)

vrâjža prêša – ne žuri, što si tako nestrpljiv (*Vrâjža prêša, frmâj se jeno mãlo.*)

prîča

prîča za mâlu dîcu – izmišljotina (*Nîš ne vèrujen, to je prîča za mâlu dîcu.*)

prîča za sêbe – nešto različito u negativnom značenju (*Svi znâmo da je ôna prîča za sêbe.*)

prîčan ti prîču – neistinito (*Nîš od njêga, on je sâmo prîčan ti prîču.*)

pûsta prîča – samo riječi, nema ništa od toga (*Od njêga su samo pûste prîče.*)

pričîž

bîti pričîž – nalikovati *komu* (*Mâla je pričîža mãti.*)

peštâti po pričîžen – uvijek isto ponavljati (*Vâjk peštâ po pričîžen.*)

ustâti pričîž – nije se promijenio *tko* (*Svâ ta lîta ustâla je pričîža.*)

prîçupe

dêlati prîçupe – glupirati se (*Smîron dêla prîçupe od sêbe.*)

primarigîvati

primarigîvati da je tâko – pretpostavka, sumnja (*San primarigîvala da je to tâko, da nêče dôjti na funerâ.)*

pripoznâti

pripoznâti nîšto – uvažiti što (*Krščân bi trîba pripoznâti kad mu nikî dôbro načîni.*)

prôljev

dôsadan kako prôljev – jako dosadan (*Mèni je ôn dôsadan kako prôljev.*)

přsa

bûsati se u přsa – uvjeravati koga u što (*Ôde se nîdan ne užâ bûsati u přsa.*)

přst

glêdati kroz přste – ponašati se popustljivo (*Njêmu smîron glêdaju kroz přste radi ôca.*)

imâti přste – biti umiješan u što; imati udio u nekoj nečasnoj radnji (*Za svê čâ je kašnîje bîlo, ne bôj se, ôna je imâla přste u svêmu.*)

dâti po přsti – izgrditi koga (*Ču ti dâti po přsti ko bûdeš tîca špâfer.*)

hodîti po přsti – šuljati se (*San hodîla po přsti da se mâla ne zbûdi.)*

îma dûge přste – krasti (*Îma dûge přste, samo glêda ča bi ukreîja.*)

îma u mâlen přstu – znati temeljito što (*Ti mlâdić je štût, îma svê u mâlen přstu.*)

kako z přston u guzîcu – promašaj (*Si ugâna kako z přston u guzîcu.*)

môre se zbrojîti na přste jene rukê – malo (*Mâlo je ljûdi bilo na mâši, su se môgli zbrojîti na přste jenê rukê.*)

ne vîdi přst prid nôson – ništa ne vidjeti, mrak (*Ne vîdi se přst prid nôson od tê mâgle.*)

uprîti přston – optužiti, narugati se (*Smîron njîn je nîšto krîva i smîron upîru přston û nju.*)

vrîtî oko mâlega přsta – poigravati se s kim (*Od prîvega dâna, od kâd su se uženîli, ôna njêga vrtî oko mâlega přsta.*)

za přste polîzati – jako je ukusno (*Šûgo je bîlo za přste polîzati.*)

prutenîca

trêpati kako i prutenîca – drhtati od straha i zime (*Bâba je trêpala kako prutenîca.*)

pržûn

rendûžiti u pržûn – strpati u zatvor koga (*Je meritâ, su ga rendûžili u pržûn.*)

pûh

zäs pa je kako pùh – čvrsto zaspati (*Mâli je zäs pa kako pùh.*)

pùnja

däti pùnju – udariti pesnicom (*San mu dä jenu pùnju da je vâlje pâ dõli.*)

punjäva

pokrìti se koliko je punjäva düga – prilagođavati se svojim mogućnostima

(*Kršćän se morä pokrìti koliko je punjäva düga, ne mòre se više od tèga.*)

pür

pür je tâko – uistinu je tako, jamačno (*Pür je tâko bìlo na Vîliju Ivànje, da se škõflje od jâji hîtalo u õganj ki se po njîvah i vřtlih pâlija.*)

püşka

bõjža püşka – grom (*Bõjža püşka je na Bolovânu bìla ubìla Slävicu od Käte Šõldine kad je hodìla z ovcämi dõma.*)

kako iz püşke – odmah reći što (*Kako iz püşke vâjk je prõnat nîšto rëči.*)

puštiti

püşmo kjä – ostavimo, zaboravimo, idemo dalje (*Püşmo kjä ça je bìlo, hòmo nâprid.*)

pût

bìti na pûtu – 1. napušten je tko (*Säd su dïca na pûtu otkäd su starìji ùmrli.*); 2. smetati komu (*Mâkni se da pasân, si mî na pûtu.*)

dîte je na pûtu – trudna je (*Te se moräti zâkoniti, dîte je na pûtu.*) , **v. dîte**

dõbar pût – sretan put (*Dõbar pût vãn želìmo.*)

dovësti na prâvi pût – dobro odgojiti i uputiti u život (*Starìji su ga dovëli na prâvi pût.*)

gubì se po pûti – lutati (*Ča se gubîš po pûti?*)

křížni pût – patnja (*Svâki ìma svõj křížni pût.*)

maknùti se s pûta – popustiti (*Mâkni mi se s pûta, sãn ti rëkla.*)

na dobrën pûtu – íci prema pravome rješenju (*Još mälò pensâj, si na dobrën pûtu pa čëš fìnuti tu dõmaču zädäču z matemätike.*)

nanësa ga je pût – naišao je slučajno (*Kîrina je pût nanësa u Räkälj i je rëka da će jõpet dôjti.*)

põjti na zädnji pût – umrijeti (*Prîd šetimânu dân je i Štëlio põša na zädnji pût.*)

põjti svojîn pûten – postupati prema svom nahođenju (*Grën ja svojîn pûten, a vi dëlajte ça gõd čete.*)

põjti s pûta – zastraniti (*Sîn njin je põša s pûta i čapä se nîkakove kumpanîje.*)

pokâzati pût – 1. uputiti u život (*Starìji su mu lîpo pokâzali pût.*) 2. potjerati koga (*Su*

mu pokazali pût i zājno je pōša kjā od njīh.)

pût pod nōge – krenuti na put (*Pût pod nōge, morāmo pōjti dōma.*)

slīpen pût kâzati – besmislen posao (*Dēlan za nīš, kako da slīpen pût kâžen.*)

stāti na pût – smetati, spriječiti, onemogućavati (*Māti mu je stāla na pût da se
ne užēni.*)

zmīriti pût – pasti pijan (*Sūri je niki dān dōbro zmīrija pût.*)

račûn

čīsti račûni, dūga ljubav – neće biti nesuglasica; neraščišćeni poslovi mogu narušiti
prijateljstvo (*Kūme, eko ti nāzad šōlde, čīsti račûni, dūga
ljūbav.*)

na tūji račûn – na tuđu štetu (*Lāko je īsti i pīti na tūji račûn.*)

pokvāriti račûne – pokvariti planove, osjetiti čije namjere (*Mīro želī uzēti pārat,
pokvārija njin je račûne.*)

račûn prez oštāra – plan bez pokrića, planiranje bez osnove (*To su račûni prēz oštāra.*)

stāri račûni – neriješeni problemi (*Mrēž njīma su stāri račûni.*)

vodīti račûna – brnuti se (*Vōdi račûna da se na vrīme upīšeš poli mēdiga.*)

za kī račûn – zbog čega (*Za kī račûn biš pōšla poli njīh?*)

žīvi na tūji račûn – biti uzdržavan, iskorištavati koga (*Ōn cīli žīvōt žīvi na tūji račûn.*)

rāme

hītiti priko rāmena – zanemariti (*Hīti to priko rāmena.*)

rāna

nosīti rānu – ono što se ne može preboljeti (*Cīli žīvōt je nosīla rānu na sřcu.*)

po rāne Bōga – izraz čuđenja (*Po rāne Bōga, kāmo si mi ūša?*)

utvorīti stāru rānu – otvoriti bolne uspomene (*Svē te nesrīče vāj k njoj utvōre stāru
rānu.*)

žīva rāna – bol iz prošlosti (*Māti je vāj nosīla brāta kako žīvu rānu.*)

rēči

bi rēči – znači (*Bi rēči da je tāko.*)

bi rēka krščān - rekao bi čovjek (*Bi rēka krščān da su čā učinīli.*)

bīmo rēkli – kažemo (*Bīmo rēkli po nāšu.*)

ča bi rēči - zbog čega (*Ča bi rēči da nēčeš dōjti na fēštu?*)

dāj si rēči – budi razuman (*Dāj si rēči, hōdi tī poli njē.*)

imāti za rēči – podastrijeti (*Sad īman i jā vān nīšto za rēči.*)

rēči kakōvu – dopuniti tuđe riječi (*Sad bin jā vān rēkla kakōvu, ā?*)

rēd

dovësti u rêd – srediti (*Vrîme je da se dovêdeš u rêd.*)

naväditi rêda – disciplinirati (*Bën çu ti jâ dätî i naväditi te rêda.*)

remêngo

pôjti remêngo – propasti (*Je i sused pöša remêngo.*)

reoplän

vîdi se z reopläna – vrlo je uočljivo (*Vîdi se z reopläna da slîpe nârod.*)

rêp

däti po rêpu – kazniti, istući koga (*Njîma çu jâ bën däti po rêpu ko būdu câ prčkali zâ nju.*)

kônjski rêp – frizura (*Lîpo je dîgla lâse u kônjski rêp.*)

nî za glâvu, nî za rêp – neodređeno (*Ne mōreš je çapätî nî za glâvu, nî za rêp.*),

v. glava

stâti na rêp – doskočiti, spriječiti (*Stîja je uzëti dîte sōbon, ma mu je vrêda stâla na rêp.*)

rezêrva

na rezêrvi – biti na kraju (*Trähtor je bîja na rezêrvi z năfton pak se lipo, vōzeçi sêno iz Krnîce, frmâ na Vrhovîni jer je potêga zrâk.*)

rîba

kako rîba na sūhen – osjećati se neugodno (*Nî mi ugōdno, sän kako rîba na sūhen.*)

rîba rîbi grîze rêp – međusobno uništavanje (*Kumpâre, ste znâli da rîba rîbi vâjk grîze rêp?*)

rîba smîdi od glavê – nevolje dolaze od onih koji su na vlasti ili zapovijedaju (*To je odvâjk tâko, rîba smîdi od glavê.*)

sîtna rîba – nevažan (*Ulovîli su sîtne rîbe, unî glâvni nîkad ne dôjdu na rêd.*)

rigvârd

imâti rigvâda – biti obazriv (*Mâla Kârla îma rigvârda.*)

prêz rigvârda – bezobziran (*Uvî mlâdi danäs nîmaju nânke mâlô rigvârda za stârije.*)

rōba

lîpa rōba – nešto negativno (*Â, lîpa rōba je to sâda.*)

rōba od – otprilike (*Bi mōga bîti...rōba od tresêtak lît, mâlô vîše, tôte nikâdi...*)

rōba za h mâši – blagdanska roba (*Nikâd su ljûdi imâli pōsebnu rōbu za h mâši.*)

rōba za štrapâc – prnje, stara odjeća (*Čêkaj da se pribûčen u rōbu za štrapâc.*)

vrâjža rōba – psovka (*Vrâjža rōba, dôjdi uvâmo.*)

rôd

bîti od mēkega rôda – blagi, nisu svadljivi (*Prâvi su svî, ôni su od mēkega rôda.*)

ne vîti svôga rôda – kletva, zaklinjanje u rod (*Ne vîdija svôga rôda ko ti lâžen.*)

rôg

škûro kako u rôgu – potpuni mrak (*Je bîlo škûro kako u rôgu kad san se tornîva z grancipôri.*)

rôgi

imâti rôge – prevareni muž (*Mûž sâda îma rôge, ga je privârila.*)

kâzati rôge – rugati se komu, negodovati i protiviti se (*Za njîn je kâza rôge, bîlo ga je gîdo vîti.*)

kâzati rôge iz žêpa – šutjeti, a u mislima iskazivati protivljenje (*Govôri mi jêno, a iz žêpa mi kâže rôge.*)

pûhati vôlu u rôge – provjeriti nečiju snagu (*Pûši vôlu u rôge nêka mu se nadricâju.*)

škûro kako u rôgu – potpuni mrak (*Po tèn pûtu je bîlo škûro kako u rôgu.*)

uloviti vôla za rôge – veliko dobitak, uspjeh (*Sâd parâ da je ulovîja vôla za rôge.*)

rôk

u rekôrdnen rôku – veoma brzo (*U rekôrdnen rôku je dðšla kročerðša.*)

rožafijôr

bîti rožafijôr – biti ljepši (*Ti si rožafijôr præma njêmu.*)

rûb

bîti na rûbu sûz – biti u stanju prije plača (*Sân zâjno vîdila da je na rûbu sûz.*)

bîti na rûbu živci – uzrujan (*Bêpo je više pût na rûbu živci, to je bðlest.*)

rubîna

rubîna ôko vrâta vîsi– nerazvijen, mlad je tko (*Još mu rubîna ôko vrâta vîsi.*)

rûka

bîti načînjen na svôju rûku (fozu) – biti na svoj način, po svojoj volji (*Š njôn se krščân nîš ne mòre dogovôriti, učînjena je na svôju fôzu.*)

bîti nâruku – odgovara mi (*Sâd mi je nâruku dôjti poli tèbe.*)

bîti u dobrîh rukah – biti na sigurnom, u sigurnim uvjetima (*Mâla je vêro u dobrîh rukâh.*)

dâti dðbru rûku – dati djeci božićni i novogodišnji dar (*Nikâd su dîca za dðbru rûku dobîvala mëndule, orihe, smðkve, a danâs bi svî stîli sâmo šðlde.*)

dâti jênu rûku – priskočiti u pomoć u nekom poslu (*Dâj mi jênu rûku, çu prije fînuti.*)

dâti rûku – pružiti pomirenje, pomoći (*Sêstra njîn j prva dâla rûku pðkle toliko vrîmena.*)

dêsna rûka – oslonac, glavna pomoć (*Ti mâli je njîma dêsna rûka.*)

dîgnuti rûku – usuditi se istući starijeg od sebe (*Je dîga rûke na ôca, znâš.*)

dîgnuti rûku na sêbe – pokušati ili učiniti samoubojstvo (*Marîja je dîgla rûku*

na sěbe, ča njoj je bîlo, nîdan ne znâ.)

dôjti na rûku – postupati u nečiju korist, pogodovati, pridonijeti uspjehu (*Smõ njîn dõšli na rûku, mã ôni su to zâbili.*)

dôjti práznihi rûk – ništa ne donijeti (*Su dõšli práznihi rûk, a mi tâko nîkad ne dëlamõ.*)

dôjti u prâve rûke – doći na pravo mjesto, provjeriti što pouzdanoj osobi (*Ta bičiklëta je sãda dõšla vëro u prâve rûke.*)

drîta rûka – precizan u gađanju (*U Bãrbãnu su tëkli na prstënac, a uvî ča je zadîja, ìma nãpro drîtu rûku.*)

držãti rûke u žëpu – ništa ne raditi (*Sãmo držî rûke u žëpu i nîš ne dëla.*)

držãti u svojîm rukãh – gospodariti (*Grubîčka je svë držãla u svojîm rukãh.*)

grê od rukê – uspijeva (*Vëro sãn kuntënta, grêdu mi te krõštule od rukê.*)

imãti čiste rûke – pošten, ispravan (*Bùdi sîguran, ôn ìma čiste rûke.*)

imãti dvî lîve rûke – nespretno, nespretno obavljati posao (*Ma čã ìmaš dvî lîve rûke, svë ti pãda, kãko da ìmaš dvî lîve rûke.*)

imãti pûne rûke pôsla – biti jako zaposlen, obavljati nešto rukama (*U zãdnje vrîme ìman pûne rûke pôsla.*)

imãti tëshku rûku – navika snažnog udaranja (*Imãla je tëshku rûku, đîcu je nãpro bolîlo kad bi hi bîla pljësnu.*)

imãti vëžene rûke – nemati slobodu odlučivanja (*Ne mõren nîš, rûke su mi vëžene.*)

imãti zlâtne rûke – sposobnost, vještina (*Vëruj ti mëni, ôna ìma zlâtne rûke.*)

iz drûge rukê – neizravno (*Iz drûge rukê san kûpila vetrînu.*)

iz prve rukê – izravno (*Iz prve rukê ti mõren nîšto rëči.*)

lîva rûka, dësnî žëp – ukrasti (*Svî znãmo da je ôn lîva rûka, dësnî žëp.*)

krîžati se z lîvon rukôn – nešto sasvim neočekivano (*Kad su skûpa dõšli, bãba se krîžala z lîvon rukôn.*)

mûška rûka – znak prisutnosti marljiva muškarca (*Se vîdi da je u tøj bõški bîla mûška rûka.*)

nosîti na rukãh – pretjerano nekome ugađati (*Marîno je njû nosîja na rukãh.*)

od rûk do rûk – zajednička aktivnost (*Od rûk do rûk su đîzali i nosîli stîne.*)

pãsti u rûke – doći pod nečiju vlast (*Îstra je bîla pãla pod Itãliju.*)

puštîti iz rûk – izgubiti kontrolu nad čime (*Puštîla je iz rûk svû famëju.*)

rûku na sřce – iskreno (*Rûku na sřce, morãn ti nîšto rëči.*)

rûke h sěbi – uzdrži se od fizičkog napada (*Rûke h sěbi, da me nîsi tãka.*)

stãviti rûku u ôganj – jamčiti da je nešto istina (*Stãvila bin rûku u ôganj da je jûšto ôn ukřëja mrîžu i špãg.*)

u jěnu rûku - s jedne strane (*U jěnu rûku ĩmaš prăvo.*)

uprăti rûke – skinuti sa sebe odgovornost, ograđivati se (*Ja ĉu uprăti rûke od svěga těga.*)

vřči rûke – fizički udariti koga (*Ni mu bĭlo těško vřči rûke na ōca.*)

z gôlima rukămi – bez ikakva oružja, sam svojom snagom (*Z gôlima rukămi se vřga na đĭbljega prăsca ki mu je dōša na pût.*)

zădnja rûka – završna obrada (*Bĭlimo kužĭnu i smŏ dăli zădnju rûku.*)

za pŕvu rûku – za prvo vrijeme (*Za pŕvu rûku ĉe nan bĭti dŏbra i tâ kămara.*)

změžditi z rukŏn – zgnječiti (*Změždi z rukŏn to jăje i hĭti kŏru po vřtlu, tâko se krščăn brăni od štrĭg.*)

žěnska ruka – znak prisutnosti vrijedne žene (*Se vĭdi da je u hĭžu dŏšla žěnska rûka.*)

rukăv

potězati za rukăv – ustrajati u nekom zahtjevu (*Smĭron ga potěže za rukăv i ne dă mu mĭra.*)

ustăti krătkih rukăvi – izigran (*Kad je pŏša š njĭma u đĭl, je pară da ĉe svě bĭti kako trĭba, ma je ustă krătkih rukăvi.*)

zavrĭnuti rukăve – prionuti na posao (*Ko ĉemo fĭnuti danăs skopăti kumpĭr, zavŕnimo rukăve.*)

Rŭs

dŏšli su Rŭsi – dobiti menstruaciju (*Băba je rĕkla da su dŏšli Rŭsi, a ja tŏ nĭsan kapĭla.*)

jê hĭ kako Rŭsi – ima ih mnogo (*U Răklju je ĉŭda turĭsti, jê hĭ kako Rŭsi.*)

săjla

smŏtan kako săjla – udaren (*Bŏro je jeno mălo ĉŭdan, je smŏtan kako săjla.*)

salăta

dobĭti salătu – ukoriti koga (*Od tĕte Mĭme iz Zăgreba je mŏj otăc vĭše pŭt dŏbĭja salătu.*)

naĉĭnĭti na salătu – zaĉiniti (*Naĉĭnĭti ĉĕmo na salătu pomidŏre i kogŭmare.*)

săn

kako krŏz săn – nejasno, nesvjesno (*Kăko krŏz săn săn ĉŭla kăd si noĉăs dŏša dŏma.*)

lăkega snă – lako se budi (*Ĉu se ustăti u pĕt ŭr, ja san lăkega snă.*)

nĕ imăti snă – imati brige (*Odkăd je măti u bŏlnici, măla nĭma snă.*)

nĭ u snŭ – nikako (*Nĭ u snŭ ne grĕn poli njĭh krŏz tu bŏšku..*)

trĕdega snă – teško se budi (*Těško da ĉu se prĕž ŭre zbŭditi, ja san trĕdega snă.*)

zgubĭti săn – otežano spavanje (*Nikŏlĭko pŭti noĉăs săn zgubĭla săn.*)

sât

u sîtne sâte – kasno u noći (*Nočäs je dõša dõma u sîtne sâte.*)

Savičënta

põjti po võlju u Savičëntu – dobiti volju (*Kô te nî võlja to učinìti, lîpo hõj po võlju vâlje u Savičëntu.*)

sêlo

čëkati večëru iz sêla – nikada (*Bõlje da sâm fîni to dëlo nëgo da čëka večëru iz sêla.*)

přvi od sêla kako *Kokošica* – *Kokošica* je bîja přvi od sêla, je stâ na Sîrniči i
njegõva hîža je na vrhu, přva, kâd dôjdeš u Râkalj.)

špãnsko sêlo – nešto nepoznato (*Ne znân jâ šîti, to je za mène špãnsko sêlo, a dvî mäkine ïmamo dõma.*)

sïdro

dïgnuti sïdro – pobjeći, napustiti (*Tône i Ānica su se trîbali zâkoniti, mã on je vrêd dïga sïdro i ũša u Nëmačku.*)

sikîra

magãri sikîre pãdale z nêba – makar bilo i nevrijeme (*Sûtra çu dôjti u Râkalj magãri sikîre pãdale z nêba, je rëka Frãnko.*)

pãla je sikîra u med – imati sreće, okolnosti su mu išle naruku (*Je i njëmu pãla sikîra u mêd otkâd se uženïja za Martînu.*)

sïla

tùja sïla – okupator (*Tùja sïla je nikâd dîlila ljûde pa su se mõgli vîti sãmo krõz žïcu.*)

sïme

nãnke za sïme – potpuno je izostao urod (*Ne bûde uvõ lîto kumpîra nãnke za sïme.*)

puštiti za sïme – sačuvati (*Bïmo uvî kumpîr puštîli za sïme da ne kupûjemo drûgu kvalitâ.*)

sïme mu se zatřlo – kletva (*Nëka mu se sïme zatãre, drûgo ne meritã.*)

ustãti za sïme – ostati neoženjen ili neudata (*U Râklju hi je çûda ki su ustãli za sïme.*)

sïnko

sïnko mõi mîli – želim te uvjeriti; da ne povjeruješ (*Sïnko mõi mîli, kolîko je tãmo bîlo tëga za ïsti i pîti!*)

siromãški

po siromãšku – oskudno (*Se žîvi pòmalo, po siromãšku.*)

sît

ki sît, ki lãčan – bolje i lošije proći u nekoj situaciji (*Na krãju çe bîti: ki sît, ki lãčan!*)

sît lãcnemu ne vëruje – teško se staviti u položaj drugoga (*Nîkad nî sît lãcnemu*

verõva.)

skůža

svăka skůža ĩma svõga mŭža – opravdava se za učinjeno tko (*Nĭsi rivă, nĭsi bĭja na tŭ bāndu pāk mi nĭsi kŭpija medežĭju, svăka skůža ĩma svõga mŭža.*)

slăbo

dĕlati svăko slăbo – pakostiti (*Žĕne ke su bĭle štrĭge su dĕlale po sĕlu svăko slăbo.*)

načinĭti slăbo – stvorilo je mučninu komu što (*Smõ ĭli crnogõrke i su mi načinĭle slăbo, bõlje da hi vĭše ne ĩn.*)

ne grĕ slăbo – dobro je (*Mi je drăgo da ne grĕ slăbo, da ste dõbro.*)

nĭ slăbega poznăti – dobro je (*Ti nĭ nĭš slăbega poznăti.*)

slăbo kăd – rijetko (*Slăbo kăd rivămo u grăd.*)

slăbo kĭ – malo koji (*Slăbo kĭ njoj je plătija zvonariju, bõga nĕka grĕ dĕlati.*)

slăbo ućinĭti – ćiniti zlo komu (*Kapăca je svăko slăbo ućinĭti.*)

stătĭ slăbo – biti teže bolestan (*Zõra stojĭ slăbo, săd je poli šćerĕ u Zăgrebu.*)

tĭn hŭje – utoliko gore (*Tĭn hŭje ko ne põjdeš mĕdigu.*)

slăma

kăko slăma – neukusno jelo (*Kăko slăma su uvĭ fažolĕti.*)

mlătĭti prăznu slămu – bez smisla prićati (*Mlătĭ prăznu slămu, nĭš od tĕga.*)

slăma u glăvi – nije pametan, praznoglav (*Nănke da ĩma slămu u glăvi da nĭš ne mõre zapoštătĭ.*)

slĭkati

mõreš se slĭkati – neostvarivo; ništa od toga; neće biti tako (*Mõreš se slĭkati, bićiklĕtu ti õn sĭgurno ne tornă năzad.*)

slĭp

ustătĭ slĭp – nepismen, zatucan (*Mõre õn põjti kămo god ĉĕ, ma je ustă slĭp.*)

slŭžen

ćeš bĭti slŭžen – bit će ti dobro uzvraćeno, bit će prenesena pozdravna poruka (*Vero ću je pozdrăviti, ćeš bĭti slŭžena.*)

smĭh

bižĭ smĭh – nsmijava se tko (*Na tõ mi je jăko bĭža smĭh.*)

nĭ do smĭha – stvar je ozbiljna (*Nănke mălo mi nĭ do smĭha, ĩman străha za nĭh.*)

popiřătĭ se od smĭha – jako se smijati (*Popiřălă san se od smĭha kad san je vĭdĭla na motõru.*)

präsnuti u smîh – glasno se nasmijati (*Nîsan ozdâvna nikêga čûla da je tâko präsnuja u smîh.*)

pûknuti od smîha – veoma smiješno; glasno se smijati (*Učêra sãn pûkla od smîha kad se unî mâli iz Krnîce maškarâ u žënsku.*)

smřt

kako smřt na gôdišnjén òdmoru – izmučen (*Lučãno izglêda kako smřt na gôdišnjén òdmoru.*)

na smřt mi se spî – jako mi se spava (*Grên zâjno u pòstelju, na smřt mi se spî.*)

poslâti u smřt – biti odgovoran za nečiju smrt (*Nikî ga je poslâ u smřt, nîkad pòkle se nîš nî znâlo.*)

snîg

bîja kako snîg – jako bijel, čist (*Nòge su ti bîle kako snîg.*)

lãnjski snîg – prošlost, nepovratnost (*Sãn mòga, sãn, i tèči, ma to je lãnjski snîg.*)

snòp

pâsti kako snòpi – više osoba je palo (*Svî do jenêga su pâli kako snòpi.*)

sô

hîtati sô u môre – nepotrebno trošiti (*Ne râbi njîn hîtati sô u môre, to je prevîše.*)

nîma sòli u glâvi – ne rasuđuje (*Nîma ôn nãnke mâlo sòli u glâvi kad se tâko gubî po sêlu.*)

sô na rãni – mučiti *koga* teškim uspoménama (*Te mòlin, ne stâvljaj mi sô na rãnu.*)

stâviti sòli na rêp – uzaludno hvatanje ili nadmudrivanje, ne može mu ništa *tko* (*Mòreš zêcu stâviti sòli na rêp pãk češ ga ulovîti.*)

spâs

ni mu bîlo spâsa – nema pomoći *komu* (*Ni mu bîlo spâsa, je nočàs ùmra.*)

spêža

hîtiti se u spêžu – trošak, izdatak (*Su se z nôvon vitûron hîtali u spêžu.*)

mâle spêže – iziskuje male troškove (*Stâra je mâle spêže, nîš ne špendîva.*)

splòšan

bîti splòšan – nije izbirljiv (*Ti mâli je nãpro splòšan, svè pojîde ça se skûha..*)

spodobâti

nikêmu spodobâti – nalikovati *komu* (*Mâli spodobâ dîdu, vêri je dîd, ànke grê kako ôn.*)

spûž

vûči se kako spûž – sporo hoda *tko* (*Mòvi se, ça se vûčeš kako spûž!*)

srâm

prëz srâma i prëz strâha – drsko (*Prëz srâma i prëz strâha je dõša poli tîh ljûdi kako da nîš nî bîlo.*)

srâm te bîlo – srami se (*Srâm te bîlo, ça si tô učinîja!*)

umrîti od srâma- jako se sramiti (*Ja bin ùmrla od srâma da nîjn tâko rëčen.*)

srânje

îsto srânje – jednako loše (*Kâko gõd ubrnêš, îsto je tõ srânje.*)

vëliko srânje – loša situacija (*Säd je dõšlo vëliko srânje, vëro od nîčesa.*)

srâti

srâti kvâke – pričati besmislice (*Fîni, ne sêri kvâke!*)

srâti na tånko – oskudijevati (*Käd špendâ pläču, çe srâti na tånko.*)

sřce

imâti mëko sřce – biti samilostan (*Käko ça je têta Nâda imâla mëko sřce, ne znân ki je tâko imâ.*)

imâti širõko sřce – dobar, srdačan (*Marîja je vâjk za svë nîjh imâla širõko sřce.*)

kolîko ti sřce želî – koliko želiš (*Bin ti dâ mëndul, hî îman kolîko ti sřce želî.*)

ležâti na sřcu – jako je stalo (*Več ozdâvna njoj ôn ležî na sřcu.*)

nîmati sřca – nemati razumijevanja za koga (*Nî imâla sřca za nînega.*)

prëz sřca – bezosjećajan (*Nêče ti uprostîti, ôna je prëz sřca.*)

prirêsti sřcu – zavolio je koga tko (*Martîna mu je prirêsla sřcu.*)

rûku na sřce – iskreno govoreći (*Rûku na sřce, bõlje da njin dâš šõlde nêgo čâ drûgo.*)

slomîti sřce – povrijediti nečije osjećaje (*Mu je slomîla sřce, sad je sâmo dõma, brîžan i sâm.*)

sřce je skočîlo u pête – jako se prestrašio tko (*Si me prënuja, sřce mi je skočîlo u pête.*)

sřce na mîstu – ispunjena želja (*Säd njoj je sřce na mîstu kad su se uženîli.*)

stîslo me sřce – osjećaj tjeskobe, tuge (*Vâlje me stîslo sřce kad san čûla da îma vëliku fëbru.*)

ubečâti sřce – zavjetovati se (*Mladîč je mlâdoj ubečâ sřce.*)

uzîmati h sřcu – ozbiljno shvatiti, jako osjetiti (*Nemôj to uzîmati h sřcu.*)

sriča

imâti vîše sriče nêgo pâmeti – uspjeti zahvaljujući vîše slučaju i sreći nego svojim zaslugama (*Lîpo mu je, îma vîše sriče nêgo pâmeti.*)

kâmo sriče – da je bar tako bilo (*Kâmo sriče da se nîsu uženîli.*)

lampâti od sriče – jako sretan je tko (*Mârko je danäs vîdija Marîju, svî lampâ od*

sriče.)

na svù sriču – srećom (*Na svù sriču je svè fīnulo dôbro.*)

sriča u nesriči – u neugodnoj situaciji ugodno je što; ispalo je dobro, sretan završetak

(Sriča u nesriči da nî bilo gòre i da je sàda živ.)

srīda

ča jê po srīdi – o čemu se točno radi (*Ča jê po srīdi da si tâko dešperâna?*)

čīsta srīda – pepelnica, početak korizme (*Na čīstu srīdu se kùha slānac.*)

stančunīvati

stančunīvati na dūgo i na širòko kako kùma Mīcka – objašnjavati (*Kùma Mīcka je*

znàla stančunīvati na dūgo i na širòko.) v. Mīcka

stāro

bīti po stāru – uvijek isto; ista situacija; isto stanje (*Je čā nòvega poli vās, eli ste svī*

po stāru?)

stāti

pūšti stāti – sigurno, naravno, neka (*Pūšti stāti, dôbro će nān dôjti tâ lušijêra.*)

stīna

od stinê – bezosjećajan (*Kako da je māti bila od stinê, ni je stīla nàzad dōma z*

ditèton ko se prīje ne užèni.)

pāla je stīna z srca – osjetio je olakšanje (*Pāla mu je stīna z srca kad je čūja da je brāt živ.)*

tīd kako stīna – tvrd je tko (*U Rāklju su ljūdi bīli tīdi kako stīna.*)

žīva stīna – čvrst čovjek (*Kād njêga imaš prid sòbon, kàko da vīdiš žīvu stīnu.*)

stīti

kàko kòli čèš – ne trebaš (*Ne bīn pòšla danàs s tòbon u grād. Kàko kòli čèš.*)

lāko čèmo – bezbrižno (*Ti si mālò učinjen na „lāko čèmo“.*)

stô

òrko stô – kletva (*Õrko stô, čā dēlaš pod pòsteljon?)*

stolīca

sidīti na dvī stolīce – dvoličan, licemjerman (*Bōga ga poznāmo, odvāj k sidī na dvī stolīce.*)

steplīti stolīcu – učiti (*Bi bilo vrīme da stēplīš stolīcu i pōjdeš nā ti īspit.*)

strâh

nî strâha – nema sumnje (*Nî strâha da se nêče snâjti na nòven dēlu.*)

pūn strâha – jako zabrinut (*Sān pūna strâha kàko će ta bōlest fīnuti.*)

strâh i trèpet – veliki strah (*Ta učitēljica je bila strâh i trèpet.*)

strâh ïma vëlîke ôçi – strah çini situaciju još strašnijom (*Sïnko môj, fôrši nî tâmo bïlo nînega, ma znâmo da strâh ïma vëlîke ôçi.*)

strâh je vrâgu brât – strah nije bezazlena stvar (*I bôlje ti je da si se tornâ dôma, strâh je vrâgu brât.*)

strâh u kôsti – veliki strah (*Bûdi prâvi, çu ti ja stâviti strâh u kôsti.*)

umrïti od strâha – jako se bojati (*Sân učêra ùmrla od strâha kâko je mâli iz Bolovâna pasâ na motôru.*)

strân

pôjti na strân – obaviti veliku nuždu (*Jûšto je pôša na strân, zôvi ga mâlo kašnïje.*)

strâna

dôbra strâna – ono što je pozitivno na *komu* ili *çemu* (*Od besïde je, to je njegôva dôbra strâna.*)

drûga strâna medâlje – nešto sasvim suprotno (*Hômo sâda çûti i drûgu strânu medâlje.*)

držâti se po strâni – kloniti se *çega*, ne miješati se u *što* (*Ste vïdili kâko se ôna drži po strâni, nîš ne govôri i, bïmo rêkli, ne izjašnjâva se.*)

strïla

strïla û te hïtila – grom te ubio, kletva (*Strïla û te hïtila, kad si tâko porêdan!*)

strôj

stâviti u strôj – dovesti u red *koga* (*Mâli, çu te jâ stâviti u strôj!*)

stvâr

dêlati unê stvâri – voditi ljubav (*Ni hî nïderi, su sïgurno pôšli dêlati unê stvâri.*)

dobïti stvâri – dobiti mjesečnicu (*Ne môren pôjti na môre jer san dôbila stvâri.*)

gôtôva stvâr – završilo je (*Ne môre se vïše nîš učiniti, to je sâd gôtôva stvâr.*)

tô nî mâla stvâr – to je važno (*Tô nî mâla stvâr da je svê plâtija.*)

uprřskati stvâr – sve pokvariti (*Ça si nânke dôša, uprřska si stvâr.*)

uzêti stvâri u svôje rûke – preuzeti situaciju (*Nârod je ùzeja stvâr u svôje rûke.*)

stvôren

bïti stvôren – sposoban je *tko* (*Vïruj mi, stvôren je za tô dêlo.*)

sûd

potêzati se po sûdu – biti stranka u sudskim sporovima (*Takôvu jôš nîsmo vïdili, smïron se potêže po sûdu.*)

sûh

sûha křpa na dnû môra – nešto nemoguće (*To da çeš pôjti u Amêriku je kako sûha křpa na dnû môra.*)

sũho

ustãti na sũho – ostati bez novaca (*Nĩš sãda nẽčẽmo kupovãti, ustãli smo na sũho.*)

sũnce

čapãti mãlo sũnca – izaći nakratko na sunce (*Grẽmo do Kalavõjne čapãti mãlo sũnca.*)

čĩst kako sũnce – častan, bez greške (*Njẽga ũzmi za kũma, õn je čĩst kako sũnce.*)

na sũnce s tĩn – iznijeti nešto na vidjelo (*Kad si vẽč põčela o tẽn kušeljãti, na sũnce s tĩn.*)

zũbato sũnce – sunce koje ne grije; sunce zimi (*U antõšnjaku je vãjk zũbato sũnce.*)

sunčeastõk

za sunčeastõka – u zoru (*Jõš za sunčeastõka su gonĩli blãgo u pãšu.*)

sunčezãhod

za sunčezãhoda – u vrijeme zalaska (*Vẽč za sunčezãhoda su pãrtili zgõron.*)

sũza

čĩst kako sũza – besprijekoran (*Štãbeja je i čĩst kako sũza.*)

gũtati sũze – zadržavati suze (*Brĩžna, gũtala je sũze kad je hodĩla kjã.*)

ne puštĩti sũzu – ne zaplakati (*Ni puštĩla sũzu za mũzon.*)

ronĩti gõrke sũze – gorko zaplakati (*Ronĩla je gõrke sũze kad je põša z drũgon divõjkon.*)

smĩjati se do sũz – jako se smijati (*Sĩnoč smo se smĩjali do sũz kad smo vĩdili Sũrega, Krĩštu i Drãgana od Zõre na filmu.*)

sũze svẽte Lũce – ljekovita izvorska voda iz Skitače na Labinštini (*Smo bĩli na Skitãči i nãšli sũze svẽte Lũce.*)

svãt

stãri svãt – najistaknutiji svat određenom ulogom (*Na svãken pĩru zõvu jũšto njẽga nẽka bũde stãri svãt.*)

svetĩca

činĩti se svetĩcon – praviti se nedužnom (*Vĩdila san je učẽra, činĩla se svetĩcon, kãko da jã ne znãn kã je i čã je.*)

za Svetĩcu – na Malu Gospu (*Za Svetĩcu odvãjk kũhamo kãpuz.*)

svĩča

drĩt kako svĩča – ravan čovjek (*Tũdorovi su bĩli visõki i drĩti kãko svĩča.*)

držãti svĩču – pratiti dvoje; pratiti nekoga kada to ne treba; dežurati kada nije potrebno (*Di su dvã, ne rãbi trẽti, čã biš njĩn dĩža svĩču?*)

se ugãsija kãko i svĩča – umrijeti bez patnje (*Bãba je imãla devedesẽt lĩt kad se ugãsila kako i svĩča.*)

sviràla

svîriti u ìstu sviràlu – slagati se s kim (*U zàdnje vrîme ôni svîre u ìstu sviràlu.*)

svît

dôjti na svît – roditi se (*Segùtra je na svît dôšla jena mâla .*)

kàmo grê ti svît – što se događa (*Ja ne znân kàmo grê ti svît.*)

klâtiti po svîtu – lutati (*Se i ôn naklâtija po svîtu.*)

kräj svîta – smak svijeta (*Stê vîdili kâ je teplînja, to je kräj svîta.*)

nî prîko svîta – nije daleko (*Bîš mi pôšla u butîgu nîšto kûpiti, nî prîko svîta?*)

nîš na svîtu – baš ništa (*Nîš na svîtu nî dôbija od starîjih.*)

pôjti po svîtu – otputovati (*Bârba Nâne je pôša po svîtu.*)

pôjti na drûgi svît - umrijeti (*Bôg ga pomîluj, pôša je na drûgi svît.*)

svâ vôjska svîta – svi ljudi na svijetu (*Da dôjde svâ vôjska svîta, nêču pôjti kjâ.*)

svît se ubrâča – pozlilo je komu (*Kâd se vrtîla, svî svît njoj se ubrnûja.*)

vîditi svîta – proputovati mnoge krajeve (*Kâd je navigâ, vîdîja je svîta.*)

za nîš na svîtu – nipošto (*Za nîš na svîtu nê bin dâla mâlu Nêru.)*

za svê na svîtu – ni u kojem slučaju, nipošto (*Za svê na svîtu nê bin dâla uvê brêke.*)

svôj

dôjti na svôje – sve se sredilo (*Tornâli su mu šôlde, sâd je dôša na svôje.*)

nî svôj – otkaćen (*Nî svôj ni ôn svâki dâ.)*

svâki znâ svôju – svatko najbolje zna kako mu je (*Tî mène ne kapîš, svâki najbôlje znâ svôju.*)

svôji na svojên – u svojoj kući (*Mi smo ôde svôji na svojên ozdâvna.*)

šajêta

kàko šajêta – jako brzo (*Je tèka kàko šajêta.*)

kàko šajêta z vèdrega nèba – potpuno iznenađenje (*Je dotèka kàko šajêta z vèdrega nèba.*)

šajêta û te hîtila – kletva (*Šajêta û te hîtila, pûšti me na mîru!*)

šânsa

nêma šânsa – ni u kojem slučaju (*Nêma šânsa da sùtra pôjden u Pûlu.*)

šantaâna

tûči šantaânu – gladovati (*Stâri je ùmra, vîše nî šôldi i sâd će tûči šantaânu.*)

šenâc

kâd se lăcan šenâc najî – siromah zaboravlja da je bio gladan; zaboraviti kako je bilo
(*Sâd su kàko lăčni šênci ki su se najîli, su zabîli da su svâki dâ. bîli lăčni.*)

šerijo

držati se šêrijo – praviti se ozbiljnim (*Čã se tâko držîš šêrijo?*)

za šêrijo – za ozbiljno (*Za šêrijo san ti tô rëkla, ôni se žëne.*)

šêsta

nî na šêsti – nije normalan (*Vîdila sãn zâjno da ôn nî na šêsti.*)

šëmule

pôjti u šëmule – poseniliti (*Zasvîn je pòša u šëmule.*)

škarancîja

škarancîja te stîsla – kletva, nedaće i bolest te stisle, kletva (*Škarancîja te stîsla, čã si pòša tôte pâlii ôganj!*)

škërac

dëlati škërac – pozliti, šteti *komu što* (*Fazô mi vâjk načîni škërac u štûmigu.*)

mîga škërci – ozbiljne stvari (*Mîga škërci s tõbon!*)

ubrnûti na škërac – okrenuti na šalu (*Smò nîku vëčer morâli ubrnûti na škërac jer bi se ôni dvâ bìli vrêda poprëhtali i svâdili.*)

za škërac – za šalu (*To san rëkla za škërac, ne zasprâvlje.*)

škîfo

dëlati škîfo – íci na živce (*Dëlaš mi škîfo, fîni!*)

škôla

fînuti vëlike škôle – obrazovana osoba (*Čovîk je fînuja vëlike škôle.*)

grê škôla – dobro uči *tko* (*Mâli, ti grê škôla?*)

to mi je škôla – to je dobra pouka *komu* (*To će njîn bìti škôla za drûgi pût.*)

škřbi

nîma škřbi – ne brinuti (*Nîmaj škřbi za tô, mòreš mîrno spàti.*)

stâti prëz škřbi – biti siguran, ne brinuti se (*Stàn' prëz škřbi, ôni te iz Pûle donësti svë čã râbi.*)

škřban

bîti škřban – brižljiv, pažljiv (*Odvâjk je škřban za svòju famëju.*)

škrîpac

dôjti u škrîpac – doći u težak položaj (*Sâm sëbe je dovëja u škrîpac, mòga je pensàti.*)

škrnjòfula

dâti škrnjòfulu – čvrknuti (*Săd ču ti dâti jënu škrnjòfulu po glâvi pāk češ me slûšati.*)

Škrôko

kušeljàti kako Škrôko/čakulon kako i Škroko – onaj tko nadugo i naširoko priča (*Ti hi znâš povîdati, kušeljàš kâko i pokôjni Škrôko.*)

škûlja

na škùlje – rupičast (*Bìčve su ti na škùlje.*)

škùlja od gužice – čmar, anus (*Màlega ujìda škùlja od gužice, ìma gùjne.*)

zàdnja škùlja na sviràli – nevažan je tko (*Njìma je stàra zàdnja škùlja na sviràli, ne baciljāju zà nju.*)

škuribānda

pôjti u škuribāndu – završiti u mraku s nekim (*Da hi nìdan ne vīdi, pòšli su u škuribāndu.*)

škûr

od škûrega do škûrega – cjelodnevno (*Nikād su dèlali u kâvi od škûrega do škûrega.*)

škûro kako u rôgu – mrak (*Vâni je škûro kàko u rôgu, pirikulôžo je hoditi sâm po čèsti.*)

škvàra

vānka škvàre – 1. nije pod pravim kutom (*Ti zīd je vānka škvàre.*); 2. biti izvan okvira, bez reda (*Njèga nì za uzèti sòbon, nì sīguran, òn je vāj k vānka škvàre i bòlje da ustàne dōma.*)

vřči u škvàru – dovesti u red nekoga (*Trìba ga vřči u škvàru, ne mòre se š njìn vřše vlàdati.*)

šmèga

hìtati šmège – pričati doskočice, davati primjedbe (*Gèza vāj k hìta nìke dōbre šmège.*)

šòldi

čûvati šòlde za cřne dāne – štedjeti za slučaj potrebe (*Je dōbro mǎlo čûvati šòlde za cřne dāne, nìkad ne znāš ča će tukāti krščāna.*)

držāti šòlde u bīčvi – skrivati novac, čuvati novac kod kuće (*Stàra držì šòlde u bīčvi i nīnemu nīš ne dā.*)

hìtati šòlde – nepotrebno trošiti (*To je rèči hìtati šòlde tǎmo di ne rābi.*)

hrāniti šòlde pod štramǎc – sakriti, čuvati novac kod kuće (*San čūla da je hrānija šòlde pod štramǎc.*)

krātak z šòldima – nemati dovoljno novca (*Svāki mīsec sǎn krātka z šòldima.*)

ležāti na šòldi – imati mnogo novca (*Sīnko mōj mīli, ležē na šòldi.*)

potûči šòlde – potrošiti novac (*Šòlde je potûka na žēnske.*)

spāti na šòldi – biti bogat (*Lǎko njìma, òni spē na šòldi.*)

stāviti šòlde z bānde – štedjeti (*Dōbro je svāki mīsec stāviti mǎlo šòldi z bānde.*)

stèsti kakòvo šòldo – zaraditi novac (*Sǎn pòša na dèlo ko bīn stēpa kakòvo šòldo.*)

šòldi do krôva – imati puno novaca (*Si vīdija ku vitûru vòzi Rǎdovan, ìma šòldi do krôva.*)

šoldi se štrçu – novac se brzo troši (*Làko će se špendàti, šoldi se štrçu.*)

šoldi su mu u paljarici – čuva novac kod kuće, a ne u banci (*Stàvija je šolde u paljaricu da nìdan ne znâ za njìma.*)

špàrati šolde – štedjeti (*Nìkud ne grên, špàran šolde.*)

tèči za šoldima – zarađivati (*Andrēj smìron tēče za šoldima, po cìle dāne ga nì dōma.*)

ubrāčati šolde – ulagati (*To je mājstor kî znâ ubrāčati šolde.*)

vrāgu šolda od nìkud – bez ikakvih prihoda (*Jā ne znān kàko žìve, nìmajù vrāgu šolda od nìkud.*)

špāg

drìto kàko po špāgu – íci ravno, bez skretanja (*Hōj sāmò nāprid, drìto kàko po špāgu.*)

kàko po špāgu – bez ikakvih poteškoća (*Vèro smo làko raspìlili dŕva, kàko po špāgu.*)

stāviti špāg òko vrāta – objesiti se (*Si je stāvija špāg òko vrāta, se domìšljate tēga?*)

špāg òko vrāta – biti u velikim teškoćama (*Jāko mi je tēško, ìman špāg òko vrāta.*)

štajūn

svē po štajūnu – sve u svoje vrijeme (*Kūme, svē grē po štajūnu, tākò i uvô sēno.*)

štikadēnte

tānak kàko štikadēnte – poput čačkalice (*Māla je tānka kàko štikadēnte.*)

štōrija

vāj k pričīža štōrija – uvijek ista priča (*Š njīn je vāj k pričīža štōrija, nēče se gambijāti.*)

stāra štōrija – nešto već svima poznato (*To je stāra štōrija, svì znāmo da su se ozdāvna rastāvili, a jōpet grēdu jedān poli drūgega i dēlaju šupidēce..*)

štrāda

dēlati štrāde – stvarati nered (*Njojī sīn dēla sāme štrāde, ne fīni tō dōbro.*)

štūmig

dīže se štūmig – povraćati, gaditi se (*Na takōve ljūde mi se dīže štūmig. Sān pojīla nīšto ča mi je učinīlo slābo, vālje mi se dīga štūmig.*)

ìma štūmig – nije sklon gađenju (*Bōga ìma i òn štūmig kad će tō ìsti.*)

na prāzan štūmig – gladan, natašte (*Ne hōj na dēlo na prāzan štūmig, pojī nīšto.*)

prīko štūmiga – gaditi se komu što (*Prīko štūmiga mi je tō nānke glēdati.*)

škērac u štūmigu – mučnina u želucu (*Sān pojīla crnogōrke, načīnlīe su mi škērac u štūmigu.*)

štūt

bíti štùt – pametan (*Se zājno vīdi da je štùto to dīte.*)

štùt kàko Pâzda – pametan kao Pazda (*Ti si štùt kàko Pâzda, se je domišljaš?*)

šûpalj

iz šûpljega u prázno – uludo nešto činiti (*Smîron šôlde primîštan iz šûpljega u prázno.*)

šûška

svàka šûška – bilo tko (*Ča parâte da svàka šûška mòre dèlati u škôli.*)

šûšta

nīsan na šûštu – ne mogu tako brzo postupiti ili reagirati (*Ma čà van je, parâte da san na šûštu, ne mòren zājno toliko tēga regulāti.*)

šušûr

dèlati šušûr – galamiti (*Zgôr ĩmaju dīca škôlu, dèlaju šušûr, a dòli je mèdig. Jòped, dīca su dīca...*)

taknùti

taknùti di rābi – reći ono najosjetljivije (*Īve mu je to rēka i tāk ga jùšto di rābi.*)

tapèt

nājti se na tapètu – biti predmetom nečijih kritika (*Svàko toliko se niki ùčitelj nājde na tapètu.*)

tīč

ne fāli mu ni od tīča mlīka – ima sve što poželi (*I previše ĩmaju, ne fāli nĳin nī od tīča mlīka.*)

òrko tīč – kletva u obraćanju djetetu (*Òrko tīč, čà si tō fabrikā, si se popišā?*)

pô tīča - pô mīša – šišmiš (*Nočās, dòk san pīsala, pô tīča – pô mīša mi je zletīlo kroz barkûn u hīžu.*)

tīlo

mŕtvo tīlo – mrtvac; nemoćan je tko; biti u nesvjesti; (*Kàko mŕtvo tīlo je pâ dòli.*)

svèto tīlo – hostija (*Sàn se učêra pričêstila, svèto tīlo bi bīlo tīlo Īsusovo.*)

tīrati

tīrati svôje – biti tvrdoglav (*Ne mòreš mu nīš dokāzati, vāj k tīra sàmo svôje.*)

tlāk

dīzati tlāk – uzrujati (*Sīnoč mi je dīga tlāk kad je rēka da mu rābi jòš šòldi.*)

tòčka

i tòčka – i gotovo (*Tôte nī čà više za rēči, i tòčka!*)

Tòma

nevīrni Tòma – sumnjičav čovjek (*Dīn da ga je puštīla, mà ti si nevīrni Tòma, nīš mi*

ne vèruješ.)

tòp

zaspäti kàko tòp – čvrsto zaspati (*Ma san zâspala kàko tòp, nîsan čùla grmìti.*)

tôteka

tôteka san te čëka – bio sam u pravu (*E, tôteka san te čëka, si vîdija da nî tâko!*)

tovâr

dělati kàko tovâr – raditi naporno (*Po cîle dâne stâri dëla kàko i tovâr.*)

kàko bøjži tovâr – jako dobra osoba (*Takòvega nî blîzu, on je kàko bøjži tovâr, svî ga vòle.*)

tovâr se na Ůčki sledîja – jako hladno je komu (*Ti je zîma kàko da se tovâr na Ůčki sledîja.*)

tovâr ti glâvu nòsi – glup (*Nîš ne pensâš, tovâr ti glâvu nòsi.*)

trdoglâv kàko tovâr – jako tvrdoglav (*Još se nîsi navàdija tu abecêdu, trdoglâv si kako tovâr!)*

trbùh

bolî trbùh od smîha – glasno se smijati (*Prikučêra me bolîja trbùh od smîha kad je pripovîda pod ladõnjon.*)

imâti trbùh – biti trudna (*Marîja îma trbùh, bi imâla u novêmburu rodîti.*)

pøjti z trbùhon za krùhon – otići u svijet u potrazi za poslom (*Svi Puntèrkini sîni su pòšli z trbùhon za krùhon, sâmo Îve je ustâ dõma.*)

z trbùhon do zubî – visoki stupanj trudnoće (*Z trbùhon do zubî je sîla u vitûru i pârtila kjä.*)

třdo

držâti třdo – ne popuštati (*Stâra drží třdo, ôna zapovîda.*)

trentaũno

čapâlo ga je trentaũno – nepredvidivo se promijenio u ponašanju (*Danâska je dõšla kročêrõša pô nj, čapâlo ga je trentaũno, je põša na vrh krôva od hîže.*)

trëpavica

postâviti se na trëpavice – nemoguće je nešto postići (*Nânke da se postâviš na trëpavice, šólde ti ne dân.*)

třnj

bîti na třnji – nestrpljiv je tko (*Dîca su rëkla da te dôjti dõma u ôsan ûr, sâd hi još nî i vëro smo na třnji dõk ne rivâju.*)

sidîti kàko na třnji – nervozno čekati (*Sidîn kako na třnji, čekâna da mi se jâve iz špitâla.*)

třnj u òku – velika smetnja (*Sûsed njin je třnj u òku.*)

trøšak

hřtiti se u trøšak – imati velike izdatke (*Z hřzon smo se hřtili u trøšak, ne znân kâko ćemo svě nânke plâtiti.*)

trûbiti

čã trûbiš – gubljenje vremena (*Čã trûbiš, ne grêš čã dëlati?*)

tukâti

kâko tukâ – kako treba (*Lîpo si rëkla, kâko tukâ.*)

ubřti

da me ùbiješ – nikako, ni u kojem slučaju (*Da me ùbiješ ne mören se domřsliti kako se zvâla učitëljica u Bužarôlovoj škôli. Fõrři Emîlia...*)

ubečânje

pûsta ubečânja – obećanje koje se neće ostvariti (*Tô ča njoj je rëka, ma to su njegõva pûsta ubečânja.*)

ubûčen

na plâho ubûčen – neprimjereno odjeven (*Pûše jâka bûra, a ôna je na plâho ubûčena.*)

učëra

nî od učëra – imati životno iskustvo, ne biti naivan (*Čã parãš, nîsan jâ od učëra?*)

Ůčka

tovâr se na Ůčki sledřja – jako hladno (*Ti je zřma kâko da se tovâr na Ůčki sledřja.*)

v. tovar

Ůčka řma kâpu – vrh Učke je u oblacima, bit će kiše (*Ste vřdili kakõvu je kâpu učëra Ůčka imâla?*)

vřdi se z Ůčke – jasno je (*Bõga se z Ůčke vřdi da je jõpet zbâbna.*)

ùdica

hřtiti ùdicu – pokušati pridobiti koga za sebe (*Je hřtija ùdicu, a njëmu je mâlo bilo potrřba.*)

ufiřacijôn

řma ufiřacijôn – opsjednut je (*Od lâni řma ufiřacijôn da će njoj nikî uzëti řõlde.*)

ùho

čřti na svõje ùši – osobno nešto čuti, uvjeriti se u řto (*Bõga sãn na svõje ùši čřla da te nãšega pôpa primřstiti iz Râklja u Bårban.*)

dôjti do uši – doznati (*Nan je dôšlo do uši da bi zâprli škôlu.*)

gôri uši – uzvik ohrabrenja i poticaja (*Se domîšljate unê pjësme od Frànçi Blăškoviča, Gôri uši, Vinetû?*)

imăti klêmpave uši - (*Je rêka da ima klêmpave uši i da će pôjti na operâciju.*)

jedăn drüğemu do uši – jedan manji od drugoga, među njima je mala razlika po
godinama (*U famêji îmajû čûda dicê, svê su jedăn drüğemu do uši.*)

na jêno ûho unûtra, na drüğo vănka – ne mariti za ono o čemu se priča i što se čuje
(*Njôj je svejêno ča će kî rêči, na jeno ûho unûtra, na drüğo vănka.*)

napûniti uši – pokušati uvjeriti koga u što (*Mûči jeno mălo, si mi uši napûnija.*)

ne vêruje svojîn uši – čuti nešto nevjerovatno (*Nîsan môgla vêrovati svojîn uši da se tâko ubolîja.*)

nî mu se ulovîla ûha – nije mu se svidjela (*Svî smo parăli da će je zvăti na kafê, ma mu se nî ulovîla ûha.*)

pasăti kröz uši od îgle – jedva postići ili učiniti što; jedva se izvući tko (*Uvî pût san se zvûkla i pasăla kroz uši od îgle, drüği pût ne bûde tâko.*)

potêzati za uši – nekoga kazniti (*Nikăd su u škôli đîcu potêzali za uši, danăs ni têga.*)

probîti uši – vikati (*Čă tolîko vîčeš, si mi probîja uši.*)

sidî na uši – nepažljiv (*Ča si u škôli sidîja na uši da ne znăs ča se îmaš za navăditi!)*

spî na uši – ne sluša, ne čuje pozive (*Čă spîš na uši, ne čûješ ča san ti rêkla?*)

tănkega ûha – dobro čuje (*Brêki su tănkega ûha, sve zăjno čûju.*)

uprăti uši – ne čuti (*Upêri si uši pa češ drüği pût svê čûti.*)

začepîti uši – ne željeti čuti (*Ča si začepîja uši, ne želîš čûti ča ti îman za rêči?!*)

ulăšto

dôjti na ulăšto – živjeti kod žene (*Barba Martîn je pôša stăti u Viškôviče na ulăšto poli ženê.*)

umrîti

nî jôš bîja za umrîti – prerano je umro (*A brîžan je bîja mlăd, nî jôš bîja za umrîti.*)

stăti za umrîti – biti jako bolestan (*San čûla da ôn stojî za umrîti, jăko mi je žă, smô skûpa hodîli u Krnîcu u škôlu.*)

uprăti

dôbro uprăti – ukoriti koga (*Ma ga je dôbro ôprla, je môga mučăti.*)

ûra

beăta ûra – pravi trenutak (*Beăta ûra da su ustăli dôma, ko nê bi hî bîlo nêvrime na pûtu čapălo.*)

dôbra ûra – pun sat, a možda i malo više (*Smo hodîli dôbru ûru za zdôlu.*)

jûšt kăko ûra – točan (*Ma si jûšt kăko ûra, nîsan te râbila čekati.*)

săda je ûra – sada je prilika (*Săda je ûra da kûpimo tû zêmľju.*)

stô na ûru – jako brzo (*Ti reoplăn letî stô na ûru, to je măkina, jă!*)

ûra zapôdne – 13 sati (*Na ûru zapôdne čemo ũžinati.*)

zădnja ûra – smrtni čas (*Njôj je dôšla zădnja ûra.*)

ûrdin

dăti ûrdin – narediti (*Su tâko dăli ûrdin, moră se dĕlati prikovreĕmeno.*)

ûsta

da bi pojĭla ũsta kolĭko ôči vĭde – željeti pojesti više nego što se može, usta

(*Kokošĭca je văjk pensă da bi mu ũsta mōgla pojĭsti kolĭko ôči vĭde.*)

držăti ũsta na smĭh – biti nasmiješen (*Smĭron drŹĭ ũsta na smĭh.*)

hĭtiti čă u ũsta – pojesti u brzini što (*Grĕn hĭtiti čă u ũsta păk se vĭdimo na ĭgralištu.*)

iz tvôjih ustĭ u bōjze ũši – neka se ostvari ono što kaŹeš (*Vĕro nĕka bŭde iz tvôjih ustĭ*

u bōjze ũši i svĭ smo kuntĕnti.)

na svă ũsta – bez okolišanja, jako glasno (*Na svă ũsta je vĭkala da će ga pušĭti.*)

od ustĭ do ustĭ – širi se priča (*Od ustĭ do ustĭ je pōšlo năprid da je ôn ukrĕja pŭliča.*)

otkĭdati od svôjih ustĭ – Źrtvovati se, štedjeti na sebi i dati drugom (*Matĕre su văjk*

otkĭdale o svôjih ustĭ i dăvale đĭci.)

skočĭti si u ũsta – poreći rečeno (*Vrĕda, vrĕda je săma sĕbi skočĭla u ũsta i rĕkla da nĭ*

bĭlo băš tâko.)

ûsta biŹĕ na smĭh – smije se tko (*Smĭron mu ũsta biŹĕ na smĭh.*)

ûsta na bōk – nakrivljena usta (*Je imăla parăliš, ũsta su njôj ustăla na bōk.*)

ûsta na mlĭko vōnjaju – mlad i neiskusn (*Măla, čă biš ti stĭla, ũsta ti na mlĭko*

vōnjaju.)

začĕpĭti ũsta – oduzeti riječ, umuknuti (*Zăčĕpi ũsta vĕč jedăn pŭt!*)

zavĕzana ũsta – ne smjeti iz nekog razloga govoriti (*Mĕni su zavĕzana ũsta,*

morăn mučăti.)

uškrtačăti

năpro uškrtačăti – izvrijedati jako koga (*Vĕro ga je năpro uškrtačăla, svăčesa mu je*

zgovôrila.)

ûzma

nănke da je ûzma ũzela – nestalo je u nepoznatom smjeru (*Ne mōren năjti škăre,*

nănke da hi je ûzma ũzela.)

văjk

ne bîti za vâjk – ima vijek trajanja (*Nîš ne mǝre bîti za vâjk.*)

od vâjka – oduvijek (*Tâ stîna je odvâjka tǝte, to je kunfin.*)

vâjk jêno – jedno te isto (*Poli njêga je smîron vâjk jêno.*)

vâjka pričîžo – jedno te isto (*Nâs je svê štufâ, vâjka pričîžo nân povîda.*)

Vâle

brîžan kako Vâle Marâčin – jadan čovjek bez igdje ikoga (*On će bîti brîžan kako čâ je bîja i Vâle Marâčin.*)

Valentîn

bǝlest svêtega Valentîna – padavica (*Ti mâli je imâ bǝlest svêtega Valentîna, bi bîja pâ dǝli i nî znâ za sǝbon. Svêti Valentîn, pǝd svâkin gîmon pîr.*)

vânka

vânka sêbe – izbezumljen (*Jǝš je vâнка sêbe, ne mǝre zâbiti tu nesrîču.*)

zâjti vâнка – 1. izići u provod (*Večerâs ču zâjti vâнка, mǝremo pǝjti do Francûza?*);

2. osigurati prihod do kraja mjeseca (*Jûšto vê čêmo uvî mîsec lîpo zâjti vâнка, dǝbro da smo prǝdali jânjce pa čêmo za te šǝlde kûpiti žîcu.*)

večêra

čêkati večêru z sêla – nikada (*Sâmo ti čekaj večêru z sêla, češ se načêkati. Bǝlje da sâm fîni to dǝlo nêgo da čêka večêru z sêla.*)

vêza

bêz vêze – loše, meprimjereno, glupost (*Vêro stân tî stojî bêz vêze, bǝlje ubûçi kǝtulu.*)

nêma vêze – svejedno (*Nêma vêze, zapîši i tǝ, bǝlje da je vîše têga notâno.*)

nîma blâge vêze – ništa ne zna (*Nîma ti ôn blâge vêze o tîn zâkonima.*)

vîcija

îma vîciju – mana (*Îma vîciju grîsti nǝhte.*)

zâbiti vîciju – odučiti od loše navike (*Vrîme je da zâbi vîciju i da vîše ne stâvlja prîst u nǝs.*)

vîda

nîsu svê vîde u glâvi – neuračunljiv (*Ste ušervâli da mu nîsu sve vîde u glâvi.*)

vîdelo

rivâti za vîdela – stići prije noći (*Sâmo se šperân da će rivâti dǝma za vîdela.*)

vîk

svêga vîka – oduvijek (*Ja parân da je ti zîd na sâmen kunfinu, će bîti od svêga vîka, a ôni bi tǝ primirîvali, slîpci jêni!*)

za mōjega vīka – dok je živ *tko* (*Za mōjega vīka hīža se nēče prodāti.*)

za svē vīke vīkova – zauvijek (*Za svē vīke vīkova sǎn fīnuja navigāti!*)

vīno

vīno na pālicu – umjetno vino, vino dobiveno dodatkom šećera (*Se domīšljaš kolīko bi
cūkra bīli kūpili u butīgi, kēga vrāga bi z toľikin dēlali, rābilo njin je
za vīno na pālicu.*)

vīra

na vīru i na dūšu – sigurno, potpuno (*Na vīru i na dūšu bin prisēgla da je bīlo tāko.*)

pāsja vīra – izraz čuđenja (*Pāsja vīra, hōj dōli z tēga dūba!*)

prēz vīre – nečastan (*To su lījūdi prēz vīre.*)

visīna

na visīni zadātka – bit odličan (*Dōbro će vodīti brodogrādilište, san sīguran da će
bīti na vīsini zadātka.*)

visōko

držāti se na visōko - praviti se važnim (*Njēza se vāj̄k držāla na visōko.*)

z visōka – uobraženo (*Njēza ga je vāj̄k glēdala z visōka.*)

vītar

hītiti u vītar – protratiti (*Je i Mário hītija u vītar toľika līta na brōdu.*)

kāko vītar puše – mijenjati stavove prema prilikama (*Vēro te manjīne
su kāko vītar pūše u polītiki.*)

pūšu dōbri vītri – povoljna je situacija (*U zād̄nja dva–tri līta pūšu dōbri vītri ča se
turīsti u Rāklju tīče.)*

znān odkūd vītar pūše – znati tko je to pokrenuo, otkriti uzrok čega (*Kād pōli njēga
vīdiš čā svē dēla, zājno znān odkūd vītar pūše, a znā se kāko će i
fīnuti.*)

vōda

nēka te vōda nōsi – pustimo sad to (*Nā ti stō kūn, nēka te vōda nōsi!*)

povēsti žēdnega prīko vodē – napraviti od koga budalu (*Si vīdija da hi je šēf
povēja žēdne prīko vodē.)*

svī u jēnoj vōdi – jako znojan (*Nočās nīsan mōgla spāti, svā sǎn bīla u jēnoj vōdi.*)

u vōdu su pāle svē šperānce – propalo je sve (*A jā, sīn je pōša stāti u grād, su i njīma u
vōdu pāle svē šperānce.*)

vōda je dōšla do gřla – postalo je preopasno (*Čūda je dūžan na svē bānde, sad je vōda
dōšla do gřla i me mu bānka uzēti hīžu.)*

znāti kako vōdu pīti – odlično znati (*U škōli vāj̄k svē znā kāko vōdu pīti.*)

žêdnega priko vodê povêsti – prevariti koga (*Marîja je vêč bîla zbâbna kâd su se
uženîli, žêdnega ga je priko vodê povêla.*)

vôdovod

žâliti se ûpravi vôdovoda – beskorisno je što (*Vîše nânke kurijêra za Râkalj ne vôzi,
mòremo se žâliti ûpravi vôdovoda.*)

vôjska

svâ vôjska svîta – svi ljudi na svijetu (*Da dôjde svâ vôjska svîta, nêču pôjti kjâ.*)

vôlja

bôjža vôlja – tako mora biti (*Čîmbre se nî tornâ z brôda, to je bîla Bôjža vôlja.*)

do mîle vôlje – koliko god se želi (*Do mîle vôlje mòreš îsti tu salâtu, ne udebêliš se,
nê.*)

drâge vôlje – vrlo rado (*Drâge vôlje bin ti dâla jâja za pod kôčku, ma nîman pêteha.*)

nîma vôlje za nîš – apatičan (*U zâdnje vrîme nîman vôlje za nîš.*)

pôjti po vôlju u Savičêntu – dobiti poticaj (*Stâri ljûdi su govôrili da trîba pôjti po
vôlju u Savičêntu.*)

priko vôlje – nerado (*Priko vôlje mu je posûdila mâkinu za škicâti brâjde.*)

zgubîti vôlju – bezvoljan (*Zasvîn je zgubîja vôlju hodîti pôli svojîh zrmâni.*)

vrâg

a vîdiš vrâga, ki bi rêka- tko bi pomislio (*A vîdiš vrâga, ki bi rêka da će se njîh dvâ
uženîti.*)

bîti vrâgu na pûtu – napušten od sviju (*Ozdâvna je ta mâla vrâgu na pûtu.*)

bižâti kâko od vrâga – izbjegavati koga ili što (*Odkâd je dôbija hârtu da je krîv, od
svîh bižî kâko od vrâga.*)

bîže od vrâga – jako brzo (*Je ûša sprîd njîh bîže od vrâga.*)

čapâti vrâga – oboljeti (*Bîš vrâga moga čapâti tôte na vîtru ko se ne bûdeš cúva.*)

dôša je vrâg po svôje – stigla je zaslužen kazna (*Ča je parâ da nîkad nêče umrîti, je
dôša vrâg po svôje.*)

hîtiti s vrâgon – ostaviti (*Hîti s vrâgon ti šumprêš, vîdiš da ne dêla.*)

hûji od vrâga – vrlo zločest (*Porêdan si, ânke hûji od vrâga!*)

îma tôte nîkega vrâga – ima u tome istine (*Sân znâla da îma tôte nîkega vrâga kâd je
pòkle čûda vrîmena dôšla u Pâpine.*)

iskâti vrâga – izazivati nesreću i neugodnost (*Îščeš vrâga, ustâni dôma, ne hòj na dêlo
s fêbron.*)

kâko da je vrâg u njêmu – nekontrolirano se ponaša tko (*Nîma mîra, kâko da je vrâg u
njêmu.*)

kăko za vrăga – kao za inat (*Kăko za vrăga ne želî nîš poslûšati.*)

këga vrăga – zbog čega (*Këga vrăga Žêljko Zvonârov dëla na krôvu?*)

lîpega vrăga – nebitno, nevažno, zanemarivo (*A bën, lîpega vrăga njin je donësa iz Mërike, rîže kî se u nălijonu kûhaju!*)

nî vrăg da je tâko – nije valjda (*Nî vrăg da je i măli pōša š njîma na bārku po uvën nēvrimenu?!)*

po vrăjžu – slabo (*Kumpăre, kăko si? Po vrăjžu...*)

pojîsti vrăgu rōge – biti pohlepan, puno jesti (*Kokošîci san jedanpût sfrîgala pêt jăji, poîja bi bîja vrăgu rōge.*)

prodăti vrăgu dūšu – loša osoba (*Je porêdna, nănke da je prôdala vrăgu dūšu.*)

puštîti s vrăgon – ostaviti (*Pûšti ga s vrăgon, drûgo ne merită!)*

s vrăgon – k vragu (*S vrăgon neka grêdu svî čistî, săn hî štûfa.*)

to je îsti vrăg – to je jedno te isto (*Špendăš šôlde danăs ëli sûtra, to ti je îsti vrăg.*)

tô vëro nî bez vrăga – to nije bez razloga (*Pōšli su skûpa u Zăgreb, da grêdu kupovăti nîku rōbu, to vëro nî bez vrăga, câ ôni dvă îmajû skûpa kupovăti?)*

vrăg bi (če) ga znă(ti) – ne zna se (*Vrăg bi ga znă zăšto ne mōre dôjti dōma.*)

vrăg je u njêmu – nekontrolirano se ponaša (*Vëro je vălje vrăg u njêmu da nînega ne poslûša.*)

vrăg lîg – nimalo (*Vrăg lîg njoj ne dăn, nîš ne merită.*)

vrăg me ûza ko nî tâko – kunem se da je tako (*Vrăg me ûza ko nî tâko, češ vîti da je ûzela dîcu i pârtila kjă iz Răklja.*)

vrăg nî dă mîra – nemiran, nešto ga tjera u napast (*Vrăg njoj nî dă mîra pa ga je pōšla iskăti.*)

vrăg te ûzeja – odnio te vrag (*Vrăg da bi te ûzeja!*)

vrăg ti ûza sūnce kô nă te svîti – kletva, neka ti bude sve crno i zlo (*Vrăg ti ûza sūnce kô nă te svîti kăd si tâko nêtomaran.*)

vrăgu mîrve – ništa (*Ne dăn njôj vrăgu mîrve krûha, ne merită.*)

vrăgu na pûtu – prepušten nedaćama; vrlo nepovoljna situacija (*Njegôva žena je vrăgu na pûtu.*)

vrăgu z kôtla ûjti – dovitljiv (*Nănke da je vrăgu z kôtla ûšla, câ se nêče domîsliti.*)

vrăgu z vrîče zăjti – vragolast (*Vrăgu je z vrîče zăša.*)

vrăjža măla – vragolanka (*Mi ga je fabrikăla, vrăjža măla!*)

vrăjža prëša – žuriti, biti nestrpljiv (*Vrăjža prëša, počëkaj me jëdan hipăc.*)

vrăjži grûst – biti lijen (*Nêčeš pōjti po dŕva, â? Vrăjži grûst!*)

žîvi vrăg – vragolasta osoba; zloćesta osoba (*Ta măla je žîvi vrăg.*)

vranič

hòj s vràničon – kletva neodobravanja (*Hòj s vràničon, ma čà to dèlaš?*)

vrât

čapâti za vrât – zaprijetiti nekome (*Ne bôj se, če ga bèn otâc čapâti za vrât pa te nêče vîše tûči.*)

hîtiti se ôko vrâta – zagrliti (*Kad ga je vîdila, zâjno mu se hîtila ôko vrâta.*)

sidîti za vrâton – kontrolirati koga (*Kâpo mu na dèlu smîron sidî za vrâton.*)

skočîti za vrât – napasti koga (*Kad je rêka besîdu, skočîja mu je za vrât i drža ga je da ne ûjde.*)

vîsiti za vrâton – biti opterećen (*To dèlo mu smîron vîsi za vrâton.*)

zavrnûti vrât – obračunati se s kim (*Màsimo mu je dôbro zavrnûja vrât, sad če ga puštîti na mîru.*)

vrâta

dôjti na vrâta – moliti za pomoć (*Pòkle svêga ča njîn je ûzela, i hîžu i kampànju, vèro njîn mòre dôjti na njîhova vrâta!*)

nâjti zâprta vrâta – ne dati pristupa komu (*Nî lâka kad dôjdeš i nâjdeš zâprta vrâta.*)

od vrâti do vrâti pekljâti – prositi (*Ne znân odkûd su dôšli, ma su pekljâli od vrâti do vrâti kròz cîlo sêlo.*)

poljûbiti vrâta – uzalud doći (*Nîki dân sân pòšla pòli zrmâne, ma san poljûbila vrâta.*)

pokâzati vrâta – potjerati iz kuće koga (*Je pòšla pòli njîh, ma su njòj pokâzali vrâta.*)

pomèsti sprîd svojîh vrâti – baviti se svojim, ne tuđim stvarima (*Nâjprîje pomèti sprîd svojîh vrâti, pòkle têga mi čâ mòreš reči.*)

prîd vrâti – gotovo pred ciljem; u dvorištu (*Debòto je bîja prîd vrâti kad je bûsa z vitûron, bôga prîd vrâti si je slomîja nôgu.*)

utvòrena su svâ vrâta – biti dobro prihvaćen; može doći kad želi (*Otkâd je pòša u polîtiku, utvòrena su mu svâ vrâta.*)

zaprîti vrâta prîd nôson – ne dati pristupa; zabraniti pristup (*Je pòšla poli kunjâde, ma njòj je zâprla vrâta prîd nôson.*)

vřči

vřči se u nikêga – naslijediti čije osobine, sličiti komu (*Ščí se vřgla u ôca, sîn u mâtêr.*)

vřzmo da je tâko – pristati na nešto, recimo (*Vřzmo da je tâko pa smo fînuli.*)

vřh

na vřh jazîka – ne može se trenutno sjetiti čega tko (*Ne mòren se domîsliti kâko se zvâla njîhova têta, na vřh mi je jazîka.*)

od vřha do dnã – od početka do kraja (*Od vřha do dnã su njõj dani bñli pñni rabõte.*)
na vřh glavê – dojaditi, pretjerati s ponašanjem (*Frmâj se jěno mãlo, dõša si mi na vřh
glavê!*)

dõjti na vřh glavê – dojaditi (*Dõša njõj je na vřh glavê, ne mõre ga vřše trpiti.*)

vřča

pñna vřča – mnogo (*Nãpro su bogãti, ja parãn da ãmaju pñnu vřču šõldi.*)

vřča prěz dnã – bez kraja i bez koristi (*Dãju mu svãki mñsec šõldi, to je vřča prěz
dnã.*)

vřme

dõjti na vřme – pravovremeno (*Dõjdi na vřme dõma da ti se večëra ne uhlãdi.*)

gnjñlo vřme – južina (*Cñli mãraç je bñlo nñko gnjñlo vřme, çapãla me šijãtika.*)

gubiti vřme – beskorisno provoditi vrijeme (*Po cñle dãn sãmo gubĩš vřme, nĩš ne
dõlaš.*)

měko vřme – južina (*Su rëkli na televĩziji da çë cñli antõšnjak bñti měko vřme.*)

svě u svõje vřme – u pravi trenutak (*Mãla se põçela ženĩti, svě u svõje vřme.*)

ubiti vřme – zabavljati se *neçim* u dosadi (*S tñn sãmo ubija vřme.*)

vřme çë pokãzati – vidjet çë se s vremenom (*Vřme çë pokãzati ki je imã prãvo.*)

vřme grê – prolazi (*Věç je dõša mãraç, vřme grê.*)

vřme letĩ – vrijeme prolazi prebrzo (*Pasãlo je lĩto dãn, vřme letĩ.*)

z vřmenon – postupno, polako (*Z vřmenon çë ga zãbiti.*)

za pasãti vřme – za rasonodu, razbibrigu (*Za pasãti vřme ãgramo na hãrte
brĩškulu.*)

vřst

bñti svõja vřst – biti ravan *komu*, jednaki, vršnjaci, slični (*Nĩ strãha da çë mu dõlati
slãbo, õni su si svõja vřst.*)

vũk

vũk sñt i kõze na brõju – svi zadovoljni; svima je po volji (*Fñnulo je dõbro, sãd je vũk
sñt i kõze na brõju.*)

zadĩti se

zadĩti se nĩdi – dugo se zadržati negdje (*Vãjk se nĩdi zãdiješ i ne dõjdeš na vřme
dõma.*)

zãdnji

njegõva je zãdnja – on ima odlučujuću rijeç (*Smo znãli da çë njegõva bñti zãdnja.*)

zãklan

zaspãti kãko zãklan – çvrsto zaspati (*Sñnoç san lěga i san zãspa kãko zãklan.*)

zakòpan

zakòpan u dèlo – udubljen, zadubljen u posao (*Bèpo je zakòpan u dèlo i nìš ga drùgo ne interešâ.*) **v. delo**

žìv zakòpan – imati velike teškoće (*Žìv je zakòpan pòkle te nesrìče.*)

žìva zatepèna –imati previše obaveza (*Žìva sàñ zatepèna, nìš vùše ne rivàn.*)

zàlogaj

brojiti zàlogaje – paziti koliko tko jede (*Čà te ni srâm, mi brojìš zàlogaje!*)

zbòsti

zbòsti nìšto – zaraditi, dobiti, naći (*Hòdi, hòdi na fèštu, češ tàmo zbòsti nìšto.*)

zèmlja

bìti na zèmlji – realan u očekivanjima (*Trìba bìti na zèmlji, a ne stìti nìšto čà se ne mòre.*)

bižàti od zemljê – ne htjeti obrađivati zemlju (*Mlàdi bižè od zemljê, nête òni kopàti.*)

dòsti te mu bìti dvâ kvadràta zemljê – na to će mu se svesti pohlepa (*Pùn je šòldi, ma te i njèmu bìti dòsti dvâ kvadràta zemljê.*)

držàti se zemljê – držati se onoga što je sigurno (*Bòlje se držàti zemljê, òna će rodìti.*)

nànke da je u zèmlju propà – netragom nestati (*Nànke da je u zèmlju propà da ga vùše nìderi nì vùti.*)

kàko ga sàmo zèmlja držì – slab; onemoćao (*Jà vèro ne znân kàko ga sàmo zèmlja*

làka mu zèmlja – umro je tko (*Làka mu zèmlja, sàd ga nìš ne bolì.*)

ne mòći žìv pod zèmlju – nemogućnost, biti u bezizlaznoj situaciji (*Ne mòre žìva pod zèmlju, morâ živiti i trpiti.*)

ni pèdlja zemljê – bez zemlje; ništa nema (*Nì pèdlja zemljê nì dà bràtu.*)

pijàn kàko zèmlja – potpuno pijan (*Mârijo je bija pijàn kàko zèmlja.*)

pòjti pòd zèmlju – umrijeti (*Je i Mìho pòša pod zèmlju.*)

propàsti u zèmlju - netragom nestati (*Nànke da je u zèmlju propàla da ne mòremo nàjti tu matìku.*)

zàklela se zèmlja ràju - svaka tajna se otkrije (*Svè će se doznàti, znàš*

unû stàru kàko se zàklela zèmlja ràju...)

zèro

to je zèro od čovìka – ništarija (*Nìman nìš dobrèga rèči za njèga, to je zèro od čovìka.*)

ustrìči se na zèro – potpuno se ošišati (*Ne znân čà mu je dòšlo u glàvu, ustrìga se na zèro.*)

zìd

kušeljàti zìdu – pravi se da ne čuje (*Ma kèmu jà kušeljàn, zìdu?*)

měž četřira zřda – u kući (*Brřžnu, něčėš je nřderi vřti, sřmo je dřma měž četřira zřda.*)

zřma

nřma zřme – sve je u najboljem redu (*Ću ti tornřti prřkolicu na vrřme, nřma zřme.*)

prřd zřmu – uoći zime (*Třmo prřd zřmu břmo přřli na kakřv dřn přli mřle u Dřbřlin.*)

zřma u dřři – usamljenost (*Je nřpro třřsko křd ćovřk ćřje zřmu u dřři.*)

zlřto

nřnke da je od zlřta – precijenjeno je řto (*Ća tu křtululu si plřtila trřřto křn, nřnke da je od zlřta, ja vřro za nřř ne bin dřla toľřko.*)

nř zlřto svř ća se svitľř – ne valja se povoditi samo za izgledom (*Brancolřt je od lřte ućřnjen, se luřtrř, ma nř zlřto svř ća se svitľř.*)

za svř zlřto svřta – ni za řto na svijetu (*Ne bin dřla moje brřke za svř zlřto svřta.*)

zlř

dřti se na zlř – pogorřati, inficirati (*Přteh je břbu řtřka u nřgu, nřřj se dřlo na zlř.*)

nř za dřbro, nř za zlř – niřta (*Vřře me ne přtaj nř za dřbro, nř za zlř, smo řřnuli.*)

přjti po zlř – krenuti nepovoljno (*Nřsu na vrřme rivřli na funerř, přřlo je po zlř, ćřda su ćěkali hřrte u konzulřtu.*)

ućřnřti zlř – nekome nařtetiti (*Střra je řtrřga, sřmo da ućřni zlř, i břřta.*)

uzřti za zlř – zamjeriti (*Nemřjte mi uzřti za zlř ća san van tř povřdala.*)

zmřja

hrřnjati křko zmřja nřge – drřzati u tajnosti (*Něće řna nřř povřdati, svř hrřnja křko i zmřja nřge.*)

zřla ľjřta zmřja – otrovnica, zla osoba (*Sěkrva je nevřřti zřla ľjřta zmřja, odvřjk je třko.*)

znřti

ki će ga znřti – těřko je znati (*Ki će ga znřti kolřko ľt řma tř řľika.*)

ne dřti na sřbi znřti – da se ne vide nećřji osjećaji; skrivati neřto od koga (*Vřjk su břli takřvi, nete řni dřti na sřbi znřti da poli nřřh nř dobrěga.*)

ne znř se kř přje, ki plřća – nered, zbrka (*Sřd hi je přna hřřa, ne znř se kř přje, kř plřća.*)

zřřk

dřgnuti svř ćetřre u zřřk – ľjenćariti (*Nřřma dvřma je ľřpo, vřdiř křko su dřgle svř ćetřre u zřřk.*)

řřviti od zřřka – řivotariti (*Nřderi ne dřľaju, ćř od zřřka řřve.*)

zřřno

nîma zřno sòli u glâvi – biti nepametán (*Bòga nîma nânke zřna sòli u glâvi kad je to učinïja.*)

zûb

imâti na zûbu – biti kivan na koga (*Več lît ga ïma na zûbu, ne fîni tô dôbro.*)

kròz zûbe – promrsiti, zaprijetiti komu što (*Ste ga vïdili kâko je nîšto rëka kròz zûbe!*)

pokâzati zûbe – suprotstaviti se, oduprijeti se (*Kâd su mu pokâzali zûbe, frmâ hi je maltretïrati.*)

stâviti zûbe na škancïju – gladovati (*Dòsti ljûdi je stâvilo zûbe na škancïju, nîmaju nânke za krûh.*)

stîsnuti zûbe – podnositi bol (*Ga je nâpro bolîla nôga, ma je stîsa zûbe.*)

škrîpati zubî – ljutiti se (*Stě vïdili mâlega Mâtu kâko je škrîpa zubî.*)

zvîzda

upâziti svě zvîzde – osjetiti jaku bol (*Mârio je bûsa z glavôn da je vâlje zvîzde upâzija.*)

zvonïti

zvonî na òblake – sprečavanje grmljavine (*Se čûje da zvonî na òblake, fòrši ne bûde grmîlo.*) , v. **oblak**

zvonïti na tãnko i debělo – zvoniti (*Zvonî na tãnko u čâst Divïce Marïje i debělo u čâst svētega Antóna.*)

zvonïti za mřtvin– crkvenim zvonom objaviti nečiju smrt (*Segûtra je zvonîlo za Marïjon Panjòkovicon.*)

zvòno

držâti pod stâklenin zvònon – jako čuvati koga; (*Ne pûšte mâlu nîkamor, držě je pòd stâklenin zvònon.*)

zâdnje zvòno zvonî – netko je umro (*Ne dôjden blîzu nânke kad njoj zâdnje zvòno bûde zvonîlo.*)

zvonïti na svâ zvòna – razglasati (*Ma čâ njin je trïbalo zvonïti na svâ zvòna da su se puštîli.*)

žâlost

srîdnja žâlost – prilično slabo, loše (*To je srîdnja žâlost, mògla si i bòlje napîsati.*)

žbïca

sûh kako žbïca – jako mršav (*Da bi se alměno jěno mǎlo podebelïja, sûh je kâko žbïca.*)

ždřljav

bïti ždřljav – nespretan (*Čâ ti pàda iz rukě žlïca, nânke da si ždřljava.*)

žëlja

umĩrati od žëlje – silno željeti (*Mãla umĩre od žëlje za pŏjti poli òca, a mãti je ne pũšti.*)

vũče žëlja – jako željeti (*Vãjk ga vũče žëlja za dŏjti nãzad dŏma z Amẽrike.*)

žẽna

blãžen tĩ mẽž ženãmi – muškarac okružen ženskim društvom (*Ŗko tẽbe su smĩron žẽnske, blãžen tĩ mẽž ženãmi.*)

žẽna na svojẽn mĩstu – kako treba (*Užẽnĩja je Labĩnku, to je žẽna na svojẽn mĩstu.*)

žẽp

držãti rũke u žẽpu – ništa ne raditi (*Po cĩle dãne sãmo drži rũke u žẽpu.*)

imati prãzne žẽpe – biti bez novaca, siromašan (*Posťẽnĩ su i ĩmaju prãzne žẽpe.*)

imãti pũne žẽpe – imati puno novaca (*Si je dŏbro napũnĩja žẽpe odkãd grežẽva š njĩn u đĩr.*)

nĩ z žẽpa nĩ u žẽp – ni štete ni koristi (*Ne mãre dŏjti pŏli nje, a njŏj to ne bũde nĩ z žẽpa, nĩ u žẽp.*)

popĩšãti se u žẽp – zamjeriti se (*S tĩn mu se sãmo popĩšãla u žẽp i sãd su finuli.*)

posrãti se u žẽp – uvrijediti nekoga; povrijediti; iznevjeriti (*Kãd mu je rẽkla da će ga pušťĩti, pŏsrila mu se u žẽp.*)

stãvljati u svŏj žẽp – prisvajati (*Unĩ u Zãgrebu glẽdaju kãko te stãviti u svŏj žẽp.*)

udrĩti po žẽpu – novčano kazniti (*Ta mũnta ga je dŏbro udrĩla po žẽpu.*)

žĩca

imãti žĩcu – imati nasljedne sposobnosti (*Tŏne ĩma žĩcu za svĩriti i kantãti na svŏga pokŏjnega đĩda, ter i stãri je lĩpo kantẽva.*)

žĩca na Rečĩni – granica (*Na Rečĩni, na Sušãku je bila žĩca z Itãlijon.*)

žĩla

pušťĩti žĩle – predugo se negdje zadržati (*Svĩ ki su dŏšli uzdãvna uvãmo, pušťĩli su žĩle uvŏde.*)

žĩla pŏd zemljŏn – voda u zemlji, ponornica (*Stãri ljũdi bi bĩli povĩdali da grẽ žĩla od jãme vãlje do Blãza i da je ponẽslo tãko krepãno govẽdo od Golobĩnčĩne do vrũtka na Blãzu.*)

žĩv

bĩti žĩv i zdrãv – u dobrom stanju, dobro je završilo (*Pŏkle svẽga, srĩča da je žĩv i zdrãv.*)

jũšto vẽ da san žĩv – izbjeći nevolju, bolest, nesreću (*Jũšto vẽ da san žĩv, debŏto san pã vãlje dŏli u drãgu.*)

kòmoč žīv – iscrpljen (*Cīli dān san kāla dṛva, sad san kòmoč žīv.*)

nīdan žīv – nitko (*Njēmu vèro nīdan žīv ne dōjde za Svetīcu, ne meritā.*)

žīv se pojīsti – iznervirati se (*Māli je rastūka vitūru, māti i utāc te se žīvi pojīsti.*)

žīvac

hodīti na žīvce – nervirati koga (*Škrīplje zubī, grē mi to na žīvce.*)

imāti deběle žīvce – staložen (*Ōn ima š njōn deběle žīvce, da je kī drūgi, vēc bi
bĭja pārtija.*)

imāti slābe žīvce – gubiti kontrolu nad sobom (*Kāko mi se parā, ōn ĩma slābe
žīvce, zājno vīce na svē u famēji.*)

zgubīti žīvce – izgubiti strpljenje, ne moći se suzdržati (*Zgubĭja je žīvce pāk ga je
napā.*)

žīviti

žīviti od danāska do sūtra – razbacivati se (*Vīdiš da ne kapē nīš, žīve od danāska do
sūtra.*)

žīviti od pŕvega do pŕvega – skromno živjeti (*Tōte se ne mōre nīš zašpārati, se žīvi od
pŕvega do pŕvega.*)

žīvo

sve žīvo i mŕtvo – sve odreda (*Strīna mu je prōkljeta, klēla mu je svē žīvo i mŕtvo.*)

živōt

bolī živōt – bole leđa koga (*Kād kōpa vŕta, nāpro ga bolī živōt, če morāti puštīti
matīku.*)

bōriti se za živōt – mukotrpno raditi; egzistencija (*Mūčno je bōriti se za živōt.*)

gōli živōt – egzistencija (*Nikād su dēlali na žurnādah sāmō za gōli živōt.*)

guštālo ga je živōta – dovelo je do smrti koga (*Njēga je mōre guštālo živōta.*)

ubrnūti živōt – iznevjeriti koga (*Nī stĭja š njĭn kušeljāti, ubrnūja mu je živōt.*)

žūlj

stāti na žūlj – zamjeriti se komu; dotaknuti koga na osjetljivo mjesto (*Stāla mu je na
žūlj, sād nēka se pŕpa.*)

žūti

nagrabūsiti kako žūti – nastradati (*Su pokrēli svē čerīšnje na Paljūhi, sad te od
Mikūlini nagrabūsiti kako žūti.*)

žveljarĭn

jūšt kākō žveljarĭn – točan je tko (*Si ga vīdija, ōn ne zakāsni, jūšt je kākō žveljarĭn.*)

5. Zaključak

U ovome su radu u rječniku abecednim redom navedeni frazemi prikupljeni terenskim istraživanjem u Raklju.

Frazeološki rječnik Raklja sadrži 1855 frazemskih natuknica s pripadajućim frazeološkim značenjem i oprimjerenjima navedenima u rečenicama ovjerenima u govoru informanata.

Zapisani frazemi prikaz su rakljanskoga proteka vremena, u njima su zabilježena znanja, vjerovanja, moral, običaji..., sve onoga što je rakljanski čovjek činio ili stekao kao dio zajednice. Veći dio zabilježenih frazema može se naći i u drugim organskim i neorganskim idiomima pa čak i u jezicima drugih naroda, talijanskome ili njemačkome, a s kojima su Rakljanci bili u doticaju. trukturnu i semantičku podudarnost i sa specifičnim jezičnim osobitostima određena idioma ulazi značajan broj frazema, primjerice:

frazem *bīti na vrh jazika* nalazimo u govoru zaseoka Mrkoči (Runko 2014: 741) kao *na vrh zajika*, u splitskim govorima i radovima Mire Menac–Mihalić i Antice Menac (2011: 76) *navr jezika*, a u hrvatskome standardnom jeziku (A. Menac, Ž. Fink-Arsovski i R. Venturin 2014: 680) *na vrhu jezika*. Navedeni je frazem ovjeren i u rječniku talijanskoga jezika kao *sulla punta della lingua* (M. Simonelli 2006: 205), a u njemačkome frazeološkom rječniku navedeni je frazem *etwas liegt auf der Zunge*. (R. Hansen 1988: 651)

Frazem *zvonīti na svà zvōna* potvrđen je u hrvatskome standardnom jeziku kao *udarati na sva zvona* (A. Menac, Ž. Fink–Arsovski i R. Venturin 2014: 714), u njemačkome kao *etwas an die große Glocke hängen* (R. Hansen 1988: 681), a u talijanskome *strombazzare ai quattro venti*. (M. Deanović i J. Jernej 1988: 1121) U frazeologiji splitskoga govora taj se frazem ostvaruje *na sva (velika) zvona* (M. Menac–Mihalić i A. Menac 2011: 179), a u Runkovu rječniku *dat na sa zvona*. (Runko 2014: 820) Strukturnu i semantičku podudarnost frazema ne narušava njihova fonološka, morfološka i leksička specifičnost.

Neki su od njih motivirani postupcima i životnim stilom stvarnih osoba, pa u sebi čuvaju lokalni kolorit i onomastičku građu, a odnose se na vlastita imena, nadimke, toponime, etnike i dr. Takvi su lokalizmi primjerice: *stančunīvati kako kūma Mīcka, kušeljāti kako Škrōko, štūt kako Pāzda, dēlati po Svēti Ivān, pōjti po vōlju u Savičēntu*.

Najveći je broj zabilježenih frazema koji se odnose na čovjeka i njegovo tijelo i to su tzv. somatski frazemi. U njihovoj se pozadinskoj slici najčešće nalazi somatem (glava, ruka, noga, jezik, kost, vrat). To nam govori da je čovjekova prva i najbliža preokupacija njegovo tijelo, a takvim se frazemima opisuju njegove vanjske oznake (način držanja tijela, mršavost,

debljina, ali i pamet, razboritost, fizičko i mentalno zdravlje itd.). Među sakupljenim somatskim frazemima najviše je onih koji u svojoj sastavnici imaju somatem *glâva*, a njih je ukupno 48 te 44 sa sastavnicom *rûka*. Rječnik donosi i veći broj biblizama, što nam govori da su duhovne vrijednosti i religija oduvijek bili dio čovjekova života. Zabilježeno je 55 frazema s nadnatuknicom *Bôg* s jedne strane, a s druge je strane ovoj sastavnici suprotstavljena nadnatuknica *vrâg* s ukupno 37 frazema. Frazemi s glavnim sastavnicama *òblak*, *mîza*, *miljûn*, *mêd*, *kurijêra*, *ljûbav*, *limûn*, *lisîca* po svojoj su učestalosti zabilježeni samo jednom u Rječniku, a to upućuje na to kako čovjek u svom konceptu razmišljanja ima određene životne prioritete ili o nekim pojavama, koje su mu nedostupne i nepoznate, ne govori otvoreno.

Rječnik bilježi i nove frazeološke jedinice, aktualizirane i karakteristične za moderne oblike komunikacije i tehnologije s jedne strane (npr. *žàliti se ùpravi Vòdovoda*, *fîlmskon brzînon*, *hîtiti u pêtû brzînu*, *kâko na mākînu*, *vrâjža hi je kurijêra dovèzla uvàmo*, *se vîdi z avijôna*, *pokvârena plòča*), a s druge strane, u tako izmijenjenim uvjetima brojnih utjecaja i brisanja granica na svim područjima, u rakljanskome frazeološkom rječniku prisutna je postojanost i dijakronijska konzervativnost, što se potvrđuje govorom i mlađih i starijih informanata.

Tijekom ovoga istraživanja pokazalo se da Upitnik za terensko istraživanje frazema može biti dobro polazište u skupljanju građe, ali da je spontani razgovor s obavjesnicima onaj koji proširuje spoznaje te da je frazeološko blago u svijesti Rakljanaca, od najmlađih do najstarijih, vrlo dobro sačuvano. U tom se smislu ukazuje potreba za nastavkom istraživačkoga rada, prikupljanja, opisivanja i klasificiranja zasad nedovoljnih istraživanja dijalekatske frazeologije u Istri, odnosno rakljanskoga govora.

Literatura

- Balota, Mate. 2016. *Dragi kamen*. Prvo akcentuirano izdanje. Amforapress d.o.o. Pula i Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Pula.
- Barišić, Marija; Vranić, Silvana. 2008. „Frazeologija mjesnoga govora Krčula“: *Libri žminjski. Libar drugi*. Žminj.
- Bogović, Sanja. 1999. „Frazeologija ikavsko-ekavskoga mjesnoga govora Drage“: *Fluminensia*, god. 11., sv. 1-2. Rijeka.
- Brozović, Dalibor; Ivić, Pavle. 1988. *Jezik, srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*. Jugoslavenski leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
- Chevalier, Jean. Gheerbrant, Alain. 2007. *Rječnik simbola – mitovi, snovi, običaji, geste, oblici, likovi, boje, brojevi*. Naklada Jesenski i Turk – KIC. Zagreb.
- Deanović, Mirko; Jernej, Josip. 1994. *Hrvatsko-talijanski rječnik*. Školska knjiga. Zagreb.
- Fink-Arsovski, Željka. 2002. *Poredbena frazeologija: pogled izvana i iznutra*. Filozofski fakultet u Zagrebu. Zagreb.
- Francetić, Ivan. 2015. *Rječnik boljunskih govora*. Ur. Sandra Tamaro. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Pula.
- Grah, Elena. 2003. „Frazemi u mjesnom govoru sela Krbavčići“: *Buzetski zbornik*. Buzet.
- Hansen, Renate i dr. 1988. *Hrvatsko-njemački frazeološki rječnik*. Nakladni zavod Matice hrvatske – Zagreb i Verlag Otto Sanger – München. Zagreb - München.
- Hraste, Mate. 1964. *Govori jugozapadne Istre*. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Zagreb.
- Jernej, Josip. 1992. – 1993. O klasifikaciji frazema. *Filologija*. 20–21. Razred za filološke znanosti, Zagreb. 191–197.

Kalčić, Slavko; Filipi, Goran; Milovan, Valter. 2014. *Rječnik roverskih i okolnih govora*. Matica hrvatska Pazin - Naklada Dominović Zagreb. Znanstvena udruga Mediteran. Pula.

Klarić, Alvijsana. 2012. *Govor Gračišća*. Matica hrvatska Pazin. Pazin.

Kovačević, Barbara. 2012. *Hrvatski frazemi od glave do pete*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Kovačević, Barbara. 2008. Dugo iščekivan frazeološki dvojezičnik. *Prikazi i osvrti. Raspr. Inst. hrvat. jezikoslovlje* 34. 463-519.

Lakoff, George; Johnson, Mark. 2015. *Metafore koje život znače*. Disput. Zagreb.

Lisac, Josip. 2009. *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje*. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.

Lukežić, Iva. 1988. Jezična struktura u Balotinim pjesmama: *Susreti na dragom kamenu*. Pula.

Malnar, Marija. 2011. Somatska frazeologija čabarskih govora. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 37/1. 101–119.

Mandić, David. 2016. Jezik Balotina *Dragog kamena* – lingvistička analiza. *Filologija*, 64. 85-119.

Maresić, Jela; Menac-Mihalić, Mira. 2011. *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*. Zagreb.

Matešić, Josip. 1995. Frazeologija i dijalektologija. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, god. 9, HAZU. Zagreb.

Matešić, Mihaela. 2006. „Frazeologija mjesnoga govora Vrbovskoga“. *Fluminensia* 18, br. 2. Ur. Vranić, Silvana. Filozofski fakultet u Rijeci. Rijeka.

Matković, Dinko. 2004. *Rječnik frazema i poslovice govora Vrboske na otoku Hvaru*. Ogranak Matice hrvatske Jelsa. Jelsa.

Menac, Antica. 1978. „Neka pitanja u vezi s klasifikacijom frazeologije“. *Filologija* 8. 219–226.

Menac, Antica; Fink-Arsovski, Željka; Venturin, Radomir. 2014. *Hrvatski frazeološki rječnik*. Naklada Ljevak. Zagreb.

Menac-Mihalić, Mira; Menac, Antica. 2005. *Frazeologija novoštokavskih ikavskih govora u Hrvatskoj s rječnikom frazema i značenjskim kazalom s popisom sinonimnih frazema*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Školska knjiga. Zagreb.

Menac-Mihalić, Mira; Menac, Antica. 2011. *Frazeologija splitskoga govora s rječnicima*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

Moguš, Milan. 1977. *Čakavsko narječje. Fonologija*. Školska knjiga. Zagreb.

Opašić, Maja; Gregorović, Maja. 2010. „Smrt u hrvatskoj frazeologiji“. *Croatica et Slavica Iadertina* VI. 55–72.

Peršić, Nada. 2002. *Govor Kršana*. Grafrade. Kršan.

Peruško, Marija. 2010. *Rječnik medulinskoga govora*. Mendula, Medulin.

Pliško, Lina. 2003. „Fonološki i morfonološki opis mjesnoga govora Krnice“. *Čakavska rič* 31/1-2. 61-70.

Pliško, Lina. 2006. „Jezične značajke mjesnoga govora Orbanići“. *Croatica et Slavica Iadertina* 2. 83-93.

Pliško, Lina. 2007. „Mjesni govor naselja Hreljići – prilog poznavanju govora Općine Marčana“. *Fluminensia. U službi jezika. Zbornik u čast Ivi Lukežić*. Ur. Vranić, Silvana. Knjiga 3. 123-136. Rijeka.

- Pliško, Lina. 2008. „Mjesni govor naselja Peruški – prilog opisu govora Marčanštine“. *Riječki filološki dani* 7. Ur. Srdoč-Konestra, Ines i Vranić, Silvana. Filozofski fakultet. Rijeka.
- Pliško, Lina. 2011. „Mjesni govor Loborike“. *Tabula* 9. 176–187.
- Pliško, Lina. 2005. „Jugozapadni istarski dijalekt ili štakavsko-čakavski dijalekt“ u: *Istarska enciklopedija*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
- Pliško, Lina. 2017. „Mjesni govor Kavrana u kontekstu sjeverozapadnih ližnjanskih govora“. *Hrvatski dijalektološki zbornik* 21/2017.
- Pliško, Lina. 2016. „Romanizmi u hreljičkoj spavaćoj sobi“. *Fluminensia*, broj 2/28. Rijeka.
- Pliško, Lina; Mandić, David. 2007. „Dijalektološki povratak Marčani“. *Čakavska rič*.
- Pliško, Lina; Mandić, David. 2011. *Govori općine Ližnjan*. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Pula.
- Pliško, Lina; Matanović, Katarina. 2016. „Iz fonologije Šegotića“. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Splitu*. Split.
- Pliško, Lina; Percan Romana. 2017. „Iz rakljanske frazeologije“. *Barbanski zapisi. Zbornik radova znanstvenog skupa „Barban i Barbanština od prapovijesti do danas“*, svezak 5. Ur. Bertoša, Slaven. Barban.
- Pranjeković, Ivo. 2007. *Lingvistički komentari*. Biblioteka Dometi. Rijeka.
- Ribarić, Josip. 1940. „Razmještaj južnoslovenskih dijalekata na poluotoku Istri“. *Srpski dijalektološki zbornik*. Beograd.
- Runko, Radoslav. 2014. *Rječnik govora zaseoka Mrkoči u Istri*. Naklada Kvarner. Rijeka.

- Stanojević, Mateusz-Milan. 2014. *Metafore koje istražujemo, Suvremeni uvidi u konceptualnu metaforu*. Srednja Europa. Zagreb.
- Šimunović, Petar. 1988. „Materinski idiom Mate Balote i jezik *Dragog kamena*“: *Susreti na dragom kamenu* Pula: Studij ekonomije i turizma Dr. Mijo Mirković. Pula.
- Turk, Marija. 1998. „Frazologija krčkih govora“. *Govori otoka Krka*. Crikvenica.
- Ujčić, Rudolf. 1994. „Osnovne značajke marčanskog lokalnog govora“: *Marčanski zbornik* 1. Ur. Goran Filipi. Koordinacija istarskih ogranaka Matice hrvatske. Pula.
- Ujčić, Rudolf. 2015. *Istarske čakavske dijalektološke teme*. Matica hrvatska. Biblioteka Acta Histrica. Pula.
- Vivoda, Nataša. 2002. „Frazemi u bužetskim govorima“: *Bužetski zbornik*. 2002. Bužet.
- Vranić, Silvana. 2005. Čakavski ekavski dijalekt: sustavi i podsustavi. Biblioteka časopisa *Fluminensia*, knjiga I, Filozofski fakultet u Rijeci. Rijeka.
- Vukušić, Stjepan. 1985. „Prozodija *Dragog kamena*“: *Istra* 3-4. Istarska naklada. Pula.

Summary

The paper brings characteristics of the Rakalj speech, known in literature as southwestern Istrian speech, a part of Chakavian dialect. A phraseological dictionary of this idiom was formed after field research results. The dictionary represents the basis for this paper - it encompasses more than a thousand phrases from Rakalj with examples in sentences.

All phrases and their examples have been accented according to the newer type of the three-accent system. Research results show that a part of the phrases had been verified in other dictionaries, as well. Research results have shown that the people from Rakalj, both young and old, preserve phraseological treasure in their consciousness. We can, thus, conclude that the principle of diachronic conservatism exists.

Key words: field research, Chakavian dialect, southwestern Istrian speech, Rakalj's local speech, phrases, phraseological dictionary, diachronic conservatism